

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Tamara Cazacu

Limba română

Manual pentru elevii clasei a V-a a școlii
cu predare în limba rusă

STRÎNGETI PLATRA LUCIToare...

Chișinău – 2016

CUPRINS

COPILUL ȘI SOCIETATEA

O altă limbă mai frumoasă nu-i	6
Școala lui Ion Creangă. <i>Imperfectul</i>	8
Vai! Ce școală!	12
<i>Evaluare</i>	15
prietenie	16

COPILUL ÎN FAMILIE

Ceasul tatei	18
Feciorul grijiului. <i>Timpul viitor</i>	21
Cine a greșit?	25
Faptele copiilor. <i>Timpul prezent</i> . <i>Timpul trecut, imperfectul</i>	28
Tatăl și fiul	31
Bunicul și nepoțelul	33
<i>Evaluare</i>	36

COPILUL ȘI NATURA

Toamna. Semnele toamnei. <i>Adjectivul</i>	37
Toamnă târzie	42

COPILUL ȘI ARTA, CULTURA

Înțelepciunea populară. <i>Adjectivul</i> . <i>Gradul comparativ</i>	47
Puterea omului. <i>Adjectivul</i> . <i>Gradul superlativ</i>	51
Responsabilitatea. <i>Modul imperativ</i>	55
Omul curajos	58
Cum e Tîndală?	63
Deșteptîii salvează lumea	65
Judecătorul isteț	68
Cîntărește laudele	70
Farmacia populară	73
<i>Evaluare</i>	77

COPILUL ȘI NATURA

Semnele iernii	79
Zăpada	81

COPILUL ȘI ARTA, CULTURA

Tradiții de iarnă	84
Colinde și urături	86
Obiceiuri de iarnă la oraș	90
Urătura lui Guguță	93

COPILUL ȘI PATRIA

Scumpă țară și frumoasă. O! Moldova, țara mea!	99
Dorul de casă	101
Locuri minunate. <i>Modul imperativ</i>	104
Domnitorul curajos	108
Dreptate și libertate. <i>Imperativul</i>	110
Legenda riului	112
Urare Moldovei	116
<i>Evaluare</i>	118

COPILUL ȘI LITERATURA

Mit și realitate	120
Legenda primului om. <i>Modul indicativ</i> , <i>modul conjunctiv, timpul prezent</i>	122
Grija față de oameni	126
Fapta lui Prometeu	128
Fata fierarului	131
Omul și speranța. <i>Cazurile substantivului</i> ..	135

COPILUL ȘI NATURA

Primăvara. <i>Cazurile genitiv și dativ</i>	140
Sărbătoarea femeilor	142
Copilul din Nazaret. <i>Vocativul</i>	144
Sărbătorile de Paști	147
<i>Evaluare</i>	150

Minunile din preajma noastră	151
Fulgerul	153
Nisipuri periculoase. <i>Imperativul</i>	155
Minunile apei	158
Prieten credincios. <i>Conjuncția</i>	161
Din viața păsărilor	165
Papagalii de lingă noi	166
Lumină sau întuneric	169
Fidelitatea păunului	172
Veverița și ciocănitoea	174
<i>Evaluare</i>	177

Învață de la toate	179
--------------------------	-----

Maxime latine	180
---------------------	-----

Vocabular român-rus	182
---------------------------	-----

Vocabular rus-român	187
---------------------------	-----

Manualul este elaborat conform Curriculumului disciplinar
și finanțat din sursele Fondului special pentru manuale.

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin editurii **Lumina**.

Comisia de evaluare:

Frunze Lilia – dr. în pedagogie, profesoară de limba și literatura română, grad did. superior, Instituția Publică Liceul Teoretic „A. Pușkin”, mun. Chișinău;

Roșcovanu Veronica – profesoară de limba și literatura română, grad did. superior, Liceul Teoretic „D. Cantemir”, mun. Chișinău;

Sava Mariana – profesoară de limba și literatura română, grad did. întâi, Liceul Teoretic „Olimp”, mun. Chișinău;

Nicolaescu Galina – profesoară de limba și literatura română, grad did. întâi, Liceul Teoretic „D. Cantemir”, or. Rîșcani.

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației				
Școala/Liceul				
Manualul nr.				
Anul	Numele și prenumele elevului	Anul în care s-a folosit	Starea manualului	
			la primire	la returnare
1				
2				
3				
4				
5				

Profesorul trebuie să controleze dacă numele elevului este scris corect.

Elevul nu trebuie să facă note pe pagini.

Profesorul va aprecia starea manualului (la primire și la returnare) cu termenii: nouă, bună, îngrijită, nesatisfăcătoare, proastă.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Cazacu, Tamara

Limba română: Manual pentru elevii clasei a 5-a a școlii cu predare în limba rusă / Tamara Cazacu; prez. graf.: Alex Ussow; comisia de evaluare: Frunze Lilia [et al.], – Chișinău: Lumina, 2016 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 192 p. – (Strîngeți piatra lucitoare..., ISBN 978-9975-65-333-6).

Apare cu sprijinul financiar al Fondului special pentru manuale.

ISBN 978-9975-65-305-3

811.135.1'243(075.3)

C 32

9000 ex.

Prezentare grafică: **Alex Ussow**

Redactor: **Lidia Serghienco-Ciobanu**

Redactor artistic: **Tatiana Melnic**

Paginare computerizată: **Lidia Mocanu**

Editura Lumina, bd. Ștefan cel Mare, nr. 180, Chișinău, MD-2004,

Tel. 29-57-79; 29-58-68; e-mail: luminamd.mail.ru

Tiparul executat la F.E.-P. „Tipografia Centrală”, str. Florilor 1, Chișinău, MD-2068

Comanda nr. 8043

LIMBA NOASTRĂ

(fragment)

*Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.*

*Limba noastră-i foc, ce arde
Într-un neam, ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte,
Ca viteazul din poveste.*

*Limba noastră-i graiul pînii,
Cînd de vînt se mișcă vara;
În rostirea ei bătrînii
Cu sudori sfințit-au țara.*

*Strîngeți piatra lucitoare,
Ce din soare se aprinde
Și-ți avea în revărsare
Un potop nou de cuvinte.*

Alexei Mateevici

Copilul și societatea

TRĂIASCĂ, CREASCĂ, ÎNFLOREASCĂ!
VIVAT, CRESCAT, FLOREAT! (l. latină)

O ALTĂ LIMBĂ MAI FRUMOASĂ NU-I

Mai dulce și mai bună decât toate
e pentru mine limba mea
și pentru tine – limba ta,
și pentru dânsul – limba lui.
O altă limbă mai frumoasă nu-i,
din care omul cîntecul își scoate.

Și limba asta dacă-o știți,
pămîntul, pîinea i-o sfințiți¹
și truda² omului ce-o face.
Cu ea cîntăm frăția, pacea.

Cînd vii în codrul ei umbros³,
te faci mai tînăr, mai frumos;
cînd bei din apa ei adîncă,
se prinde rod pe vîrf de stîncă⁴.

E limba mea, pe care mama
mi-a pus-o-n suflet pentru drum,
și-așa-i de nouă și bogată,
că n-o știu bine nici acum.

Victor Teleucă

(a. n. 1933, s. Cepeleuți, r. Edineț – 12.08.2002)

¹ a sfinți – освящать

² trudă – мучă

³ umbros – тенистый

⁴ Se prinde rod pe vîrf de stîncă –
вершина скалы дает плоды

*Ce este limba pentru fiecare dintre noi?
În ce constă veșnicia limbii?*

- În limba ta ți-e dor de mama?
- Cu-cu... – cuc!...

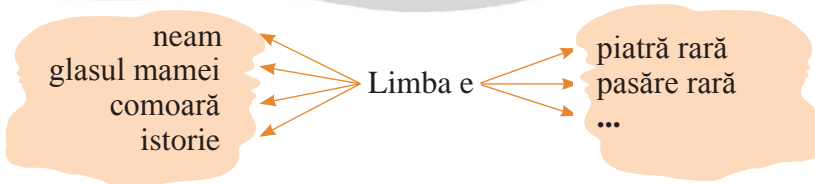

Nu-i drum și nici cărare
Să nu te-aducă acasă,
Nici cer fără de soare,
Nici mamă mai frumoasă.

NOTA BENE !

Ion Vieru

Cele mai multe limbi și dialecte dintre toate țările din lume se vorbesc în India. În India există peste 1 500 de limbi.

PASĂRE RARĂ.
RARA AVIS. (l. latină)

Avis (din lat.: pasăre)
Lingua [lingva] rara avis est.

avion

aviator

aviație

avia

Cad din cer și vor cădea
Ostenite **stele**,
Dar va arde pururea
.?. limbii mele.

Grigore Vieru

Bună-i mama, cea mai bună,
Sfântă-i casa părintească,
Dulce-i limba cea străbună,
.?. și dumnezeiască.

Dumitru Matcovschi

ȘCOALA LUI ION CREANGĂ

1. Citiți îmbinările de cuvinte. Pronunțați corect sunetul [ă]. Alcătuiți oral două propoziții cu îmbinările evidențiate.

Lună nouă	tînăr frumos	țară bogată
limbă frumoasă	pîine rumenă	pămînt sfînt
om sărac	apă adîncă	casă mare

2. Completați urarea bunicului cu una dintre adresările (обращения) următoare: **dragul meu, scumpul meu, nepotul meu** ș.a. Traduceți cuvîntul evidențiat. Alcătuiți 2–3 propoziții cu acest cuvînt.

A venit un om în ospeție la fiica sa. Ea a născut un băiat. Bunicul a zis: «Eu sînt **sărac**. N-am bani pentru daruri. Dar îți doresc din toată inima: vivat, crescat, floreat!»

3. Citiți dialogul. Găsiți în vocabular sensul cuvîntului evidențiat.

- Bună ziua, om bun!
- Bună ziua!
- Cum te cheamă, om bun?
- Păcală mă cheamă.
- Păcală-ă-ă?! Vrei **să mă păcălești**?
- Nu-u-u! Ia un ban și dă-mi doi...

NOTA BENE!

Păcală – a păcăli – păcăleală
 poveste – a povesti – povestitor
 bun – bunici – bunătate

COMPARAȚI!

Ieri eu **am venit** (что сделал? пришел) tîrziu acasă.

Săptămîna trecută eu **veneam** (что делал? приходил) tîrziu acasă.

Fratele **mi-a spus** (ce a făcut?) unde a învățat Ion Creangă.

Eu țin minte că mama îmi spunea (ce făcea?) povești.

Ce **ai făcut** ieri?

Ce **făcea** mama cînd ai venit de la școală?

4. Citiți/audiați textul. Spuneți câte personaje are.

CE LITERE GUSTOASE !

Bunele, zice Guguță, povestește-mi cum îi învăța Ion Creangă pe copiii literele.

– Bine, Guguță. Ascultă.

Cică¹ Ion Creangă venea la școală cu o cutie subsuoară². La lecție scotea din cutie prăjituri în formă de litere, presărate³ cu zahăr. Punea literele-prăjituri pe tablă și alcătuia cuvinte. Apoi chema un elev la tablă și-i spunea să citească.

Dacă elevul știa literele și citea cuvântul, Ion Creangă îi dădea voie să mănânce litera pe care o vroia. Apoi îi zicea:

– Ții minte⁴ litera pe care ai mâncat-o? Dar cuvântul?

Erau foarte gustoase literele lui Creangă! Și băieții, pofticioși⁵ cum sînt, nu-și dădeau rînd la tablă. Și era sărac⁶ Ion Creangă, dar cocea⁷ prăjituri în fiecare seară.

– Tare aș mânca și eu o literă de aceea, bunele, zice Guguță.

– Dacă vrei, caută în casa cea mare.

A căutat Guguță, dar n-a găsit. Iaca vine bunelul.

– M-ai păcălit⁸, bunele.

Bunelul îl ia de mîină, îl duce în casa cea mare și-i dă o carte.

– Uite aici, măi Guguță, sînt toate prăjiturile lui Ion Creangă. Ia gustă-le!

Guguță a luat cartea și a sărit în brațele bunelului:

– Nu-i drept că ai doar două clase, bunele. Tu ai optzeci de clase!

După *Spiridon Vangheli*

(a. n. 1932, s. Grinăuți, r. Rîșcani)

¹ **cică** – *sin.*: se vorbește

² **subsuoară** – под мышкой

³ **a presăra** – посыпать

⁴ **a ține minte** – помнить

REPRODUCEȚI !

5. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

- 1) Cu ce venea Ion Creangă la școală? 2) Cum erau literele învățătorului?
- 3) Ce făceau la început elevii cu ele? 4) Dar după aceea? 5) Învățătorul Creangă era sărac? 6) Amintiți-vă cînd a trăit el. 7) De ce Guguță a vrut litere ca ale lui Ion Creangă? 8) Despre ce fel de prăjituri vorbea bunicul?

REZUMAȚI !

6. Citiți textul și găsiți păcăleala bunicului.
7. Citiți textul pe roluri.

8. De ce cartea lui Ion Creangă se afla în casa mare? Ce este casa mare?
9. Improvizați un dialog dintre Ion Creangă și un elev pe tema «Să învățăm literele». Dați nume elevului. Folosiți următoarele replici:

- Treci la tablă!
- Ce literă e aceasta?
- Citește cuvântul!
- Bravo!
- Ia o prăjitură!

- Mi-a plăcut prăjitura.
- Mi-au plăcut prăjiturile.

MEDITAȚI !

10. De ce copiii îl iubeau pe Ion Creangă? Demonstrați că bunicul lui Guguță «are optzeci de clase». Ce v-a plăcut mai mult în acest text?
11. Completați cu alte calități ale bunicului.
Bunicul lui Guguță este bătrîn, bun și frumos la suflet...
- 11.1. Caracterizați-l pe bunicul vostru. Puteți începe astfel:
Pe bunicul meu îl cheamă Melinte. El are 70 de ani... Îi place să...
12. Povestiți textul, conducîndu-vă de întrebările din ex. 5 și de imaginile de mai jos.

NOTA BENE !

Perfectul compus

Imperfectul

A chema

Eu **am** chemat
tu **ai** chemat
El, ea **a** chemat
noi **am** chemat
Voi **ați** chemat
Ei, ele **au** chemat

Eu chem**am**
t u chem**ai**
El, ea chem**a**
noi chem **am**
Voi chem**ați**
Ei, ele chem**au**

a da – dă**eam**
a ști – ș**tiam**
a zice – zic**eam**
a citi – cit**eam**
a veni – ven**eam**
a vedea – ved**eam**
a șterge – șterg**eam**

t impul trecut, **perfectul compus**
(*ce am făcut?*) (выражает прошедшее законченное действие)

Timpul trecut, **imperfectul**
(*ce făceam?*) (выражает прошедшее незаконченное действие)

13. Citiți al doilea alineat din text și traduceți verbele.

Model: Venea – приходил.

14. Copiați din text propozițiile în care se vorbește despre prăjituri.

15. Citiți în gând textul și spuneți cum era prăjitura fiicei. De ce plîngea fata?

Tata se întoarce de la serviciu. Intră în casă și vede că fiica sa e cu ochii în lacrimi.

– Ce s-a întâmplat, draga mea?

– Am făcut o prăjitură și, cînd am scos-o din cuptor, cîinele nostru a mîncat-o.

– Ei, lasă, nu mai plînge. Îți cumpăr eu alt cîine.

15.1. Explicați ultimele cuvinte ale tatălui, alegînd varianta potrivită.

- Prăjiturile nu erau bune și cîinele s-a îmbolnăvit.
- Prăjiturile erau crude (сырые) și cîinele s-a otrăvit.
- Prăjiturile erau foarte gustoase și cîinele e mulțumit.
- Varianta voastră.

15.2. Scrieți varianta aleasă.

15.3. Comparați dialogul cu imaginea. Numiți asemănarea și deosebirea dintre ele. Scrieți 1–2 propoziții.

16. Citiți gluma. Reproduceți (разыграйте) dialogul cu vecinul de bancă.

Conversează doi băieți:

– Cum îl cheamă pe fratele tău?

– Eu n-am frate.

– Dar pe sora ta cum o cheamă?

– Eu n-am soră. Eu n-am nici frate, nici soră.

– E imposibil! Cu cine dar te bați acasă?

A. Citiți textul pe roluri.

B. Povestiți, la alegere, despre:

- a) trăsăturile de caracter ale bunicului lui Guguță;
- b) învățătorul Ion Creangă;
- c) literele lui Ion Creangă.

C. Rugați părinții să vă povestească despre bunicii lor, iar voi comunicați cele auzite colegilor de clasă.

D. Alcătuiți două propoziții cu îmbinările: **pasăre rară, a păcăli pe tata.**

E. Traduceți propozițiile:

- 1) Андрей читал текст без ошибок.
- 2) Гугуцэ приходил в школу раньше всех.
- 3) Учитель каждый день звал к доске Смэрэндицу.

VAI! CE ȘCOALĂ!...

O TIMPURI, O MORAVURI!
O TEMPORA, O MORES! (l. latină)

1. Citiți îmbinările de cuvinte. Pronunțați corect sunetele [t], [n]. Formați propoziții cu îmbinările evidențiate.

bunic harnic părinte sever a ține minte **colegi speriați**
litere neobișnuite **carte interesantă** fete rușinoase **sărmana colegă**

2. Priviți desenele. Alcătuiți 2 povestioare, folosind expresiile de mai jos. Puteți începe astfel: Moș Ion e sărac. El are un cal slab. Moșul duce...

A bufnit în rîs.

A bufnit în plîns.

NOTA BENE!

roșu – rușine – rușinos; alb – dalb – bălan

părinte (părinți)

părinte (preot)

3. Citiți textul și spuneți cine își amintește de copilărie.

CALUL BĂLAN ȘI SFÎNTUL NICOLAI

(«Amintiri din copilărie», fragment)

Părintele¹ Ioan umbla² prin sat din casă în casă și sfătuia³ pe oameni să-și dea copiii la învățătură. S-au adunat o mulțime de băieți și fete la școală, între care eram și eu, un băiat rușinos⁴, fricos și de umbra mea.

Într-una din zile părintele vine la școală și ne aduce un scaun nou și lung și după ce a întreat pe dascăl care cum ne purtăm, s-a gândit puțin, apoi a pus nume scaunului: Calul Bălan⁵.

În altă zi iar vine părintele la școală și ne aduce dar de școală nouă un drăguț de bici⁶ de curele, împletit⁷

frumos. Și părintele îi pune nume Sfîntul n icolai⁸... Noi, școlarii, am rămas cu ochii holbați⁹ unii la alții... Și a zis părintele că în toată simbăta să fie ascultat fiecare școlar tot ce a învățat într-o săptămînă; și la fiecare greșală să-i ardă¹⁰ școlarului cîte un Sfînt Nicolai. Atunci chiar fiica părintelui, Smărăndița, cum era obraznică, a bufnit în rîs¹¹. Nu după mult timp ea era pe Calul Bălan. Apoi a plîns cu mîinile la ochi de sărea cămașa de pe dînsa.

Ion Creangă

(1 martie 1837 – 31 decembrie 1889, Humulești)

- ¹ **părinte** – aici: батюшка
² **a umbla** – sin.: a merge
³ **a sfătui** – советовать
⁴ **rușinos** – застенчивый

⁵ bălan – alb;
 «Calul Bălan» –

- ⁶ **bici** –
⁷ împletit – сплетенный
⁸ «Sfântul Nicolai» –
⁹ cu ochii holbați – cu ochii larg deschiși
¹⁰ a arde – aici: влепить
¹¹ **a bufni în rîs** – прыснуть со смеху

REPRODUCEȚI !

4. Răspundeți la întrebări cu ajutorul textului.

- 1) De ce umbla prin sat părintele Ioan? 2) Câți copii s-au adunat la școală?
 3) Ce fel de copil era Creangă-școlarul? 4) Ce a adus părintele la școală?
 5) De ce a adus el aceste «daruri»? 6) Copiii s-au bucurat? 7) Cine a fost pedepsit primul? 8) Colegii tăi sînt pedepsiți pentru greșeli? 9) Dar tu?

5. Găsiți în text și citiți:

- cum era Nică (Ionică) Creangă;
- despre darurile părintelui Ioan;
- cum era Smărăndița;
- fragmentul care v-a plăcut cel mai mult.

REZUMAȚI !

6. Citiți ideile principale. Găsiți fragmentele corespunzătoare (соответствующие) în text.

- ◆ Părintele Ioan adună copiii la școală.
- ◆ Darurile de școală nouă.
- ◆ Pedepsa.

6.1. Povestiți fragmentul care poate fi intitulat: «Primul călăreț».

Model: Părintele a spus că învățătorul trebuie să asculte școlarii la sfîrșit de săptămîină. Pentru fiecare greșeală elevul îi «dă binețe» Sfîntului Nicolai. Atunci Smărăndița... Ea a fost... Smărăndița a plîns...

MEDITAȚI !

7. Improvizați un dialog după replicile date.

- ?
- Părintele adună copiii la școală.
- ?
- S-au adunat mulți băieți și fete.
- ?
- Era rușinos și fricos. Se temea și de umbra lui.
- ?
- A adus un scaun și un bici. O tempora, o mores!

A fi

Eu **eram** noi **eram**
 tu **erai** Voi **erați**
 El, ea **era** Ei, ele **erau**

8. Gîndiți-vă și spuneți din ce cauză a fost pedepsită Smărăndița. Sînteți de acord cu părintele Ioan? De ce?

8.1. Povestiți, cum vă ajutați unul pe altul (în clasa voastră): la învățatură, după lecții etc.

9. Citiți afirmația marelui savant Nicolae Iorga și spuneți dacă sînteți de acord.

«Vai de acel care ține minte pedeapsa și uită greșeala».

10. Puneți verbul **a fi** la imperfect (**ce făceam?**).

1) Ion Creangă (...) un om sărac, dar bun la inimă. 2) Smărăndița (...) o fată obraznică. 3) Ionică (...) rușinos ca o fată mare. 4) Prăjiturile (...) foarte gustoase.

11. Scrieți cîteva calități ce i se potrivesc lui Guguță.

12. Ascultați/citiți glumele și spuneți ce fel de elevi sînt Costel și Ilieș.

Costel vine de la școală și îi spune mamei:

- Mămico, am luat azi nota zece!
- Bravo, pușorul mamei. La ce disciplină?
- Doi la matematică, patru la dictare, trei la istorie și unu la gramatică!

- Asemenea note proaste, măi Ilieș, zice tata, merită o bătaie bună!
- Bravo, tăticule! Să-ți spun unde locuiește profesorul?

12.1. Povestiți vreo întîmplare hazlie (забавный) din viața voastră școlară sau din viața colegilor voștri de clasă, de școală.

A. Povestiți unul dintre fragmentele textului conform ideilor principale expuse în ex. 6.

B. Povestiți, la alegere, părinților despre:

- a) Smărăndița;
- b) elevul Creangă.

C. Scrieți, din text, două propoziții, care v-au plăcut mai mult.

D. Povestiți despre unul dintre colegii voștri/colegele voastre: cum se numesc, unde locuiesc, cu cine stau la o masă, ce preferințe au și alte lucruri interesante.

BRAVO !!!

1. Scrieți răspunsul corect.

1.1. Nică era ...

rușinos
obraznic
fricos

1

1.2. Smărăndița era ...

1

2. Completați, punînd verbele dintre paranteze la imperfect.

... (a fi) odată un moșneag și o babă. Moșul... (a avea) o fată și baba ... (a avea) o fată. Fata babei ... (a fi) rea, urîță, iar fata moșneagului ... (a fi) harnică, cuminte și bună la inimă.

1-5

După **Ion Creangă**

3. Ce îți place? Scrie.

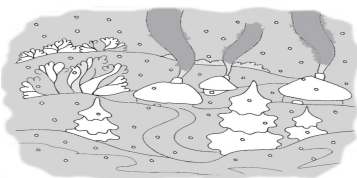
1-3

Îmi plac

...
...

Îmi place

...
...

1-3

4. Scrieți antonimele.

- bogat – ...
- obraznic – ...
- a bufnit în rîs – ...
- curajos – ...
- pleacă – ...
- scurt – ...
- prieten – ...
- sărăcie – ...
- vinde – ...
- stînga – ...

1-10

5. Aranjați literele-prăjituri în așa fel, ca să obțineți un nume cunoscut și «dulce».

2

Ă R N C A G E

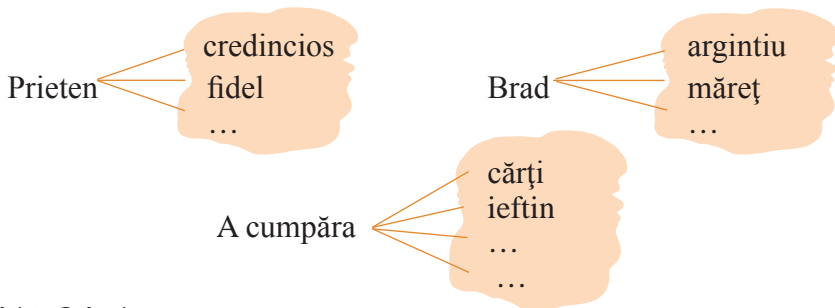
Magna
cum
laudae

PRIETENIE

FĂRĂ PRIETENIE NU EXISTĂ VIAȚĂ. (l. latină)
SINE AMICITIA VITAM ESSE NULAM. (l. latină)

1. Formați îmbinări de cuvinte, apoi propoziții. Pronunțați corect sunetele [d], [t], [n].

NOTA BENE!

prieten – prietenie

cumpărător – a cumpăra – cumpărat

vînzător – a vinde – vîndut

om – omenie

2. Citiți propozițiile. Observați sensul cuvintelor și expresiilor evidențiate.

1) Omul care **are minte** face lucruri bune. 2) Laura **ține minte** toate poeziile învățate. 3) Fratele Elenei este un băiat **cuminte**. 4) **Ia aminte**, nu traversa strada la culoarea roșie!

3. Citiți poezia. Ce este un prieten?

PRIETENUL

Un prieten – știți voi oare?! –
E comoară² cea mai mare!
Omul fără de prieteni
E ca bradul fără cetini³.

Ca ogorul⁴ fără apă
Și ca stînga fără dreapta.
Un prieten, ia aminte⁵,
Nu se cumpăra, nici vinde!

Grigore Vieru

¹știți voi oare – знаете ли вы

²comoară – aici: bogăție, avere

³cetină – creangă de brad

⁴ogor – aici: pămînt arat

⁵a lua aminte – sin.: a ține seamă

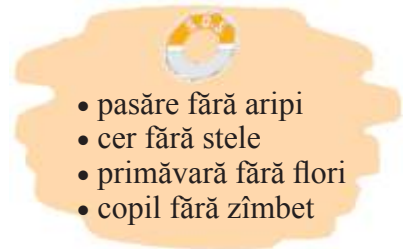
REPRODUCETI !

4. Citiți versurile:

- a) care ne comunică în ce constă comoara cea mai mare în opinia poetului;
- b) echivalente cu un proverb;
- c) în care se spune ce este un prieten;
- d) care ți-au plăcut cel mai mult.

5. Răspundeți la întrebări:

1) Cum este omul fără prieteni? Folosiți comparații și «Colacul de salvare». 2) Demonstrați, cu expresii din text, că omul fără prieteni e «pe jumătate om». 3) Cum înțelegeți expresia: «**omul fără de prieteni e ca stînga fără dreapta**»? 4) Ce sfat ați găsit în poezie?

REZUMAȚI !

6. Propuneți un alt titlu pentru poezie. Argumentați.

7. Recitați poezia. Formulați ideea principală.

7.1. Intitulați poezia cu un proverb adecvat.

8. Organizați concursul: «**Cine citește mai expresiv**».

9. Memorați poezia. Recitați-o împreună cu alți patru colegi.

10. Amintiți-vă povestea «Doi prieteni» de Lev Tolstoi. Ce i-a spus ursul la ureche băiatului?

MEDITAȚI !

10.1. Ce trăsături avea «prietenuț»?

11. Enumerați cîteva asemănări sau deosebiri între tine și prietenii tăi / prietenele tale.

Asemănări

Deosebiri

12. Citiți proverbul latin:

«Ceartă-ți prietenii în taină și-i laudă în public».

12.1. Comentați proverbul, aducînd argumente pro sau contra.

A. Învățați poezia pe de rost. Scrieți un dialog din șase replici cu unul dintre colegii sau prietenii voștri.

COPILUL ÎN FAMILIE

CEASUL TATEI

1. Citiți versurile înțelepte. Pronunțați corect sunetele [d], [t], [n]. Sînteți de acord cu sfatul din poezie? De ce?

Trezește-te, copile,
din somn de dimineață –
mai limpede ți-e mintea,
mai bine se învață!

2. Formați îmbinări de cuvinte. Alcătuiți propoziții cu două dintre ele.

Ceas **de** buzunar
...
...

A mîngîia **cu** ochii
...
...

3. Citiți textul și spuneți cum se numește ceasul bunicului.

CEASUL

De la o vreme Guguță tot îi zice lui taică-său:

– Tată, cînd vor rămîne cîteva minute în ceasul tău și-i vrea să scapi¹ de el, să mi-l dai mie să-l arunc².

Tata i-a mîngîiat³ părul și Guguță a rămas mulțumit.

Trece o zi, trece o săptămînă – tata nu-i dă ceasul să-l arunce.

Într-o zi Guguță îl vede pe bunel că se uită la soare:

– Ce faci, bunele?

– Mă uit cît e vremea.
– Acesta e ceasul tău, bunele?
– Acesta.

Guguță îl compară cu al tatei și găsește că ceasul bunelului e mai bun. Să tragi⁴ un ciocan în ceasul tatei, nu rămîne nici un minut în el.

În ceasul bunelului însă au bătut cu tunurile⁵ la război și tot nu l-au stricat. Luminează și încălzește. La ceasul acesta se pricep⁶ și păsările, și caii. Merge și merge – nici ceasornicar nu-ți trebuie.

După Spiridon Vangheli

¹ a scăpa – aici: избавлять

² a arunca – выбрасывать

³ a mîngîia – приласкать, погладить

⁴ a trage – aici: ударять

⁵ cu tunurile – пушками

⁶ a se pricepe – sin.: a înțelege

REPRODUCEȚI !

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.
- 1) Ce vrea Guguță? 2) Credeți că băiatul vrea să arunce ceasul?
  - 3) Ce a făcut tatăl? 4) E scump ceasul bunicului? De ce?
5. Citiți:
- propoziția în care se comunică despre dorința lui Guguță de a avea ceas;
  - fragmentul în care este descris ceasul bunicului;
  - dialogul dintre bunic și Guguță;
  - propozițiile sau îmbinările de cuvinte care pot fi și titlu la acest text. Scrieți-le.

REZUMAȚI !

6. Povestiți fragmentul care poate fi intitulat: «Ceasul veșnic».
7. Adresați-i lui Guguță cinci întrebări:
- Ce .....
  - De ce bunicul tău .....
  - Cum este .....
  - Cine .....
  - De ce .....
8. Desenați ceasul bunicului. Prezentați-l.

MEDITAȚI !

9. Gîndiți-vă și spuneți de ce ceasul bunicului e mai bun. Cînd acest ceas nu «merge»? Ce fel de ceas doriți voi? De ce? Completați sfîrșitul textului cu o propoziție potrivită după sens.
10. Continuați dialogul dintre Guguță și prietenul său. Ei vorbesc despre ceasul veșnic.
- Ce faci, Guguță?
  - Mă uit la ceas.
  - Și cît e ora?
  - E nouă.
  - La ceas?! De ce te uiți atunci la soare?
  - Păi acesta este cel mai bun ceas.
  - De ce? Cine ți-a spus?
  - ...

11. Citiți dialogul. Spuneți cum este Ionel.

Ionel a venit cam târziu acasă.

– Cît e ora? îl întrebă mama cînd acesta a intrat în casă.

– Unu.

– Parcă ceasul a bătut de trei ori.

– Nu, mamă. L-a repetat doar pe unu de trei ori.

11.1. Scrieți calitățile lui Ionel. Alcătuiți apoi enunțuri.

NOTA BENE !

numeralul cardinal

Singular

o sută

o mie

un milion

un miliard

Plural

două sute

două mii

două milioane

?...

DOI – DOUĂ

- doi nepoți două nepoate
- *doisprezece* decembrie
(**un** decembrie! *data*: numeral + denumirea lunii – *cînd*?)
- *douăsprezece* luni – *cîte*?

12. Citiți sau scrieți cu litere: 1998, 2016, 12 ianuarie.

Anul are 12 luni. Eu am 32 de ani. Fratele are 32 de pixuri.

13. Continuați:

Soarele mi-i tată,

Eu îi sînt copil.

...

A. Citiți textul pe roluri.

B. Reproduceți, la alegere, dialogul dintre:

a) bunic și Guguță;

b) Guguță și prietenul său.

C. Discutați cu părinții proverbul:

Nu arunca apa tulbure (мутная),

Pînă nu o găsești pe cea curată.

FECIORUL GRIJULIU

ORI TOTUL, ORI NIMIC!
AUT CAESAR, AUT NIHIL! (l. latină)
[CEZAR]

1. Citiți îmbinările de cuvinte. Pronunțați corect sunetul [ă]. Alcătuiți propoziții cu îmbinările de cuvinte evidențiate.

pernă moale

plapumă ușoară

poznă hazlie

bicicletă nouă

rîndunică harnică

albie adîncă

2. Formați îmbinări de cuvinte. Includeți în propoziții două dintre ele.

A umfla

balonul

roata

obrajii

...

3. Citiți propozițiile. Amintiți-vă textul învățat și spuneți cum îl cheamă pe băiat. Soarele s-a ascuns după nori. Băiatul s-a posomorît, căci nu poate afla cît e ora.

NOTA BENE!

Eu o să învăț – я выучу

El o să meargă – он пойдет

4. Alcătuiți propoziții după imagini.

5. Citiți textul. Cum credeți, a învățat mama să meargă cu bicicleta¹?

BUN LUCRU MAI E ȘI BICICLETA ASTA!.

– Mamă, o să te învăț să mergi cu bicicleta.

– Doamne! Ce-o să zică oamenii, măi băiete?! se uită mama în ochii lui Guguță.

– O s-o învăț și pe nana Jenea, și veți fi două vecine.

Gîndul acesta i-a plăcut mamei, dar în loc să zică «da», îi spune:

– Învăț-o pe nana Jenea. Pe mine nu mă bate la cap.

S-a posomorît² băiatul, dar într-o zi...

Începe el a scoate din casă pernele³, plapumele⁴, țolurile, paltoanele, cușmele, sacul cu lînă și tot ce a mai găsit și le înșiră⁵ prin ogradă.

Cînd vine mama, își pune mîinile în cap.

– Ce văd eu, ori mi s-au stricat ochii?
Cine și-a bătut joc⁶ de casa noastră?

– Eu le-am scos, mamă. Dacă te-a trînti⁷ bicicleta, să ai pe ce cădea.

– Ce să fac eu cu tine, măi băiete?
Ș-apoi vecinii sînt acasă...

– Mamă, fii liniștită. Vecinii lasă-i în seama mea.

Iese din ogradă și se duce la vecine. Uneia îi spune că o cheamă un om în alt capăt al satului, alteia – că-i rage⁸ vițelul pe toloacă...

S-a întors bucuros, a înălțat scaunul la bicicletă, a umflat⁹ bine roțile, dar mama

nu se grăbea. Abia cînd a plecat și rîndu-nica de acasă, s-a urcat pe bicicletă.

Cum nu da mama, cădea numai pe pămîntul gol. Guguță alerga din urma bicicletei cu o pernă în mîină, iar mama huștiuliuc! într-o albie¹⁰ cu apă, dar măcar să zică «văleu!»! Se urca iar pe bicicletă...

Cînd s-a întors tata, nu putea intra în ogradă, însă era bucuros de pozna¹¹ nouă a feciorului. A lăsat camionul la poartă, și-a pus un șorț și a pregătit cina. Apoi și-a dorit singur poftă bună, că mama nu cobora de pe bicicletă.

După *Spiridon Vangheli*

¹ **bicicletă** –

² **a se posomorî** – омрачаться

³ **pernă** –

⁴ **plapumă** – одеяло

⁵ **a înșira** – раскладывать

⁶ **a-și bate joc** – aici: набезобразничать

⁷ a trînti – сбрасывать, швырять

⁸ a rage – мычать

⁹ **a umfla** – надувать

¹⁰ albie – корыто

¹¹ **poznă** – проделка

REPRODUCEȚI !

6. Răspundeți la întrebări cu ajutorul textului.

1) Ce i-a spus Guguță mamei? 2) Ce i-a răspuns ea? 3) De ce s-a posomorît băiatul? 4) Ce a făcut el într-o zi? 5) În ce fel a trimis vecinele de acasă? 6) Mamei i-a plăcut să meargă cu bicicleta? Cum v-ați dat seama? 7) Ce a făcut tata?

7. Citiți:

- propoziția în care se arată că mama e fricoasă;
- al doilea dialog dintre mamă și fecior.

8. Priviți imaginea de sus. dați-i un titlu, folosind propoziții din text.

15. Gîndiți-vă și spuneți cine dintre personajele textului ar putea spune:

- «Aut Caesar, aut nihil!»;
- «Învățã de la ape să nu dai înapoi».

16. Demonstrați că mama lui Guguță este o femeie rușinoasă. Scrieți din text propozițiile respective.

NOTA BENE!

Timpul viitor (popular) – будущее время (разговорное)

Eu	o să	învăț, merg – я выучу, пойду
t u	o să	înveți, mergi – ты выучишь, пойдешь
El, ea	o să	învețe, meargă – он, она выучит, пойдет
n oi	o să	învățăm, mergem – мы выучим, пойдем
Voi	o să	învățați, mergeți – вы выучите, пойдете
Ei, ele	o să	învețe, meargă – они выучат, пойдут

17. Modificați forma verbelor după model.

Model: Eu **citesc** cartea aceasta. – Eu **o să citesc** cartea aceasta.

- 1) Mama zice că sînt băiat bun. –
- 2) Băieții mănîncă prăjituri. –
- 3) Smărîndița plînge cu lacrimi de crocodil. –

18. Traduceți propozițiile.

- 1) Что скажут люди, сынок? 2) Научу и тетю Женю, мама! 3) «А что скажет ласточка?» – подумала мама. 4) Или пан, или пропал!

- A. Citiți textul pe fragmente.
- B. Povestiți părinților unul dintre fragmentele textului, folosind ex. 10.
- C. Scrieți trei propoziții în care verbele să fie la timpul viitor.
- D. Găsiți în dicționar echivalentul românesc al expresiei «Или пан, или пропал». Alcătuiți 1–2 enunțuri sau un text scurt.

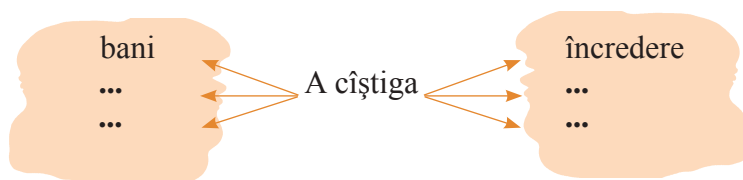
CINE A GREȘIT?

ORICE OM POATE GREȘI.
ERRARE HUMANUM EST. (l. latină)

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetul [i]. Căutați în dicționar sensul cuvintelor necunoscute.

Înapoi	a se gândi	a râde	posomorît
urît	a se întrista	a mîngîia	a cîștiga

2. Formați îmbinări de cuvinte, apoi enunțați.

3. Priviți imaginile. Alcătuiți propoziții în care cuvîntul **galben** să aibă sensuri diferite.

galbeni (monede)

frunze galbene

4. Priviți imaginea. Dați nume băiatului. Spuneți la ce se gîndește el.

A căzut pe gînduri.

NOTA BENE !

- tristețe – a se întrista – întristat – trist
- bun la inimă; bun de însurat

5. Citiți textul. Cum credeți, cine a fost mai înțelept: tatăl sau mama?

CUM SE CÎȘTIGĂ BANII

(poveste populară)

Cică a fost un bărbat și o femeie care aveau un fecior. Băiatul a crescut mare, dar nu a fost obișnuit¹ să muncească. Azi așa, mîine așa, iată că vine timpul să se însoare². A venit la tată-său și-i zice:

– Tată, vreau să mă însor.

– Bine, dar să știi că îți trebuie un galben³.

– Ce să fac cu el?

– Să-l arunci⁴ în apă. Dacă galbenul va sta deasupra apei, apoi ești bun de însurat, dacă nu – mai așteaptă.

Băiatul a căzut pe gânduri⁵. Unde să găsească el un galben? S-a dus la mamă-sa. Mama, bună la inimă, i-a dat un galben. După aceea băiatul s-a dus la râu și l-a aruncat. Galbenul s-a dus la fund⁶.

Vine băiatul întristat⁷ la tată-său.

– Ce-i, dragul tatei?

– S-a dus la fund...

– Mai așteaptă, nu ești bun de însurat.

Așteaptă băiatul, așteaptă și iarăși se duce la tată-său. Dar el îi spune același lucru.

S-au repetat toate acestea de vreo cîteva ori. Nici mamă-sa nu mai vroia să-i dea galbeni.

Se duce băiatul la fată și-i zice:

Hai să cîștigăm⁸ galbenul nostru.

... L-au cîștigat și se duc iarăși la tată-său.

– Hai să-l aruncăm, zice tata.

– Tată, nu-l arunca, l-am cîștigat cu greu.

Atunci tatăl îi zice:

– Iată acum ești bun de însurat. Vă binecuvîntez⁹ să trăiți împreună. Acum știți cum se cîștigă banul. Banul cîștigat nu se aruncă în apă.

¹ a obișnui – приучать

² a se însura – жениться

³ galben – monedă de aur; золотой

⁴ a arunca – выбрасывать

⁵ a cădea pe gânduri – призадуматься

⁶ fund – дно

⁷ întristat – trist

⁸ a cîștiga – заработать

⁹ a binecuvînta – благословлять

REPRODUCEȚI !

6. Răspundeți la întrebări cu ajutorul textului.

- 1) Cum era băiatul? 2) Ce i-a spus el tatălui? 3) Care a fost răspunsul? 4) De la cine a cerut ajutor feciorul? 5) De ce tatăl nu i-a dat voie să se însoare? 6) Ce hotărîre a luat băiatul? 7) De ce băiatul nu a vrut să arunce banii? 8) Cînd tatăl i-a permis feciorului să se însoare?

7. Citiți:

- propozițiile în care se spune cum este băiatul;
- primul dialog dintre tată și fecior;
- ultimul dialog și dați-i titlul potrivit.

8. Intitulați altfel povestea, folosind propoziții din text.

REZUMAȚI !

9. Citiți ideile principale ale textului. Găsiți fragmentele corespunzătoare.

- ◆ Băiatul trântor (тунейдец).
- ◆ Tatăl e categoric.
- ◆ Părerea tatălui.
- ◆ Hai, dragă, să muncim!
- ◆ Mama e colacul de salvare.

10. Povestești un fragment din text, folosind ca titlu una dintre ideile din ex. 9.

- El se însoară.
- El vrea să se însoare.

MEDITAȚI !

11. Gîndiți-vă și explicați, cu ajutorul textului, expresia latină «*Errare humanum est*».

12. Cum credeți, după ce semne tatăl și-a dat seama chiar de la început că feciorul nu e bun de însurătoare?

13. Improvizați un dialog după replicile date.

- Mamă!
- Ce vrei, dragul mamei?
- ...
- Vrei să te însori? Însoară-te!
- ...
- Pentru ce îți trebuie galbeni?
- ...
- Poftim. Ia un galben.
- Mulțumesc, mamă.
- ...

14. Imaginați-vă că sînteți mari și aveți copii. Ce veți face într-o situație similară celei din text în rol de părinți?

15. Citiți versurile. Spuneți despre cine ar putea fi vorba. Ce «calități» are acest personaj?

L-am văzut și eu pe-aici,
În vacanță la bunici –
Timp de două săptămîni
A tăiat ... frunză la cîini!

Efim Tarlapan

A. Citiți textul pe roluri.

B. Scrieți două propoziții, folosind cuvintele: **a arunca**, **a cîștiga**.

C. Povestești, la alegere, un fragment din text, folosind ex. 9.

FAPTELE COPILOR

1. Citiți. Pronunțați corect diftongii. Alcătuiți o propoziție la alegere.

Iartă-mă
fică neascultătoare

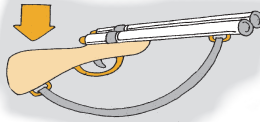
tata o pedepsea
ațitea cuie

iau galbeni
aleargă la tată-său

NOTA BENE !

pat

pat

pat

2. Observați sensurile verbului **a bate**. Traduceți îmbinările în limba maternă. Alcătuiți propoziții cu trei dintre îmbinările date.

la ușă
un cui
ceasul

A bate

vântul
la cap
drumurile

3. Priviți imaginile de mai jos. Povestiți despre fiecare personaj: cine este, ce face și cum este, folosind și expresiile ce însoțesc aceste imagini.

zgârie-brînză

a prinde la minte

4. Citiți propozițiile. Traduceți cuvintele evidențiate, folosind dicționarul.

Eu am un prieten. Mai înainte el era rău, **obraznic**. Acum **s-a schimbat**. El învață bine, își ajută părinții, citește mult și are ațitea cărți!

5. Citiți textul. Spuneți de ce se mirau (удивлялись) oamenii.

NICI LEMNUL NU IARTĂ¹

Se spune că un om avea o fiică leneșă și neascultătoare. Tatăl său nu o pedepsea², dar de fiecare dată bătea³ câte un cui⁴ în ușa casei. Și tot așa ani de zile, de nu a mai rămas loc pentru niciun cui. Fata a prins puțin la minte⁵ și-l întreabă odată pe tată-său:

– Tată, ce-i cu ușa aceasta? De ce are atâtea⁶ cuiue?

– Acestea sînt faptele⁷ tale, fiico. Fiecare cui înseamnă o faptă rea.

– O să iau un clește și o să le scot.

– Bine. Dar numai la fiecare faptă bună să scoți câte un cui.

– Am înțeles, tată.

Și iată că s-a schimbat⁸ fata. Din rea s-a făcut bună, din leneșă – harnică, din zgîrie-brînză⁹ – bună la inimă. Se mirau¹⁰ toți oamenii.

Așa au trecut cîțiva ani. Și iată a mai rămas ultimul cui. Aleargă fata repede la tată-său, care era de acum pe patul de moarte¹¹, și-i spune bucuroasă:

– Tată! Gata! Ușa nu mai are niciun cui.

– Dar găurile¹²?! Găurile doar au rămas...

De aici și vorba: lemnul că-i lemn și tot nu iartă.

Din cartea «*Raiul copiilor*»

¹ a ierta – прощать

² a pedepsi – наказывать

³ a bate – aici: забивать

⁴ cui –

⁵ a prinde la minte – a se face deștept

⁶ atîtea – столько

⁷ faptă – поступок

⁸ a se schimba – измениться

⁹ zgîrie-brînză – sin.: zgîrcită; скряга

¹⁰ a se mira – удивляться

¹¹ pe patul de moarte – на смертном одре

¹² gaură – отверстие

REPRODUCEȚI !

6. Răspundeți la întrebări cu ajutorul textului.

1) Despre cine se vorbește în text? 2) Cum era fiica? 3) Ce făcea tatăl fetei mulți ani la rînd? 4) Ce l-a întrebat fiica într-o zi? 5) Ce a hotărît ea? 6) A scos repede cuiule? De ce? 7) Cum credeți, tatăl a rămas mulțumit? De ce? 8) Ce simbolizează găurile?

7. Citiți:

- primul dialog dintre tată și fiică;
- propozițiile ce evidențiază trăsăturile de caracter ale fetei;
- propoziția care exprimă ideea principală a textului. Scrieți-o.

REZUMAȚI !

8. Citiți ideile principale. Găsiți și citiți fragmentele ce le corespund sau propuneți variante personale.

- Fiica cea leneșă.
- Hărnicia fetei.
- Cuiule.
- Găurile au rămas.

8.1. Povestiți fragmentul care poate fi intitulat «Hărnicia fetei». Puteți începe astfel:

Fata a prins la minte. S-a schimbat foarte mult...

- Fata e foarte frumoasă.
- Fata îmi place foarte mult.

MEDITAȚI !

- 9.** Citiți cuvintele înțelepte ale lui Nicolae Iorga. Cărui personaj al textului le putem atribui?

«E harnic nu oricine lucrează, ci acel care lucrează cu plăcere, care nu poate fără lucru».

- 10.** Improvizați un dialog dintre doi copii care au citit textul «Nici lemnul nu iartă». Ei discută despre tată și fiică. Folosiți întrebările din ex. 6.

- 11.** Priviți imaginea. Numiți asemănările și deosebirile dintre conținutul textului și desen.

- 12.** Recitiți primul fragment. Copiați verbele la imperfect. Traduceți-le în limba maternă.

- 13.** Scrieți expresiile latine care se potrivesc mesajului acestui text.

- 14.** Citiți în gând dialogul. Faptele elevilor pot fi numite frumoase? De ce?

- Copii, ce fapte frumoase ați făcut în vacanță? Întrebă învățătoarea.
- Eu am ajutat o bătrânică să traverseze strada, a zis Ionel.
- Foarte frumos.
- Și eu l-am ajutat pe Ionel să treacă bătrânică strada, a spus Sandu.
- Frumos. Altcineva?
- Și eu i-am ajutat pe Ionel și Sandu, interveni Cristinel.
- Bine. Dar de ce toți?
- Fiindcă bătrâna nu vroia să traverseze strada.
- Atunci de ce ați făcut-o?
- Pentru că Dumnezeuastră ați spus că aceasta este o faptă frumoasă.

- A.** Citiți textul pe roluri.

- B.** Improvizați un dialog similar celui din ex. 14.

- C.** Scrieți două propoziții, folosind îmbinări de cuvinte sau expresii din exercițiile 1–3.

TATĂL ȘI FIUL

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetul [ă]. Formați îmbinări de cuvinte cu cele evidențiate.

Bătrîn	casă	tînăr	a trăi
bătrînețe	povară	băiețel	tăcere

2. Citiți îmbinările de cuvinte. Continuați cu alte exemple. Alcătuiți propoziții.

t remură de		t remură	
--------------------	--	----------	--

NOTA BENE !

Timpul prezent   Timpul trecut: imperfectul

Mi-i foame.	Îmi era foame.
Ți-i frică.	Îți era frică.
I-i greu.	Îi era greu.

tînăr – tînerete – a tîneri   bătrîn – bătrînețe – a îmbătrîni

3. Citiți textul. Ce ați vrea să-i spuneți feciorului și soției lui?

FARFURIA DE LEMN

A fost odată un tată bătrîn care avea un fiu. Fiul era însurat și trăia cu bătrînul său tată într-o casă, pentru a-i fi de ajutor la bătrînețe.

De la o vreme bătrînul aproape nu vedea, mîinile și picioarele îi tremurau¹ atît de tare că umbla și mîncă cu mare greu. Mai avea puțin de trăit. Dar fiul și soția lui îl chinuiau² în fiecare zi: îl insultau³, ba chiar⁴ și îl băteau, cînd împrăștia⁵ mîncarea sau spargea⁶ farfuria. Dar era el oare vinovat?!

Bietul bătrîn nici nu mai știa ce să

facă. De multe ori stătea la masă și plîngea în tăcere. Îi era foame, dar și mai mult îi era frică de fecior și de soția lui.

Atunci, plin de durere⁷, se ruga⁸ lui Dumnezeu să-l ia din lumea asta⁹, ca să nu-i mai fie povară¹⁰ feciorului pe care l-a crescut, pentru care a muncit și a suferit¹¹ pînă l-a văzut mare.

Într-o zi bătrînul iarăși a scăpat farfuria jos și a spart-o. Atunci feciorul i-a dat o farfurie și o lingură de lemn.

Fiul bătrînului avea un băiețel de vreo patru anișori. Copilul acesta vedea totul.

După **Traian Dorz**

¹ a tremura – дрожать

² a chinui – мучить

³ a insulta – оскорблять

⁴ chiar – даже

⁵ a împrăștia – рассыпать

⁶ a sparge – разбивать

⁷ durere – боль

⁸ a se ruga – молиться

⁹ a lua din lumea asta – покинуть этот мир; забрать к себе (к Богу)

¹⁰ povară – аici: обуза

¹¹ a suferi – страдать

REPRODUCEȚI !

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.
- 1) Cine locuiau împreună? 2) Cum era bătrînul tată? 3) Ce făceau feciorul și soția lui? 4) De ce bătrînul deseori (часто) nici nu se atîngea de mîncare? 5) Cui se ruga el? 6) Bătrînul s-a supărat că fiul i-a dat farfurie și lingură de lemn? 7) De ce credeți așa?
5. Citiți fragmentele care demonstrează:
- comportamentul urît al feciorului față de tatăl său;
  - suferința bătrînului.
6. Priviți desenul. Spuneți cine este, ce face și cum este fiecare personaj.

REZUMAȚI !

7. Povestiți detaliat fragmentul pe care îl putem intitula «Chinurile bătrînului».
8. Împărțiți textul în trei fragmente, numerotați-le și citiți-le. Dați-le titluri, folosind expresii din text.

MEDITAȚI !

9. Presupuneți acțiunile de mai departe ale nepotului (lucrați în echipe). Povestiți.

Model: Într-o zi copilul n-a vrut să mănînce. I-a spus tatălui său:
– O să mănînc atunci cînd o să te porți frumos cu bunicul...

10. Continuați dialogul:
- Bunicule!
  - Ce-i, nepoțele?
  - Ce faci?
  - Mă odihnesc.
  - De ce nu vii să mănînci?
  - ...

11. Copiați din text trei propoziții care v-au plăcut mai mult.
12. Scrieți trei propoziții după desenul din ex. 6.
13. Citiți dialogul. Intitulați-l. Demonstrați că băiatul nu este atent.

- Vai, Nelule! Ce-ai pățit la cap?
- M-au bătut niște farfurii zburătoare.
- Unde s-a întâmplat asta?
- În bucătărie.

- a căzut
- a spart vesela
- a răsturnat dulapul
- podea udă

- 13.1. Improvizați un dialog similar. Folosiți «Colacul de salvare».

- A. Citiți fragmentul care v-a impresionat mai mult. Povestiți-l părinților.
- B. Scrieți antonimele cuvintelor:
a mîngîia, tînăr, a rîde, mic, a lua, bine.
- C. Improvizați un dialog dintre fecior și soție, care sînt nemulțumiți de «comportamentul» bătrînului (în baza textului).

BUNICUL ȘI NEPOȚELUL

1. Citiți și pronunțați corect. Folosiți cuvintele date pentru a caracteriza o persoană bună, blîndă sau una răutăcioasă.

Model: Prietenul meu este bucuros.

Frumos	răutăcios	neputincios	prietenos
ochios	supărăcios	mîncăcios	bucuros

NOTA BENE!

lacrimă – a lăcrima – lăcrimioare
amintire – a-și aminti – a ține minte

COMPARAȚI!

- A ține minte
memorial
- a memora
memorii
- memorie
memorabil
- a se ruga
a ruga
- rugăciune
rugăminte

2. Citiți textul. Cunoașteți vreun caz similar celui din text?

CUM ÎȚI VEI AȘTERNE, AȘA VEI DORMI

(continuare)

– De ce plîngi, bunicule?
 – Nu plîng, dragul meu. Așa lacri-
 mează¹ ochii bătrînilor.
 – La toți bătrîni lacri-mează ochii?
 – Nu, nu la toți.
 – La care bătrîni nu lacri-mează?
 – La care... nu le tremură mîinile.
 – Dar de ce mîinici din farfurie de
 lemn?
 – Așa mîinică bătrîni.
 – Toți bătrîni?
 – Nu toți. Numai cei la care le tre-
 mură mîinile.
 – Și tata, și mama vor fi bătrîni?
 – Și ei.
 – Și lor le vor tremura mîinile?
 – posibil²...
 Copilul a căzut pe gînduri.
 A venit ziua cînd bunul Dumnezeu

și-a amintit³ de rugăciunile⁴ bătrînului
 și l-a luat la odihnă. Acolo niciun
 părinte neputincios⁵ nu-i supără pe
 copiii nerecunoscători⁶.

Într-o bună zi copilul a început să
 cioplească⁷ cu cuțitul o scîndură⁸ (cum
 a făcut cîndva tatăl său) pentru a face
 o farfurie.

– Ce faci, măi picicule?

– Farfurii. Două.

– Farfurii?! Două?!

– Da. Doar veți fi bătrîni?

– Vom fi.

– Vă vor tremura mîinile și picioa-
 rele?

– ??

Tatăl a căzut pe gînduri. Dar era
 prea tîrziu. Copilul a învățat foarte bine
 «lecția» părinților.

După Traian Dorz

¹ a lacrima – слезиться, плакать

² posibil – aici: возможно

³ a-și aminti – вспоминать

⁴ rugăciune – молитва

⁵ neputincios – беспомощный

⁶ nerecunoscător – неблагодарный

⁷ a ciopli – вырезать

⁸ scîndură – доска

REPRODUCEȚI !

3. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

1) De ce plîngea bunicul? 2) Oare toți bunicii plîng? 3) Ce s-a întîmplat cu buni-
 cul? 4) Ce a început să facă nepotul? De ce? 5) Ce «lecție» a învățat nepotul?

4. Citiți pe roluri:

• dialogul dintre bunic și nepotel. Dați-i un titlu potrivit.

Model: «Bătrîni și lacrimile»...

• dialogul dintre fecior și tată. Intitulați-l.

Model: «Ce faci, picicule?»

REZUMAȚI !

5. Împărțiți textul în trei fragmente. Povestiți fragmentul al doilea, folosind cuvintele:

ȘI-A AMINTIT

L-A LUAT

PĂRINȚI

NEPUTINCIOȘI

NERECUNOSCĂTORI

6. Improvizați un dialog dintre un bunic fericit și nepoțelul său: despre succesele la școală, despre o carte/un film etc.

MEDITAȚI !

7. Gîndiți-vă și demonstrați că bătrînul este un bunic iubitor, grijuliu. Povestiți sau citiți propozițiile respective.
8. Completați tabelul în baza textului:

Calități/trăsături		
Bătrînul	Feciorul	n epotul
răbdător	iresponsabil	atent
...	...	...

9. Construiți, în comun sau pe echipe, un sfîrșit fericit al acestei întîmplări triste. Folosiți desenele.

10. Găsiți în text și scrieți antonimele cuvintelor date. Alcătuiți propoziții cu unele dintre ele.

Devreme, tineri, rea, la lucru, recunoscător, aici, a uita.

10.1. Alcătuiți propoziții cu trei perechi de cuvinte.

Model: Caietul lui Costică e **curat**, iar caietul lui Ion e **murdar**.

11. Formulați întrebări ca să puteți răspunde cu următoarele propoziții.

- 1) Andrei **și-a amintit** că peste două ore trebuie să meargă la bibliotecă.
- 2) Feciorului îi place **să cioplească** în lemn.
- 3) Fratelui meu nu-i plac **oamenii nerecunoscători**.

A. Povestiți fragmentul care v-a plăcut mai mult.

B. Povestiți despre relațiile din familia voastră.

BRAVO !!!

1. Completați propozițiile, utilizând formula corectă.

1.1. În Antarctica chiar și vara este ... frig.

foarte

1

1.2. Îmi place ... să locuiesc iarna în India, căci e ... cald.

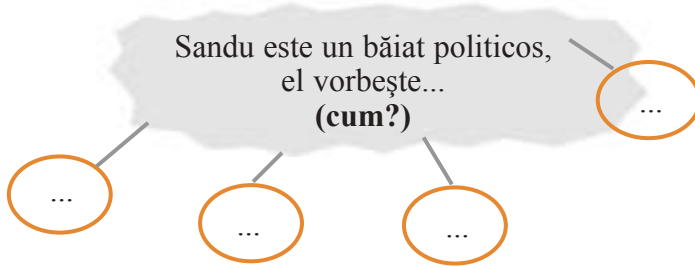
foarte mult

2

1.3. Tokio este un oraș ... mare, chiar cel mai mare după numărul de locuitori.

1

2. Completați, răspunzând la întrebarea dintre paranteze.

1-4

3. Scrieți trei expresii latine.

3-9

4. Scrieți o adresare către copii în numele bătrânului din textul «Farfuria de lemn» (3-4 propoziții).

3-12

5. Citiți și încercuiți răspunsul potrivit.

Lăcrimează ochii bătrânilor care au...

- A. copii buni
- B. copii indiferenți
- C. vedere slabă

1

6. Continuați visul nepoțelului (2-3 propoziții).

– Bună, Ștefănel. Tu îl poți ajuta pe bunicul tău. Vorbește cu tatăl tău și spune-i:

...

3-9

Magna
cum
laudae

TOAMNA. SEMNELE TOAMNEI

NATURA NU FACE SALTURI.
NATURA NON FACIT SALTUS. (l. latină)

1. Citiți versurile. Pronunțați corect sunetul [ă]. Spuneți de ce vi-i dor vouă.

Toamna s-a ascuns în mere
De lumină și tăcere,
Mărului i-i dor de vară
Ca străinului de țară.

Tudor Palladi

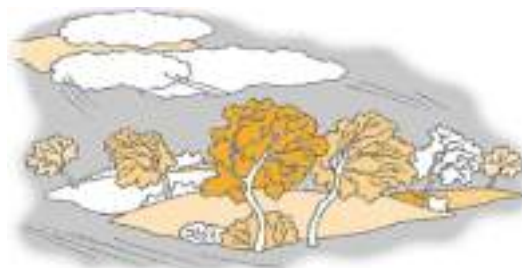

2. Priviți desenele. Citiți propozițiile. Observați sensul cuvintelor evidențiate.

leagăn

Mama leagănă copilul.

Vântul leagănă copacii.

- 2.1. Includeți aceste propoziții în microtexte.

Model: E noapte. Copilul (el, Dorel) vrea să doarmă. Mama îl leagănă.
El doarme și crește.

NOTA BENE!

frunză – frunziș – a înfrunzi
cîntec – cîntăreț – a cînta

3. Citiți cuvintele. Alcătuiți enunțuri cu aceste cuvinte.

RAR

VÎNT

NOAPTE

ANOTIMP

CODRU

4. Citiți poezia. Care este starea sufletească a poetului? El este bucuros, trist sau mîndru?

CE TE LEGENI...

– Ce te legeni¹, codrule,
Fără ploaie, fără vînt,
Cu crengile la pămînt?
– De ce nu m-aș legăna,
Dacă trece² vremea mea!
Ziua scade³, noaptea crește⁴
Și frunzișul⁵ mi-l rărește⁶.
Bate vîntul frunza-n dungă –
Cîntăreții mi-i alungă⁷;
Bate vîntul dintr-o parte –
Iarna-i aici, vara-i departe.

Mihai Eminescu

(15.01.1850, Botoșani – 15.06.1889, București)

¹ a se legăna – качаться

⁵ frunziș – листва

² a trece – проходить

⁶ a rări – редеть

³ a scădea – уменьшаться

⁷ a alunga – гнать

⁴ a crește – расти, увеличиваться

REPRODUCETI !

5. Răspundeți la întrebări.

1) Ce anotimp este descris în poezie? 2) Care sînt semnele toamnei?
3) Demonstrați că pădurea (codrul) se face tristă odată cu venirea acestui anotimp. Dar omul?

6. Citiți. Găsiți în poezie versurile respective.

Засвистят ветра в округе,
Разлетятся прочь пичуги.

t traducere de A. Brodski

7. Citiți poezia pe roluri. Redați, prin intonație, starea sufletească a fiecărui personaj.
8. Citiți versurile în care poetul ne spune că se apropie iarna.

REZUMAȚI !

9. Găsiți cîteva versuri care pot fi și titlu la această poezie. Scrieți-l pe cel care vă place mai mult.

10. Povestești despre toamnă, folosind următoarele cuvinte:

11. Amintiți-vă succesiunea (последовательность) anotimpurilor. Citiți apoi versurile de mai jos și încercați să fiți... poeți.

Ziua pleacă după noapte,
Noaptea vine după zi.

...

Codrule, pădure deasă,
Ce te doare de-așa plîngi:
Poate toamna ce ne lasă,

...

MEDITAȚI !

12. Alcătuiți un dialog dintre un copil și codru după replicile date.

– ...

– Plîng, căci e frig și bate vîntul.

– ...

– Au plecat și ele, au plecat în țările calde.

– ...

– Da, mi-i frig, căci sînt fără frunze.

Și noaptea e lungă și rece.

– ...

– Da, piciule. Ziua e cald încă. Dar e scurtă.

– ...

– Da, e foarte trist...

- Ți-i trist.
- Ți-i dor.
- Ți-i greu.
- Ți-i frică.
- Ți-i groază.

13. Citiți versurile. Răspundeți în proză codrului, folosind cuvintele date:

– Codrule, Măria Ta,
Mă primești la Dumneata?

– ...

POFTIM

VINO CU...

SÎNT BUCUROS

OSPEȚIE

NOTA BENE!

Adjectivul
(4 forme)

masculin/neutru		feminin	
singular	plural	singular	plural
un copac galben	niște copaci galben i	o frunză galben ă	niște frunze galben e
un timp cald	niște ciorapi calz i	o vară cald ă	niște veri cald e
un trandafir veștezit	niște trandafiri veștezit i	o frunză veștezit ă	niște frunze veștezit e

14. Alcătuiți enunțuri cu următoarele cuvinte: posomorît, trist, scurt, vesel, urît, rar, ruginit.

«Învăț de la greier, cînd singur ești, să cînti».

- Și el este ..., dar ...

- 14.1. În ce situații putem folosi fraza de mai sus?

Model: Eram cu sora mea mai mică acasă. Eu trebuia să merg la lecția de muzică. Surioara a început să plîngă. Eu i-am spus: „Nu plînge! Ascultă muzică, cîntă și tu, și dansează.” Ea a zîmbit: „Bi-ine, du-te liniștit!”

15. Alcătuiți un dialog dintre codru și un bătrîn (similar celui din ex. 12).

16. Completați propozițiile, folosind adecvat formele adjectivelor.
- a. Toamna zilele sînt ... (scurt), iar nopțile sînt ... (lung). b. Zilele sînt ... (cald), iar nopțile sînt ... (rece). c. Deși timpul este ... (posomorît), copiii sînt ... (vesel). d. Toamna plouă cu frunze ... (galben) și ... (veștezit).
17. Continuați propozițiile. Fiți atenți la formele adjectivelor.
- Dacă copacii se leagănă, vîntul este (cum?) ... .
- Dacă ziua scade, ziua este (cum?) ... .
- Dacă frunzișul este rar, sînt frunze (cîte?)... .
- Dacă a plouat mult, pămîntul este (cum?) ... , iar frunzele sînt (cum?) ... .

TOAMNĂ TÎRZIE

INVAȚĂ DE LA STINCĂ
SĂ-NDURI FURTUNA GREA.

1. Citiți versurile mai întâi în gînd. Citiți-le apoi cu voce, folosind intonația respectivă (соответствующая): veselă, tristă ori solemnă.

A ruginit frunza din vii
Și rîndunelele-au plecat,
Pustii sînt lanuri și cîmpii,
Pustii sînt horele din sat.

NOTA BENE!

brumă – brumărel – brumar
rugină – a rugini – ruginit

2. Citiți propozițiile. Rețineți unele denumiri populare ale lunilor. Mai cunoașteți și altele? Numiți-le.
- 1) Aseară a căzut prima brumă, dar e cald încă. A venit **brumărelul** (bruma mică). E luna octombrie.
- 2) – Vai! Ce brumă mare! Șuieră vîntul.
– D-a-a-a, a venit **brumarul**. E luna noiembrie.
3. Citiți poezia. Cum credeți, poetului îi place acest anotimp?

SFÎRȘIT DE TOAMNĂ

... Vesela verde cîmpie acu-i tristă, veștejită¹,
Lunca, bătută de brumă², acum pare ruginită³;
Frunzele-i cad, zbor în aer, și de crengi se dezlipesc⁴
Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc.

.....
Ziua scade, iarna vine, vine pe crivăț⁵ călare!
Vîntul șuieră⁶ prin hornuri⁷, răspîndind înfiorare⁸.
Boii rag, caii rîncează, cîinii latră la un loc,
Omul, trist, cade pe gînduri, și s-apropie de foc⁹.

Vasile Alecsandri

(14.06.1821, Bacău – 22.08.1890, Mircești)

¹ **veștejit** – увядший

² **brumă** – cristale de zăpadă care se depun noaptea pe plante, pământ etc.

³ **rugini** – ржавый, пожелтевший

⁴ a se dezlipi – *aici*: отделяться

⁵ crivăț – *sin.*: ger

⁶ **a şuiera** – свистеть

⁷ horn – parte a coșului de fum la o casă

⁸ înfiorare – ужас

⁹ **foc** – огонь

KONEC OSENI

Поле зеленю покрыто, увядающей и тощей;
Заморозками побиты, на заре ржавеют рощи;
Листья мечутся и вьются – наземь, наземь лечь спеша,
Так с мечтами расстается чья-то тихая душа.

.....
Меркнет день: седая стужа ветер северный седлает,
Снежный ветер, страшный ветер в дымоходах завывает;
Вол мычит, собаки лают, рвет постромки рыжий конь,
К очагам теснятся люди, тихо смотрят на огонь.

t raducere de **V. Lugovski**

4. Citiți ultimele două versuri din prima strofă. Explicați în limba maternă cum le înțelegeți.
5. Ce gânduri comune (общие) sînt în această poezie și în cea învățată la lecția precedentă, «Ce te legeni...»? Argumentați.
6. Intitulați poezia cu un vers din «Ce te legeni...». Scrieți-l.
7. Compuneți o povestire cu titlul: «Vesela verde cîmpie acu-i tristă». Folosiți tabelul „Adjectivul” și imaginea. Puteți începe astfel:

E luna noiembrie. Oamenii au cules roada. E frig...

NOTA BENE !

**Adjectivul
(3 forme)**

masculin/neutru		feminin	
<i>singular</i> (1)	<i>plural</i> (3)	<i>singular</i> (2)	<i>plural</i> (3)
un drum lung	niște drumuri lungi	o zi lungă	niște zile lungi
un oraș pustiu	niște orașe pustii	o casă pustie	niște case pustii
un suflet omenesc	niște suflete omenești	o așezare omenească	niște așezări omenești

**Adjectivul
(2 forme)**

masculin/neutru/feminin	masculin/neutru/feminin
<i>singular</i>	<i>plural</i>
un copac/un creion/o frunză verde	niște copaci/niște creioane/niște frunze verzi
un băiat/un caiet/o casă mare	niște băieți/niște caiete/niște case mari

8. Alcătuiți îmbinări de cuvinte, folosind cât mai multe variante. Alcătuiți apoi câteva enunțuri.

câmp	pustiu
timp	roșu
frunză	nou
calendar	argintiu
cer	târziu
băiat	verde
ceai	dulce
	mare
	vechi
	cuminte
	limpede
	galben
	scurt

9. Completați propozițiile, folosind adjectivele adecvate dintre paranteze.

Cocorii sînt păsări... . Ei trăiesc 30 - 40 de ani. Ei sînt foarte. ... Cocorii simbolizează viață ... , fericire. Păsările se hrănesc cu insecte, semințe, viermi. Pentru a-și apăra puii, se strîng în grupuri ... , iar cîteva păsări stau de pază.

Cocorii au ciocul, gîtul și picioarele ... . Păsările trăiesc în zonele cu umiditate ... și pe cîmpiile cu iarbă ... . Zboară în cîrduri ... . Cînd una dintre păsări este ... , perechea stă alături, chiar dacă celelalte păsări zboară mai departe.

Cocorul alb simbolizează viață ... . Există mai puțin de 3000 de exemplare de cocori... . Și cocorul japonez este o specie... . Totuși, cea mai ... specie este cocorul american. Există numai 300 de exemplare.

(Înalt, verde, bolnav, sociabil, alb, lung, rar, mare.)

10. Ghiciți:

N-are ochi, n-are sprîncene,
Nici picioare și nici pene.
Dealuri trece, văi, poiene,

Bate, *șuieră* și geme.

- A.** *Învățați pe de rost un fragment din poezia «Sfîrșit de toamnă».*
- B.** *Descrieți ziua de azi, folosind cuvinte și expresii din poeziile învățate.*
- C.** *Descrieți o pasăre pe care o aveți acasă sau la bunici. Puteți aduce o fotografie sau un desen. Folosiți repere de la ex. 9 și tema «Adjectivul».*

Copilul și arta, cultura

ÎNȚELEPCIUNEA POPULARĂ

INVATĂ DE LA PIATRĂ
CÎT TREBUIE SĂ SPUI.

1. Citești cuvintele. Pronunțați corect sunetele [ă], [î]. Formați îmbinări de cuvinte.

Brumă	șuieră	înapoi	împărat
ruginită	lăutar	întristată	înțelegere
veștejită	bucătar	s-a însurat	înțelepciune

2. Alcătuiți îmbinări de cuvinte. Formați propoziții cu două dintre ele.

SĂ NE AMINTIM !

Adjectivul. Gradul comparativ
(Сравнительная степень прилагательных)

Bun –	mai bun	urît –	mai urît
frumoasă –	mai frumoasă	caldă –	mai caldă
răi –	mai răi	atenți –	mai atenți
interesante –	mai interesante	scumpe –	mai scumpe

NOTA BENE !

bucătărie – bucătar – bucate – bucată
a înțelege – înțelegere – înțelegător
a cumpăra – cumpărător – cumpărătură
a hotărî – hotărîtor – hotărît
a răspunde – răspundere – răspunzător

3. Citiți textul. Cum credeți, a avut dreptate bucătarul?

ÎNTELEPCIUNE

CE-I MAI SCUMP ȘI CE-I MAI RĂU PE LUME?

BUNĂTATE

Cică odată un împărat¹ a chemat la masă mulți crai², împărați și lăutari³. Cu trei zile înainte împăratul l-a chemat pe bucătar⁴, i-a dat bani și i-a zis să cumpere ceea ce-i mai bun și ce-i mai scump pe lume și să gătească bucate alese⁵.

Bucătarul s-a dus la piață și a cumpărat limbi. Le-a adus⁶ la palat⁷, le-a fierț⁸ și a gătit din ele mai multe bucate.

Și iată au venit oaspeții. După ce toți s-au așezat la masă, împăratul a poruncit⁹ să se aducă bucatele.

– De ce ni se servesc numai limbi? Împăratul l-a chemat pe bucătar și i-a zis supărat:

– Ți-am spus doar să cumperi ce-i mai scump și mai bun!...

– Da, împărate. Ce-i mai scump și mai bun pe lume decât limba? Cu limba se fac toate: și războaiele se opresc, și pacea se face.

S-au mirat toți de vorbele bucătarului, de înțelepciunea¹⁰ lui. Au hotărât să-l trimită să cumpere ce-i mai rău pe lume.

Bucătarul iarși a cumpărat limbi.

ÎNTELEGERE

PRIETENIE

Bucătarul a adus pentru fiecare oaspete câte o limbă. Și tot așa de câteva ori. Oaspeții credeau că așa e obiceiul, dar mai așteptau și altceva.

Cînd au mai adus o dată limbi, ei au întrebat mirați:

Cînd l-a certat¹¹ împăratul, bucătarul a răspuns:

– Ce poate fi mai rău decât limba? Doar limba strică¹² și prietenia, și înțelegerea¹³, și pacea.

¹ **împărat** – император

² crai – король

³ **lăutar** – muzicant popular

⁴ **bucătar** – persoană care gătește mîncare

⁵ **ales** – изысканный

⁶ **a aduce** – приносить, привозить

⁷ palat – дворец

⁸ **a fierbe** – сварить, отварить

⁹ a porunci – приказать

¹⁰ **înțelepciune** – мудрость

¹¹ **a certa** – отругать

¹² a strica – *aici*: портить

¹³ **înțelegere** – согласие, понимание

DRAGOSTE

RĂUTATE

PACE

RĂZBOI

REPRODUCETI !

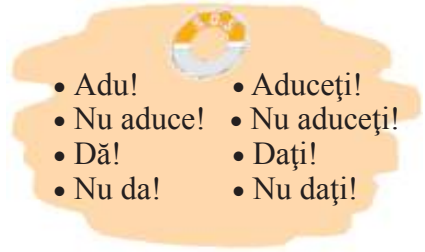
4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

1) Pe cine a chemat împăratul la masă? 2) Ce i-a spus el bucătarului? 3) Unde l-a trimis? 4) Ce a făcut bucătarul? 5) Ce a adus bucătarul, când au venit oaspeții? 6) De ce oaspeții s-au mirat? 7) Care a fost primul răspuns al bucătarului? Dar al doilea? 8) Demonstrați că bucătarul e înțelept.

5. Citiți:

- porunca împăratului;
- dialogul dintre împărat și bucătar;
- propozițiile în care se spune ce este mai scump și ce este mai rău pe lume.

6. Reproduceți detaliat primul fragment al textului, conducându-vă de întrebările 1–4 din ex. 4.

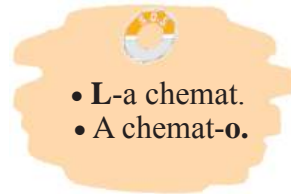
REZUMAȚI !

7. Împărțiți textul în patru fragmente. Alegeți pentru fiecare fragment câte un titlu din cele date mai jos. Propuneți și alte titluri. Citiți fragmentele.

- ◆ Ce a poruncit împăratul?
- ◆ De ce ne aduceți numai limbi?
- ◆ Au venit oaspeții.
- ◆ Limba e și război, și pace.

8. Povestiți fragmentul care vă place mai mult și spuneți de ce.

9. Faceți rezumatul textului, folosind ideile principale din ex. 7.

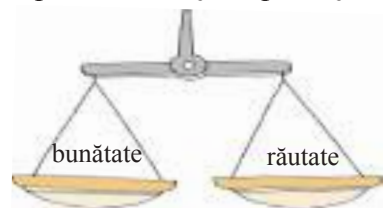
MEDITAȚI !

10. Redați conținutul textului în numele unui oaspete care îi povestește vecinului cum a fost petrecerea de la palat. Puteți începe astfel:

Am fost, domnule, ieri la ospățul de la palatul împăratului. A venit foarte multă lume. Au cîntat lăutarii. Ne-am așezat la masă...

11. Improvizați un dialog dintre doi invitați la palat care își împărtășesc impresiile despre bucate.

12. Priviți desenul. Spuneți ce ați pune la «bunătate» și ce la «răutate». Cum credeți, în viață ce trage mai mult la cîntar?

13. Gîndiți-vă și spuneți în ce constă înțelepciunea bucătarului. Numiți și alte calități ale bucătarului. Folosiți construcțiile:

- El știe că ...
- El înțelege că...
- El este...

14. Spuneți, în limba maternă, ce este comun între ideea principală a textului și maxima următoare:

Învață de la piatră
cît trebuie să spui.

15. Alcătuiți o povestioară (sau un dialog) despre o persoană cunoscută sau despre o ființă cu titlul: «Limbă are, minte nu».

Model: Cameleonul are o limbă foarte lungă, dar nu are minte: nu citește, nu scrie...

16. Copiați din text trei propoziții care vă plac mai mult.

17. Găsiți în poveste și scrieți antonimele cuvintelor: **război, rău, ieftin, a răspunde, dușmănie**. Alcătuiți propoziții cu două dintre ele.

18. Traduceți.

1) Правда всего дороже. 2) Повар мудрее императора? 3) Доброта дороже злости.

A. Citiți textul pe roluri.

B. Povestiți fragmentul care vă place mai mult.

C. Improvizați un dialog cu un oaspete de la palat.

D. Rugați părinții să vă povestească o întâmplare cu titlul: «Limbă are, minte nu». Povestiți-o colegilor.

E. Scrieți trei propoziții, folosind cuvintele:

A FIERT

PACE

BUCĂTAR

ÎNȚELEGERE

ÎNȚELEPCIUNE

PUTEREA OMULUI

ÎN UNIRE E PUTEREA.
EX UNITATE VIRES (l. latină)

1. Citiți. Pronunțați corect sunetul [î].

Fraților, rămîneți frați,
Într-o țară, într-o lume,
Într-o limbă, într-un nume.
Asta v-o doresc anume –
Fraților, rămîneți frați.

Vasile Romanciuc

2. Formați îmbinări de cuvinte. Alcătuiți propoziții cu două dintre ele.

Grîu **de**

toamnă
...
...

Flăcău

înalt
înțelept
...

SĂ NE AMINTIM !

Adjectivul. Gradul superlativ
(Превосходная степень прилагательных)

<i>Gradul comparativ</i>	<i>Gradul superlativ</i>
Mai mare	 Cel mai mare
	 Cea mai mare
Mai mici	 Cei mai mici
	 Cele mai mici

NOTA BENE !

om – omenire – omenie
seceră – a secera – seceriș

3. Citiți povestea. Spuneți care dintre frați are dreptate.

DOI FRAȚI

(poveste populară)

Au fost odată doi frați și trăiau ei în bună înțelegere și cu dreptate¹. Cel mai mare era însurat, avea copii, iar cel mai mic era flăcău².

Odată vara, pe vremea secerișului³, au strîns grîul⁴. Grîul îl turnau în două grămezi⁵ la fel de mari. Pentru fiecare cîte o grămadă. Într-o bună zi, la prînz, fratele mai mare s-a dus acasă să mănînce, iar cel mai mic a rămas să păzească⁶ grîul. Fratele mai mic a luat cîteva banițe⁷ de grîu din grămada lui și le-a turnat în grămada fratelui mai mare, spunînd:

– El are femeie⁸ și copii, lui îi trebuie

mai mult. Dar eu sînt singur⁹, unde m-aș duce gălesc o bucăciță de pîine. Fie¹⁰ partea lui de grîu mai mare.

Apoi a venit fratele cel însurat și s-a dus flăcăul să mănînce. Se uită fratele cel mai mare la grămezile de grîu și se gîndește:

– Mie mi-i ușor¹¹, sînt la casa mea. Am soție, are cine îmi purta de grijă¹². Dar fratele n-are pe nimeni, e singur, n-are cine îl ajută. Ia să-i dau cîteva banițe de grîu. Fie partea lui mai mare.

Așa au trăit ei. Partea de grîu a celor doi frați nu scădea¹³, iar buna înțelegere și omenia¹⁴ creșteau.

¹ **dreptate** – справедливость

² **flăcău** – tînăr neînsurat

³ **seceriș** – жатва

⁴ **grîu** –

⁵ grămezi – кучи

⁶ **a păzi** – охранять

⁷ baniță – четверик, мера веса зерновых культур

⁸ femeie – aici: soție

⁹ **singur** – один, сам

¹⁰ **fie** – пусть

¹¹ **ușor** – ant.: greu

¹² **a purta de grijă** – заботиться

¹³ a scădea – a se micșora

¹⁴ **omenie** – человечность

REPRODUCEȚI !

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

1) Cum se împăcau frații? 2) Prin ce se deosebeau (отличались) ei? 3) Ce au strîns vara? 4) Ce făceau cu grîul? 5) Ce s-a întîmplat odată? 6) Avea dreptate fratele mai mare? 7) Dar fratele mai mic?

5. Citiți:

- textul în lănișor;
- gîndurile fratelui mai mic;
- gîndurile fratelui mai mare;
- propoziția care v-a plăcut mai mult. Scrieți-o.

5.1. Citiți și extrageți din text propozițiile care exprimă ideea principală.

REZUMAȚI !

6. Împărțiți textul în fragmente. Dați-le titluri, folosind propoziții din poveste. Numerotați-le (cu creionul).
7. Povestiți un fragment, apoi textul în întregime, folosind întrebările din ex. 4.
8. Povestiți textul în numele Soarelui care vedea ce se întâmplă în câmp. Puteți începe astfel:

Era vară. S-a făcut foarte cald, căci eu trimiteam pe pământ multă căldură. Țăranii strângeau pîinea. Strângeau grîul și doi frați. Mă uitam la ei și nu prea înțelegeam ce fac...

8.1. Povestiți după imagine.

MEDITAȚI !

9. Citiți cuvintele înțelepte ale lui Nicolae Iorga. Gîndiți-vă și spuneți: le putem da fraților acest sfat? De ce?

«Nu-ți da sufletul decît celui (тому) ce ți-l dă pe al lui. Altfel tu rămîi fără nimic».

10. Gîndiți-vă și...

- demonstrați că frații sînt buni la inimă, grijulii, harnici, cinstiți, cumsecade;
- spuneți de ce «partea de grîu a celor doi frați nu scădea, iar buna înțelegere și omenia creșteau».

11. Improvizați un dialog dintre fratele cel mai mare și soția sa, cînd acesta a venit la prînz. Folosiți replicile:

Mîncarea e gata? Cum merge lucrul? L-am ajutat pe frate-meu. Am turnat grîu în grămada lui. Ai dreptate, bărbate.

Adjectivul
(o formă)

masculin

neutru

feminin

singular și plural

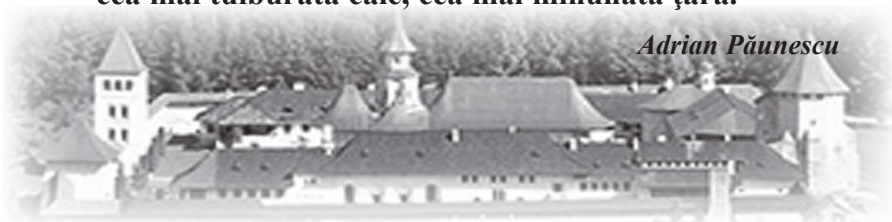
Culorile: gri, maro, bej, crem, oliv,
dar și: așa, asemenea, eficace, vivace, gata, cumsecade

12. Găsiți în text și scrieți sinonimele cuvintelor:
a sosit, cândva, căsătorit, într-o zi, zicînd, au viețuit.
13. Copiați din poveste adjectivele la gradul superlativ. Alcătuiți enunțuri.
14. Citiți versurile. Scrieți expresiile evidențiate și traduceți-le. Alcătuiți apoi enunțuri.

Cele mai frumoase sate împrejurul Putnei sînt,
cele mai albastre ceruri către Putna se coboară,
cei mai fără seamă oameni, cel mai roditor pămînt,
cea mai tulburată cale, cea mai minunată țară.

Adrian Păunescu

15. **Concursul cu titlul: «Ne cunoaștem Patria?»** Răspundeți la întrebări.
Care este cel mai mare oraș? Care este cel mai mare rîu? Cum se numește localitatea cea mai nordică? Dar cea mai de sud? În ce oraș sînt cei mai mulți locuitori? Unde se află cea mai mare pădure? Care este cea mai frumoasă pasăre din pădurile Moldovei?

- A. **Descrieți un frate/ o soră, un verișor/ o verișoară etc. în plan comparativ. Folosiți adjective la diferite grade de comparație.**

Model: Eu am mulți verișori. Dar vreau să povestesc despre Veaceslav și Alex. Veaceslav este mai înalt decît Alex, dar Alex este cel mai puternic. În general el este un sportiv bun. Veaceslav este brunet, iar Alex este blond. Alex are cei mai frumoși ochi din familia noastră – verzi, Veaceslav – albaștri. Dar îi iubesc foarte mult pe ambii. Sînt cumsecade.

RESPONSABILITATEA

1. Formați îmbinări de cuvinte. Cu cele evidențiate alcătuiți propoziții.

2. Citiți propozițiile. Căutați cuvintele necunoscute în dicționar.

- 1) Cucurigu! boieri mari,
Dați **punga** cu doi bani!

Ion Creangă

- 2) Eu locuiesc **aproape** de școală, iar Ionel – departe.
3) Toți erau **de față** când am primit scrisoarea: și bunicul, și mama, și tata.

COMPARAȚI !

În limba română

În limba rusă

Păzește!

Dă!

Trimite!

Храни!

Дай!

Отправь!

3. Citiți textul. Răspundeți la întrebarea din titlu.

CINE-I MAI ISTEȚ?

Trei negustori¹ strîngeau cîștigul ban cu ban și-l puneau într-o pungă². Odată au ajuns într-un sat și s-au oprit la o casă să se odihnească.

În apropiere³ curgea un rîu și negustorii s-au dus la scăldat, iar punga, ca să nu-i poarte de grijă, au lăsat-o stăpînei.

– Păzește punga și să ne-o dai, cînd vom fi toți trei de față⁴, au zis ei.

– Așa să fie, s-a învoit femeia.

Mergînd ei spre rîu, și-au amintit că n-au luat pieptenele⁵. Îl trimite pe unul dintre ei spre casă. În drum negustorul se gîndește să ceară⁶ banii și să fugă⁷. A venit și zice:

– Femeie, dă punga ceea a noastră!

– Nu-u! Trebuie să fiți toți de față.

– Ceilalți negustori nu-s departe, poți să-i întreb, zice acesta și strigă:

– Măi fraților, nu vrea să ne-o dea.

Aceia aud și răspund:

– Dă-i, femeie, că ne trebuie.

Femeia a scos punga și i-a dat-o.

Negustorul a luat-o și... caută-i urma⁸.

Ceilalți doi au așteptat cât au așteptat și s-au întors acasă. Când au înțeles ce s-a întâmplat, au început să certe femeia și să-i ceară punga.

Femeia s-a gândit și le-a zis:

– Bine. Dacă eu sînt vinovată, vă dau o pungă de galbeni, dar trebuie să fiți toți trei de față – așa cum ne-am înțeles.

Și negustorii s-au dus să-l caute pe al treilea...

¹ negustor – торговец, купец

² pungă – .

³ în apropiere – ant.: în depărtare

⁴ a fi de față – a fi prezent

⁵ pieptene –

⁶ a cere – просить

⁷ a fugi – убежать

⁸ caută-i urma – aici: и след простыл

REPRODUCETI !

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

- 1) Ce au adunat negustorii? 2) Unde s-au oprit? 3) Ce au hotărît?
- 4) Ce au spus ei stăpînei? 5) După ce s-a întors unul dintre ei? 6) Cum a păcălit-o el pe femeie? 7) În ce fel au fost răsplătiți cei trei negustori?
- 8) Vi-i simpatică stăpîna casei? De ce?

5. Citiți:

- propoziția evidențiată. Cum o înțelegeți?
- dialogul dintre femeie și negustorul care s-a întors după pieptene;
- propoziția care arată istețimea stăpînei;
- fragmentul care v-a plăcut cel mai mult;
- textul pe roluri.

6. Citiți primul fragment al poveștii. Formulați întrebări.

REZUMAȚI !

7. Împărțiți textul în fragmente. Intitulați-le și citiți-le.
8. Povestiți fragmentul care vă place mai mult.
9. Citiți textul. Cum credeți, cine este povestitorul?

Trăiam cîndva, demult, la trei negustori. Eram plină cu bani. Într-o zi de vară m-au lăsat la o femeie. A venit apoi unul dintre ei și am plecat departe. Cei doi au dispărut. Sînt foarte tristă, căci n-am mai văzut bani de mult.

9. 1. Povestiți textul în numele pungii (femeii, celor doi negustori).

MEDITAȚI !

10. Gîndiți-vă și spuneți ce calități au eroina textului și o vecină de a voastră. Prin ce se deosebesc ele?

10.1. Cu cine dintre părinți semănați?

11. Improvizați un dialog dintre femeie și cei doi negustori după sfîrșitul dat.

– ...

– ...

– Nici nu vrem să auzim. Dă-ne punga!

– Bine! Chemați-l și pe al treilea! Doar așa ne-am înțeles?!

12. Improvizați un dialog dintre stăpîină și soțul ei după începutul propus.

– Bună seara. De ce ești agitată?

– Of! Am avut azi oaspeți.

– Ce fel de oaspeți?

– Niște negustori.

– Negustori? Și ce au vrut?

– Au lăsat o pungă la mine.

– Ce fel de pungă? Nu înțeleg.

– ...

NOTA BENE !

Modul imperativ

(Повелительное наклонение)

	<i>Modul indicativ</i>	<i>Imperativul</i>	
	<i>Tempul prezent</i>	<i>Forma afirmativă (Tu/Voi)</i>	<i>Forma negativă (Tu/Voi)</i>
A trimite	(El trimite)	Trimite!	Nu trimite!
	(Voi trimiteți)	Trimiteți!	Nu trimiteți!
A păzi	(El păzește)	Păzește!	Nu păzi!
	(Voi păziți)	Păziți!	Nu păziți!
A merge	(Tu mergi)	Mergi!	Nu merge!
	(Voi mergeți)	Mergeți!	Nu mergeți!
A înțelege	(El înțelege)	Înțelege! (Пойми!)	–
	(Voi înțelegeți)	Înțelegeți! (Поймите!)	Nu înțelegeți! –

13. Scrieți și completați propozițiile, punînd verbele la modul imperativ.

- 1) Copii, (a strînge) flori de tei și de salcîm!
- 2) Lenuțo, (a strînge) jucăriile de pe jos!
- 3) Andrieș, (a pune) florile în vază!
- 4) Copii, (a pune) cărțile în ghiozdane!
- 5) Bunico, (a povesti) despre bunicul!
- 6) Elevi, (a povesti) unde v-ați odihnit în vacanță!

14. Adresați-vă către colegi cu diferite rugămînți, sfaturi.

Model: Șterge, te rog, tabla!
Adu-mi, te rog, catalogul!

15. Citiți gluma,... zîmbiți și puneți verbul evidențiat la modul imperativ, persoana a doua, plural. Scrieți-l.

- Săndele, **spune-mi**, te rog, care e cel mai modest animal?
- Molia, domnule profesor!
- Molia?! De ce? Explică!
- Fiindcă mănîncă numai găuri.

- A. Citiți textul pe roluri.
- B. Povestiți părinților textul.
- C. Improvizați un dialog dintre femeie și negustori, femeie și soțul ei.
- D. Scrieți trei propoziții, folosind verbe la modul imperativ.
- E. Găsiți, în condițiile exercițiilor la temă, verbe la modul imperativ. Scrieți-le.

OMUL CURAJOS

ÎNVAȚĂ DE LA APE
SĂ NU DAI ÎNAPOI.

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetele [g], [c].

Ochi	căci	gras	gaură	gînd
cimitir	ciudă	ghem	greier	leagăn
cioban	chirurg	ciumă	marginie	înțelegere

2. Citiți îmbinările de cuvinte. Alcătuiți propoziții.

Miezul **noptii**, amiază frumoasă, **miel gras**, viață lungă, cuie mari.

NOTA BENE !

a îmbrățișa – brațe – în brațe   noapte – a înnopta
fum – a afuma   moarte – a muri

3. Citiți textul. Spuneți de ce s-a învoit (согласился) la început ciobanul să dea Morții mielul?

GHEMUL' VIEȚII

(poveste populară)

S-a întâmplat aceasta pe vremea când umblau pe pământ și Holera, și Moartea², și Ciuma...

Într-o zi de primăvară s-au întâlnit pe la miezul nopții³, într-un cimitir⁴, Moartea, Holera și Ciuma. S-au întâlnit și au început să se certe: cine să mănince un miel⁵ al ciobanului⁶ care trăia la marginea satului și avea oi mîndre și miei grași⁷.

Se duce mai întîi Holera la cioban.

– Ce vrei de la mine? zice ciobanul babei care a venit la dînsul.

– Eu sînt Holera. Am venit să-mi dai mielul cel mai gras, că de nu – s-a zis cu tine⁸!

– Nu mă tem de holeră. O să mănînc usturoi și bucate piperate și așa o să scap de ea.

Holera n-a avut ce face și a plecat. Într-o zi, pe la amiază⁹, iată vine altă babă.

– Ce vrei, babo?

– Dă-mi mielul cel mai gras, că de nu – s-a zis cu tine!

– Da cine ești că-mi poruncești?

– Ciuma.

- ¹ ghem –
² moarte – ant.: viață
³ miezul nopții – полночь
⁴ cimitir – кладбище
⁵ miel – puiul oii
⁶ cioban – om care paște oile
⁷ gras – ant.: slab

– De ciumă nu mă tem. O să dau foc la toate gunoaiile¹⁰, o să șed în fum¹¹ și... atunci vai de ea.

A plecat fără miel și Ciuma.

Într-o zi, când ciobanul tocmai lua masa, vine Moartea cu o coasă în mînă.

– Cine ești și ce cauți la mine?

– Eu sînt Moartea. Dă-mi un miel gras. Dacă nu mi-l dai, va trebui să mergi cu mine.

– Îți dau mielul. Ți-l duc chiar și acasă.

Casa Morții era foarte mare și avea o mulțime de cuie, de care ațîneau cîte un ghem: unele mai mari, altele mai mici, unele mici de tot.

– Ce-s acestea? întrebă ciobanul.

– Acestea sînt ghecele vieții fiecărui om. Cînd se termină ghemul, se sfîrșește și viața omului. Atunci eu mă duc la om și-i iau sufletul.

– Și care-i ghemul vieții mele?

– Acesta.

Cînd vede ciobanul că ghemul lui este încă mare, ia mielul în brațe¹² și-i zice Morții:

– Eu mai am zile de trăit. Lasă-mi mielul, căci am nevastă și copii, și le trebuie de mîncare. Mie nu-mi aduce nimeni de pomană¹³.

Și s-a dus acasă.

Cele trei prietene crăpau de ciudă¹⁴.

⁸ s-a zis cu tine – конец тебе

⁹ amiază – prînz, mijlocul zilei

¹⁰ gunoi – мусор

¹¹ fum – дым

¹² în brațe – на руки

¹³ pomană – милостыня

¹⁴ a crăpa de ciudă – лопнуть от злости

REPRODUCETI !

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

1) Cum se numesc «prietenele» care s-au întâlnit în cimitir? 2) De ce se certau ele? 3) Cine s-a dus mai întâi la cioban? 4) Ce i-a răspuns el? 5) Pe cine a mai avut ca oaspeți ciobanul? 6) Cum era casa Morții? 7) Ce avea Moartea în casă? 8) De ce și-a luat ciobanul mielul acasă?

5. Citiți:

- dialogul dintre cioban și Holeră;
- dialogul dintre cioban și Ciumă;
- propozițiile în care este descrisă casa Morții;
- propozițiile în care se vorbește despre ghemul vieții ciobanului;
- ultimele vorbe ale ciobanului adresate Morții;
- textul pe roluri.

6. Găsiți în text echivalentul expresiilor: *забрать душу, конец тебе, лопнуть от злости.*

7. Povestiți textul, răspunzând la întrebările 1–7 din ex. 4. Desenați casa Morții (sau a ciobanului). Descrieți-o.

REZUMAȚI !

8. Citiți planul poveștii, apoi fragmentele ce corespund planului. Găsiți și alte titluri.

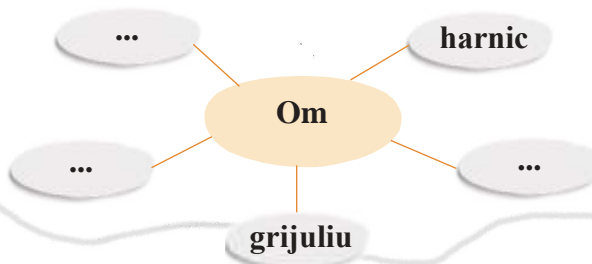
- ◆ Întâlnirea din cimitir.
- ◆ O să mănânc usturoi și bucate piperate.
- ◆ Nu mă tem de tine, Ciumă!
- ◆ Îți dau mielul.
- ◆ Ghemele vieții.
- ◆ Mai am zile de trăit.

9. Formulați întrebări la primul fragment.

10. Povestiți fragmentul care v-a plăcut mai mult.

11. Completați schema. Caracterizați-l pe Om.

12. Reproduceți/însenați unul dintre dialogurile din poveste. Folosiți propoziții din text.
13. Povestiți textul în numele unui personaj: al Morții, Ciumei, Holerei, ciobanului, soției ciobanului, mielului, casei Morții ș.a.

Model:

- Sînt o casă veche și foarte mare. Am multe camere, iar în camere – gheme. Acestea sînt ghemurile vieții oamenilor. Stăpîna mea este Moartea. O baborniță rea, crudă și rece.
- În casa noastră nu intră nimeni niciodată. Într-o zi însă, văd că vine, repede și bucuroasă, stăpîna mea. Iar cu ea un cioban care ducea un miel gras și frumos...

14. Faceți rezumatul textului, folosind planul din ex. 8. Puteți începe astfel:

S-au întîlnit odată Holera, Ciuma și Moartea. Ele vroiau să mănînce un miel gras. Mielul era al ciobanului. S-a dus mai întîi Holera la cioban. Ciobanul i-a spus că nu i-i frică de ea și a alungat-o. Apoi a venit Ciuma. Și a pățit același lucru. Ultima a venit Moartea...

MEDITAȚI !

15. Gîndiți-vă și spuneți din ce cauză ciobanul le-a alungat pe Holeră și Ciumą, dar pe Moarte – nu. Găsiți și citiți propozițiile care exprimă îndrăzneala ciobanului în fața primelor «vizitatoare» și frica în fața Morții. Scrieți-le. Explicați de ce eroul poveștii nu i-a dat Morții mielul. Demonstrează că ciobanul e înțelept, harnic, grijuliu.

NOTA BENE !

Modul imperativ

		Modul indicativ		Imperativul	
		<i>Timpul prezent</i>		<i>Forma afirmativă</i>	<i>Forma negativă</i>
A da	<	(El dă)		Dă!	Nu da!
	<	(Voi dați)		Dați!	Nu dați!
A căuta	<	(El caută)		Caută!	Nu căuta!
	<	(Voi căutați)		Căutați!	Nu căutați!
A mînca	<	(El mănîncă)		Mănîncă!	Nu mînca!
	<	(Voi mîncați)		Mîncați!	Nu mîncați!

16. Completați propozițiile, punând verbele la modul imperativ, forma afirmativă.

- 1) (A pune) cărțile aici și (a spăla) geanta!
- 2) Ionică, (a merge) pe trotuar, dar nu pe stradă!
- 3) Copii, (a traversa) strada la culoarea verde a semaforului!
- 4) Bunicuțo, te rog, (a spune) o poveste!
- 5) Lenuțo, (a lăsa) motănașul în pace!

17. Alcătuiți propoziții în care să folosiți cuvintele ce denumesc imaginile din dreapta și verbele de mai jos la imperativ, forma afirmativă și negativă:
a aduce, a alunga, a ciopli, a fierbe.

18. Găsiți în text și scrieți sinonimele cuvintelor și expresiilor date. Alcătuiți propoziții cu două dintre ele.

Timp, odată, nu mi-i frică, mijlocul nopții, mijlocul zilei, frumos, a sosi.

- A. Citiți textul pe roluri.
- B. Reproduceți, la alegere, unul dintre fragmentele textului.
- C. Povestiți textul în numele unui personaj (la alegere).
- D. Improvizați un dialog dintre cioban și soția sa după vizita la casa Morții.
- E. Alcătuiți propoziții, folosind verbele la imperativ:
a aduce, a da, a schimba, a mușca.
- F. Găsiți în text și scrieți antonimele cuvintelor propuse. Alcătuiți propoziții cu două perechi de antonime.
Acela, mijloc, slab, a veni, a pleca, a se bucura, mic, puțin, a da.
- G. Construiți comparații:

Urâtă
neagră
...

ca noaptea

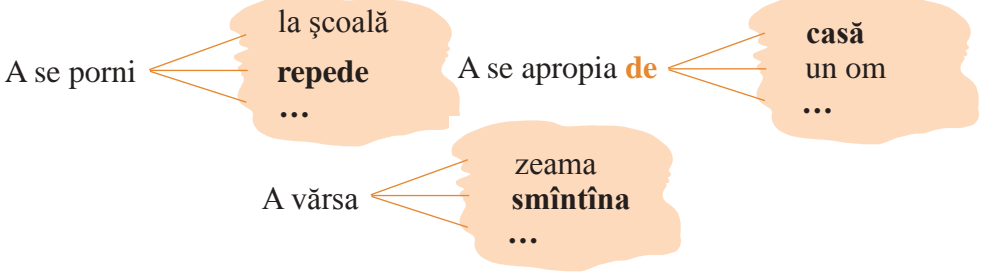
19. Citiți propozițiile. Reformulați propozițiile ca verbele să fie la modul imperativ. Rescrieți propozițiile noi.

Model: Andrei ține de mână un copil care plînge. – Andrei, ia copilul în brațe.

- 1) Omul merge prin viață cu capul sus. 2) Elevii liceului nostru respectă tradițiile populare. 3) Tata mă ajută în situațiile dificile. 4) Anișoara caută o poezie despre înțelepciunea omului.

CUM E TÎNDALĂ?

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect diftongul [io]. Alcătuiți enunțuri.
 Fecior   ulcior   ciocan   neputincios
 cioban   ciorap   ciornă   pofticios
2. Formați îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

3. Citiți snoava. Spuneți cum este Tîndală.

NICI SMÎNTÎNĂ, NICI LAPTE ACRU¹

(snoavă)

Într-o zi femeia îl trimite pe Tîndală la tîrg² să cumpere lapte acru și smîntînă. Se pornește³ Tîndală, dar ulcioare⁴ nu-și ia. În tîrg – măcar⁵ ia lapte și smîntînă în pumn⁶. Dar Tîndală e Tîndală! Nu gîndește mult, scoate pălăria și zice: «Iaca în ce o să iau». Se apropie⁷ de o femeie și îi spune:

– Răstoarnă⁸ ulciorul aici.

Femeia a deșertat⁹ ulciorul, a luat banii, iar Tîndală merge mai departe să ia și smîntînă.

Cînd a găsit smîntînă, a întors pălăria și, de bucurie că a avut unde s-o toarne, nici nu a simțit cum a vărsat¹⁰ laptele. A luat smîntîna și hup-zdup! hup-zdup! merge spre casă.

Femeia îl aștepta în fața casei și, văzînd că aduce numai smîntînă, îl întrebă:

– Bine, măi Tîndală, da laptele unde-i?

– Iaca, femeie, zice Tîndală și întoarce pălăria. Iar smîntîna huștiuluc! s-a vărsat toată pe jos.

¹ **lapte acru** – кислое молоко

² **tîrg** – *sin.*: piață

³ **a se porni** – *sin.*: a pleca

⁴ **ulcior (urcior)** –

⁵ **măcar** – хоть

⁶ **pumn** – кулак

⁷ **a se apropia** – подходить

⁸ **a răsturna** – опрокинуть

⁹ **a deșerta** – опорожнить

¹⁰ **a vărsa** – вылить

Dicționar umoristic: pumn – degetele în stare de război.

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

- 1) Cine este Tîndală? 2) Unde l-a trimis nevasta? 3) Ce trebuia să cumpere el?
- 4) Ce a uitat? 5) În ce a cumpărat Tîndală lapte? 6) Ce i-a spus el femeii?
- 7) Unde a turnat smîntîna? 8) Ce a adus «gospodarul» acasă?

5. Citiți textul pe roluri.

NOTA BENE!

Imperativul

A lua	Ia! Nu lua!	Возьми, бери! Не бери!
	Luați! Nu luați!	Возьмите, берите! Не берите!
A ieși	Ieși! Nu ieși!	Выйди! Не выходи!
	Ieșiți! Nu ieșiți!	Выйдите! Не выходите!

6. Povestiți textul, răspunzînd la întrebările din ex. 4.

7. Citiți dialogul, apoi improvizați un alt dialog asemănător.

- Bună ziua, mătușă!
- Mulțumesc, dumitale.
- Cît face laptele?
- Trei lei.
- E scump, mătușă!
- Vrei – ia, nu vrei – nu lua!
- Fie.
- Unde să-ți torn laptele?
- În pălărie.
- În pă-lă-rie?!

7.1. Improvizați un dialog similar, cumpărînd smîntîna sau alte produse.

7.2. Improvizați un dialog după desen.

8. Găsiți în text și scrieți verbele la modul imperativ. Alcătuiți cu ele propoziții.

9. Scrieți cîteva sfaturi pentru Tîndală.

- Tîndală, ia-ți un vas pentru lapte!
- ...

- A. Citiți textul pe roluri.
 B. Continuați proverbul, apoi povestiți o întâmplare care ar putea avea acest titlu (sau o parte din el).

Omul deștept e bogat și fără bani, iar...

DEȘTEPTII SALVEAZĂ LUMEA

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetul [o]. Formați apoi îmbinări de cuvinte.

Odată	noroc	a socoti	a se porni
a obosi	ogradă	pomană	pofticios

2. Citiți îmbinările de cuvinte. alcătuiți propoziții cu două dintre ele.

COMPARAȚI !

avocat – адвокат
 proces – процесс

3. Citiți snoava. Care personaj este mai deștept?

PĂCALĂ AVOCAT

Trăia odată într-un sat un om foarte sărac. De sărac ce era, a plecat în lume să-și caute¹ norocul².

În drum i s-a făcut foame și s-a dus la un han³ să mănânce. Dar nu avea bani.

– Stăpîne, dă-mi ceva să mănînc.

Mor de foame. Bani nu am, dar cînd mă voi întoarce, îți voi plăti.

Hangiul a fiert cinci ouă, a tăiat o bucată de pîine și i le-a dat omului.

Acesta a mîncat și a plecat mai departe. După vreo douăzeci de ani s-a întors acasă și iarăși a venit la han.

– Stăpîne, cît îți sînt dator⁴?

– Mîncarea aceea costă 2000 de lei.

– Atît de mult?

– Da. Dacă n-ai fi mîncat⁵ cele cinci ouă, eu aș fi avut cinci găini, găinile ar fi scos pui și, dacă socotești⁶ bine, în toți anii aceștia eu aș fi făcut două mii de lei.

– Nu se poate! Nu-ți dau nimic.

– Te dau în judecată⁷.

Omul a ieșit din casa hangiului și mergea trist pe drum.

Și iată s-a întîlnit cu Păcală. Omul îi povestește cele întîmplate. Atunci Păcală îi zice:

– Fii liniștit! Ia-mă pe mine avocat.
Zis și făcut!

Într-o bună zi Păcală este chemat la judecată, dar nu se duce. Se duce abia cînd este chemat a doua oară. Judecătorul îl întrebă supărat:

– De ce n-ai venit de prima dată?
– N-am putut. Am fiert grîul pentru semănat.

– Ce ți-a venit, omule? Cine fierbe grîul înainte de a-l semăna?!

– Eu.

– Și răsare⁸?

– Da, așa cum ar fi scos pui ouăle fierte ale hangiului.

Judecătorul s-a scărpinat la ceafă⁹ și i-a făcut dreptate țaranului.

¹ a căuta – искать

² noroc – счастье, удача

³ han – local cu ospățarie

⁴ dator – должен

⁶ a socoti – *sin.*: a număra

⁷ judecată – суд

⁸ a răsări – *aici*: a ieși din pămînt

⁹ a se scărpinga la ceafă – почесать затылок

REPRODUCETI !

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

1) Cum era «clientul» lui Păcală? 2) Unde s-a dus el? 3) Ce a mîncat? 4) A plătit pentru mîncare? De ce? 5) Cînd s-a întors în satul natal? 6) Cît trebuia să plătească el pentru mîncare? 7) De ce era trist? 8) Cine l-a ajutat?

5. Citiți:

- explicația hangiului de ce mîncarea costă atît de scump;
- cum «a judecat» Păcală cazul;
- primele patru propoziții și formulații întrebări;
- textul pe roluri.

• Dă-mi! = Dă (cui?) mie!
Дай мне! (кому?)

• Ia-mă! = Ia (pe cine?) pe mine!
Возьми меня! (кого?)

6. Povestiți textul, răspunzînd la întrebări.

REZUMAȚI !

7. Împărțiți textul în fragmente, citiți-le. Intitulați fragmentele, folosind reperi și imaginea de mai jos.

- ◆ Omul sărman.
- ◆ Prînzul.
- ◆ După douăzeci de ani.
- ◆ Ouăle «istete».
- ◆ Tristețea omului.
- ◆ Zis și făcut.

8. Povestești, la alegere, unul dintre fragmente.
9. Reproduceți textul în numele lui Păcală sau al altui personaj (al țăranului, hangiului, judecătorului, soției judecătorului ș.a.).
10. Faceți rezumatul snoavei.

MEDITAȚI !

11. Cum credeți, Păcală e înțelept sau hîtru? În ce constă bunătatea lui? Argumentați că hangiul e lacom. Precizați trăsăturile de caracter ale «clientului» lui Păcală.
  - 11.1. Care ar fi calitățile de «avocat» ale lui Păcală? Numiți-le și argumentați.
12. Improvizați dialoguri dintre:

a) omul sărac și hangiu;	c) Păcală și judecător;
b) omul sărman și Păcală;	d) judecător și soția sa.

Model:

- Bună seara!
- Bună seara! Ai oboșit?
- Nu prea. Azi am terminat repede procesul.
- De ce?
- Am avut un avocat bun.
- Cum îl cheamă?
- Păcală.
- Am auzit de el.

13. Schimbați verbele după modelul dat.

Citește povestea!

Citește-mi povestea!

Adu apă! – ...
 Caută pălăria! – ...
 Răspunde repede! – ...
 Du geanta! – ...
 ...

- a aduce – adu!
- a duce – du!
- a traduce – tradu!

14. Copiați din text verbele care se referă la tema «Prînzul». Puneți-le la modul imperativ.

Model: A fierbe – Fierbe! Fierbeți!

15. Alcătuiți propoziții, folosind cuvintele:
judecată, judecător, a judeca, judecătorie.

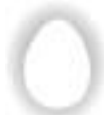
16. Citiți gluma, ... zîmbiți. Găsiți verbul la imperativ și puneți-l la plural.

- Mamă, dă găinilor tortul.
- De ce, Gicule?
- Ca să-mi facă ouă de ciocolată.

17. Ghiciți.

E alb,
Dar cînd cade jos,
E galben.

17.1. Alcătuiți ghicitori similare și adresați-le colegilor. Folosiți drept reper desenele.

- A. Citiți textul pe roluri.
- B. Povestiți fragmentul care v-a plăcut mai mult.
- C. Improvizați dialoguri cu unul dintre personajele snoavei.
- D. Scrieți patru propoziții, folosind cuvinte din ex. 1-2.

JUDECĂTORUL ISTET

- OMUL PENTRU OM E LUP.
HOMO HOMINI LUPUS EST. (l. latină)
- OMUL PENTRU OM E AMIC (PRIETEN).
HOMO HOMINI AMICUS EST. (l. latină)

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetul [ă]. Formați îmbinări de cuvinte.

A răsări	judecată	dovadă	a lăsa	pungă
a căuta	judecător	sărman	iarăși	păgubaș

NOTA BENE!

sat – săteni
dovadă – a dovedi
judecată – judecător – a judeca

2. Citiți snoava. Spuneți care dintre cele două maxime latine propuse la începutul temei corespunde conținutului ei.

HOȚUL PROST

Într-un sat un hoț¹ a furat² de la un om o pungă cu galbeni. Păgubașul³ întreba de unul, de altul, dar degeaba. Nimeni nu știa nimic.

S-a dus sărmanul⁴ om la judecător și i-a spus despre punga furată. Păgubașul nu avea însă dovezi⁵ și judecătorul nu putea să-i facă dreptate. S-au gândit ei cât s-au gândit ce să facă și au hotărât să adune toți oamenii din sat. Când

s-au adunat toți de față, judecătorul le-a spus:

– Ridicați mîinile!

Apoi a întrebat.

– Toți ați ridicat mîinile?

– Toți, au răspuns sătenii.

– Și cel care a furat punga cu galbeni de la omul acesta?

– Și eu!

¹ hoț – вор

² a fura – украсть

³ păgubaș – потерпевший (убытки)

⁴ sărman – бедняга

⁵ dovadă – доказательство

REPRODUCETI !

3. Răspundeți la întrebări cu ajutorul textului și al imaginii de mai sus.

1) Ce a furat hoțul? 2) A găsit păgubașul punga cu galbeni? 3) De la cine a cerut el ajutor? 4) Ce a hotărât judecătorul? 5) Cum credeți, de ce a fost găsit hoțul? 6) Ce calități are hoțul și care sînt cele ale judecătorului?

4. Citiți:

- propoziția care ne dovedește prostia hoțului;
- textul pe roluri.

5. Povestiți textul, răspunzînd la întrebări.

6. Improvizați un dialog dintre judecător și păgubaș, folosind îmbinările de cuvinte date.

- un hoț – doi hoți
- o pungă – două pungi
- un sat – două sate

BUNĂ ZIUA

MI-AU FURAT

CE S-A ÎNTÎMPLAT

AU ADUNAT

S-AU GÎNDIT

7. Formați propoziții, folosind cuvintele:

JUDECĂTOR

SAT

JUDECATĂ

SĂTENI

8. Găsiți în text și scrieți propoziția în care verbul este la modul imperativ. Scrieți-o încă o dată, punând verbul la singular.

9. Citiți gluma, ... zîmbiți, apoi numiți calitățile hoțului.

S-a dus un hoț în grădina unui om să fure varză. Când colo... stăpînul îl prinde.

– Măi hoțule, ce faci aici?

– Vîntul m-a adus în grădină. Și iată mă țin de varză ca să nu cad jos.

9.1. Cum ați povesti această glumă părinților? Încercați.

A. Citiți textul pe roluri.

B. Improvizați un dialog similar celui din ex. 9 sau relatați o întâmplare reală.

C. Scrieți trei sfaturi pe care i le-ați da hoțului sau păgubașului.

CÎNTĂREȘTE LAUDELE

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetele [d], [t], [n]. Formați îmbinări de cuvinte.

Carne

puternic

minte

a putea

a ridica

a pofti

a croncăni

a socoti

judecată

a deveni

2. Observați cum se traduc cuvintele evidențiate.

Dacă **ai avea** (tu) timp, **am merge** (noi) la film.

Было бы у тебя время, мы пошли бы в кино.

COMPARAȚI !

glas – голос

împărat – император

NOTA BENE !

poftă – pofticios – a pofti

3. Citiți/audiatiți fabula. Spuneți dacă am putea s-o intitulăm «Cap are, minte nu».

CORBUL ȘI VULPEA

Corbul¹ a luat o bucată de carne și s-a așezat pe o creangă. Vulpea a văzut și a pofțit această bucată de carne. Ea s-a oprit în fața corbului și a început să-l laude².

– Ești și mare, și frumos, și ai putea deveni împăratul

păsărilor, dacă ai avea și puțină voce³.

Corbul a simțit⁴ dorința să dovedească că are voce. El a slobozit⁵ bucata de carne și a croncănit⁶ puternic. Iar vulpea a sărit, a înhățat⁷ carnea și a zis:

– Vai, corbule! Dacă ai mai avea și minte în cap, ai putea fi împărat.

Esop

¹ **corb** – ворон

² **a lauda** – хвалить

³ voce – *sin.*: glas

⁴ **a simți** – чувствовать

⁵ a slobozi – отпустить

⁶ a croncăni – каркнуть

⁷ **a înhăța** – схватить

REPRODUCEȚI !

4. Citiți textul și răspundeți la întrebări.

1) Ce mânca corbul? 2) Cine l-a văzut? 3) La ce s-a gândit vulpea? 4) Ce cuvinte de laudă îi spunea ea corbului? 5) De unde reiese că «eroul» este orgolios (спесивый, надменный), iar vulpea e vicleană? 6) Ce sfat i-ați da corbului?

5. Faceți portretul corbului, folosind și vorbele vulpii.

6. Povestiți detaliat textul, răspunzând și la întrebările din ex. 4.

REZUMAȚI !

7. Împărțiți textul în fragmente și dați-le titluri.

8. Povestiți:

a) primul fragment și spuneți de ce vulpea a început să laude corbul;
b) textul în numele vulpii sau corbului, cârnii sau copacului.

Model:

Într-o zi stăteam în iarbă. A venit un corb, m-a luat în cioc și s-a așezat pe o creangă. Eram sus și vedeam toată pădurea. Când colo! s-a apropiat o roșcată și a început să laude corbul. Nici n-am reușit (успеть) să aud bine vorbele ei, că **s-a făcut noapte...**

9. Priviți imaginea. Gîndiți-vă și numiți asemănările și deosebirile dintre ceea ce este reprezentat în imagine și conținutul fabelii lui Esop.

- 9.1. Alcătuiți un eseu după imaginea de mai sus.
 9.2. Improvizați un dialog dintre vulpe și cioroi (=corb).
 9.3. Înscenați, la alegere, una dintre aceste situații.
10. Improvizați un dialog dintre corb și prietenul său. Folosiți replicile propuse.
- De ce ești trist, prietene?
  - ...
  - N-ai găsit mîncare?
  - ...
  - De ce dar ești flămînd?
  - ...
  - Vulpea? Aha! Ai pățit-o și tu ca vecinul meu cu brînza.
  - ...
11. Găsiți în text antonimele cuvintelor date. Alcătuiți propoziții cu ele.
Mic, urît, slab.

Model: Fratele meu e **mic**, dar are un suflet **mare**.

12. Alcătuiți enunțuri cu verbe la modul condițional. Prezentați cît mai multe variante, inclusiv cu umor.

Model: Eu am o cioară.

Dacă eu aș avea o cioară, aș dresa-o.

- 1) Andrei are o bucată de cașcaval. ...
- 2) Vrabia nu este prea frumoasă. ...
- 3) Corbul nu cîntă frumos. ...
- 4) Vulpea este foarte vicleană. ...

13. Traduceți propozițiile.

- 1) De-ar ști omul ce-ar păți, dinainte s-ar păzi! (*I. Creangă*)
 2) Sosind din cosmos înapoi, Aș veni la tine întâi. (*Gr. Vieru*)
 3) Aș vrea să am o casă frumoasă.
 4) Ar fi bine ca să aibă și minte.
 5) Tu ai pleca în excursie?

14. Alcătuiți propoziții, în care cuvântul **minte** să fie: a) substantiv și b) verb la timpul prezent indicativ. Folosiți și imaginea.

15. Ghiciți.

O gospodină roșcată
 din pădure a venit,
 găinile a numărat
 și cu sine le-a luat.

- A. Citiți textul pe roluri.
 B. Scrieți îmbinări de cuvinte cu substantivele: **carne, minte**.
 C. Povestiți textul în numele vulpii.
 D. Faceți în scris portretul vulpii.

FARMACIA POPULARĂ

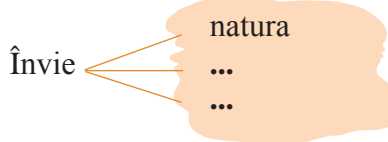
CÎT RESPIR, SPER.
 (OMUL, CÎT TRĂIEȘTE, SPERĂ.)
 DUM SPIRO, SPERO. (I. latină)

1. Citiți versurile. Pronunțați corect sunetul [ă], diftongii. Explicați în limba română sau maternă sensul acestor versuri.

Ploaia se dăruie florii,
 Floarea se dăruie rodului,
 Rodul se dăruie **omului**,
 Iar omul se dăruie omului.

Tudor Palladi

2. Formați îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

COMPARAȚI !

buruiiană – бурьян   bolnav – больной
slab – слабый   a sădi – сажать

SINONIME :

vraci – doctor – medic
a lecui – a trata

NOTA BENE !

mult – a se înmulți – mulțime   gît – a înghiți – înghițitură
boală – bolnav – a se îmbolnăvi   leac – a lecui – leacuri

3. Citiți legenda. Cine a salvat viața fetei?

VIȚA-DE-VIE ȘI VIAȚA

A fost odată un împărat care avea o fată. Și iată s-a îmbolnăvit¹ fata lui. Slăbea² din zi în zi și nu putea nimeni s-o lecuiască. Veneau și vraci din toate țările, și babe, dar degeaba.

Odată o bătrână strîngea prin pădure buruiene³ de leac și a dat peste o tufă⁴ de poamă. Pe atunci vița-de-vie creștea unde și unde, și nimeni nu știa de ea. A rupt baba un strugure, a mâncat cîteva boboșe și i-au plăcut. Erau gustoase. A făcut suc și s-a dus la curtea împăratului.

Bătrîna i-a dat fetei o înghițitură⁵ și bolnava a început să învie⁶. I-a mai dat una, fata a deschis ochii și a început să vorbească. Împăratul de bucurie a strigat:

– E vie!

Fata împăratului s-a sculat sănătoasă.

Atunci au adus poamă din pădure, au sădit-o ca să se înmulțească⁷ și i-au pus numele «viță-de-vie»⁸, căci învie omul. Așa îi zicem și noi pînă astăzi.

¹ a se îmbolnăvi – заболеть

² a slăbi – слабеть

³ buruiene de leac – лекарственные травы

⁴ tufă – куст

⁵ înghițitură – глоток

⁶ a învia – оживать

⁷ a se înmulți – размножиться

⁸ viță-de-vie – виноградная лоза (лоза жизни, живая лоза)

REPRODUCETI !

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.
- 1) Ce s-a întâmplat cu fata împăratului? 2) Cine a încercat s-o trateze?
  - 3) Fata a fost lecuită? 4) Ce a găsit bătrîna în pădure? 5) Cum era strugurele?
  - 6) Ce a pregătit bătrîna? 7) Ce a făcut ea mai departe? 8) Demonstrați că vița-de-vie ne dă viață.

5. Citiți:

- propozițiile în care este descrisă vița-de-vie;
- fragmentul în care se spune cum a salvat-o bătrîna pe fata împăratului.

6. Descrieți, cu ajutorul textului și imaginilor, fata de împărat.

7. Povestiți textul, răspunzînd la întrebările din ex. 4.

REZUMAȚI !

8. Împărțiți textul în patru fragmente. Numerotați-le și intitulați-le. Alegeți titluri potrivite din cele date sau propuneți altele.

◆ Fata bolnavă.	◆ Ce gustoasă e!
◆ Împăratul trist.	◆ Frumoasă poamă, dar acră la gust.
◆ Medicii nu pot ajuta fata.	◆ Bătrîna blajină.
◆ Fiica împăratului.	◆ Bucuria împăratului.
◆ Buruiana de leac.	◆ Pregătirea leacului.
◆ Vița-de-vie.	◆ Moldovenii și via.

9. Povestiți al doilea fragment și spuneți unde creștea înainte vreme vița-de-vie.

10. Povestiți textul în numele unui personaj: al împăratului, fetei, bătrînei, viei.

Model: S-au întâmplat acestea demult. Pe atunci eu creșteam în pădure. Într-o zi a venit o bătrîna, a rupt un strugure și l-a gustat. I-a plăcut. Apoi a mai rupt cîțiva struguri și a făcut...

11. Comentați fapta bătrînei. Utilizați imaginea.

MEDITAȚI !

12. Amintiți-vă de unde provine cuvântul **poamă**. Cum se numește poama în limba greacă? Cum credeți, de ce vița-de-vie poartă acest nume?
13. Improvizați dialoguri dintre doctori și împărat, dintre fata sănătoasă și prietenele ei, dintre bătrână și vecina ei, ș.a.

Utilizați expresiile:

Noroc! Bună ziua!
Încotro? Unde te duci?
Adio! La revedere! Plec.
Rămâi sănătos!

Model:

- De unde vii, mătușă?
  - De la curtea împăratului.
  - Ce ai făcut acolo?
  - I-am dus niște leacuri.
  - S-a întâmplat ceva?
  - Da, a fost bolnavă fata împăratului.
- Acum e sănătoasă.
- Mata ai lecuit-o? Cu ce?
  - ...

(A cui?)

- fata împăratului
fata **lui**
la curtea împăratului
- boala **ei**
boala fetei

14. Completați în proză versurile lui Dumitru Matcovschi cu alte datorii pe care trebuie să le aibă fiecare om. De exemplu: grija față de părinți, iubirea de țară, necesitatea de a munci (a învăța) etc.

Trăind această viață,
Avem o datorie:
Să ținem foc în vatră,
...

- A. Citiți textul și povestiți-l în numele unui personaj (la alegere).
- B. Improvizați un dialog similar celui din ex. 13.
- C. Scrieți, împreună cu părinții, câteva propoziții ce ar putea completa versurile din ex. 1.
- D. Formați propoziții, folosind cuvintele:
aș pleca, ai mânca, ar cânta, ați cumpăra, am merge.

BRAVO !!!

1. Completați propozițiile.

1.1. Vulpea s-a așezat în fața corbului și a început...

1

1.2. Dacă ai mai avea și minte în cap, ai putea să fii...

1

2. Continuați.

2.1. Dum spiro, ...

1

2.2. ... lupus est.

1

2.3. ... amicus est.

1

3. Alcătuiți o micropovestire cu unul dintre titlurile de mai jos (4–5 propoziții).

3.1. «Cum a cumpărat Tîndală lapte».

3.2. «Păcală e un om înțelept».

3–15

4. Dați-i un sfat:

4.1. corbului (1–2 propoziții).

3–6

4.2. hoțului prost (1–2 propoziții).

3–6

5. Scrieți un dialog după imagine (cite 2–3 replici pentru fiecare personaj). Dați-i un titlu potrivit.

3–18

6. Citiți și intitulați.

6.1. Spune-o vorbă populară
«Fă-ți de cu vară sănioară».

.....
A dormit Tîndală-o vară,
Fără gînd la sănioară
Și acum la derdeluș (каток)
Rîde pîn'și-un cățeluș –
Toți se dau cu săniuța,
Iar Tîndală cu... căruța.

Efim Tarlapan

6.2.

– Alo! Poliția?
– Da.
– Veniți imediat! Mi-a intrat o pisică în casă...
– Bine, doamnă, dar pentru acest
lucru telefonați-i pe cei de la circ.
– Scuzați, eu nu sînt doamnă, eu sînt
papagal.

7. Ghiciți. Scrieți răspunsurile sau desenați-le.

7.1. Cine umblă întîi în patru picioare, apoi în două,
iar la urmă în trei?

7.2. În care casă nu poți intra?

COPILUL ȘI NATURA

SEMNELE IERNII

1. Citiți îmbinările de cuvinte. Formați propoziții.

geroasă
cumplită
frumoasă
argintie

Iarnă

albă
mîndră
minunată
vesală

A pluti

fulgi
frunze
corăbii
mirosuri

2. Priviți imaginile. Observați utilizarea cuvîntului **a cerne**. Alcătuiți propoziții similare.

ploaia **cerne**.

Mama **cerne** faină.

Iarna **cerne** zăpadă.

COMPARAȚI !

roi – рои

zare – заря
a pluti – ПЛЫТЬ

văzduh – воздух

3. Citiți pastelul. Spuneți ce sentiment v-a trezit lectura lui: de liniște, pace, bucurie, tristețe, frică...

IARNA

Din văzduh¹ cumplită² iarnă cerne³ norii de zăpadă,
Lungi troiene⁴ călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc⁵ în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspîndind fiori⁶ de gheață pe ai țării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!
Cu o zale⁷ argintie⁸ se îmbracă mîndra țară.

.....
Tot e alb: pe cîmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare,
Ca fantasme⁹ albe plopilor înșirați¹⁰ se pierd¹¹ în zare.

Vasile Alecsandri

ZIMA

Pali с неба тучи снега, зимний ветер полон злобы,
Громоздятся над полями странствующие сугробы,
Хлопя роем мотыльковым вьются в ледяной пыли,
Одевают снежной дрожью плечи матери-земли.

В полдень снег, метели ночью, поутру бушуют вьюги,
Хороша моя отчизна в среброкованной кольчуге.

.....
Все бело – холмы, поляны – и вблизи, и в отдаленье,
Тополя уходят в даль – белые, как привиденья.

t raducere de V. Lugovski

¹ **văzduh** – sin.: aer

² **cumplit** – лютый

³ **a cerne** – просеять

⁴ **troiene** – grămezi mari de omăt
aduse de vînt

⁵ **a pluti** – плыть

⁶ **fior** – дрожь

⁷ **zale** – sin.: haină

⁸ **argintiu** – серебряный

⁹ fantasmă – фантомă, iluzie

¹⁰ înșirat – поставленный (в ряд)

¹¹ a se pierde – теряться

4. Răspundeți la întrebări.

- 1) Ce anotimp este? 2) Care sînt semnele iernii? 3) Cu ce se aseamănă fulgii?
4) Ce culoare predomină iarna? 5) De ce vă place (nu vă place) acest anotimp?

5. Citiți poezia. Învățați un fragment pe de rost.

6. Povestiți despre iarnă, folosind îmbinări din ex. 1 și imagini din pastel.

7. Citiți microtextul. Observați din ce-i făcută pădurea vara. Numiți componentele iernii.

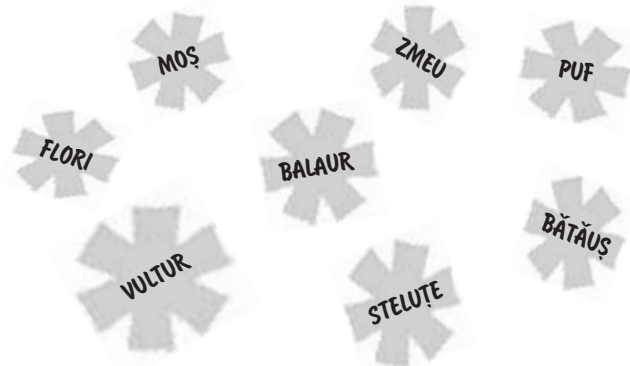
PĂDUREA

Știi din ce-i făcută Pădurea? Din copaci și Vară. Vara-i făcută din iarbă, căpșune, flori, fluturi, buruieni și copaci cu frunze.

Spiridon Vangheli

8. Citiți și continuați dialogul ingenios (остроумный).

- Ce e zăpada?!
- **Lacrimi înghețate...**
- Ce sînt fulgii?
- ...
- Ce e gerul?
- ...
- Ce e vîntul de iarnă?
- ...

9. Alcătuiți un dialog după a treia imagine din ex. 2.

10. Ghiciți.

1) În foc nu arde,
În apă nu se-neacă.

2) Nu-i foc, dar frige (жжет).

- a ninge
- a viscoli
- a îngheța
- a cerne
- a patina
- a pluti
- a schia

A. Învățați un fragment pe de rost.

B. Scrieți catrenul (четверостишие). Înlocuiți cuvintele evidențiate cu altele potrivite după sens.

Valuri de frig
Tremur pe lac.
Ziua-i **un ceas**.
n oaptea-i **un veac**.

Vasile Romanciuc

ZĂPADA

1. Citiți ghicitoarea. Pronunțați corect sunetul [ă] și cuvintele evidențiate.

Afară-i munte,
în casă-i apă,
s-așază pe fiecare
și de nimeni frică n-are.

NOTA BENE !

a viscoli – viscol
gheață – a îngheța – îngheț – înghețată
a vedea – văzut – nevăzut

2. Citiți textul. Ce imagini v-a creat lectura lui?

VISCOLUL'

Ninge, ninge mereu. De câteva zile ninge întruna. Zăpada cade de parcă e cernută cu o sită nevăzută². S-a așternut peste câmpii și peste dealuri într-un strat³ gros.

– Ce ne facem cu atîta zăpadă? Întrebă unul.

– E foarte bună pentru semănături, îi răspunde altul. E ca o plapumă care le apără de îngheț⁴. Și apoi la primăvară,

cînd se va topi, va fi destulă vlagă de care are nevoie⁵ pămîntul.

Spre seară s-a pornit un vînt, așa ca din senin. La început mai domol⁶, apoi din ce în ce mai tare, șuierînd supărat. Vîntul ducea zăpada și o făcea troiene. Se ridicau troiene mari pe drumuri, prin ogrăzi și pe lîngă casele din sat. A început viscolul.

¹ **viscol** – vînt puternic cu ninsoare

² **nevăzut** – care nu se vede

³ **strat (de zăpadă)** – (снежный) покров

⁴ **îngheț** – заморозки

⁵ **a avea nevoie** – нуждаться

⁶ **domol** – *sin..*: ușor, încet, liniștit

REPRODUCETI !

3. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

- 1) Cu ce se aseamănă zăpada? 2) Unde se așterne ea? 3) Ce folos aduce zăpada?
- 4) Ce s-a pornit spre seară? 5) Cum era vîntul la început? 6) Dar mai apoi?
- 7) Demonstrați, cu ajutorul textului, că a viscolit mult.

4. Citiți:

- propozițiile în care este descrisă zăpada;
- propozițiile în care se vorbește despre vînt, viscol;
- textul în întregime.

REZUMAȚI !

5. Împărțiți textul în două fragmente. Intitulați-le, folosind expresii din pastelul «Iarna».
6. Povestiți cu ajutorul imaginilor:
  - a) fragmentul preferat;
  - b) textul.

MEDITAȚI !

7. *Improvizați un dialog:*

7.1. *dintre două păsărele după începutul dat.*

- E frig.
- Cip-cirip! E ger.
- Ninge, ninge întruna.
- Ninge și viscolește.
- ...

7.2. *dintre doi oameni adulți (sau doi copii) despre aceeași situație.*

8. *Scrieți catrenul. Numiți sinonimele cuvintelor și îmbinărilor de cuvinte evidențiate.*

Ninge cu **bănuți de floare**
peste **plai** moldovenesc.
Inimioara-n piept **tresare**,
Săniuțele **pornesc**.

8.1. *Alcătuieți propoziții cu unele dintre sinonimele găsite.*

9. *Citiți poezia-glumă. Spuneți cum este norul. Alcătuieți o propoziție cu acest adjectiv.*

NORUL

Soarele pe cer
Arde-n pălălaie (flăcări).
- Norule, ce stai?
Fugi și adu ploaie!
Și-a pornit-o norul,
Dar atât de-ncet,
Că, în loc de ploaie,
A adus... omăt.

Efim Tarlapan

9.1. *Citiți verbele evidențiate. Alcătuieți propoziții, folosind aceste verbe la imperativ, persoana a doua plural.*

- A. *Citiți textul. Povestiți-l.*
- B. *Scrieți un dialog cu titlul «Iarna la voi în sat (oraș, țară)».*
- C. *Scrieți sinonimele cuvintelor: **drum, ogradă, întruna, domol, zăpadă**. Alcătuieți propoziții cu două dintre ele.*
- D. *Describeți ziua pe care o vedeți prin geam în numele unui pictor, copil, locuitor al Africii etc. (la alegere).*

TRADIȚII DE IARNĂ

1. Citiți. Pronunțați corect sunetul [ă]. Formați propoziții.

Suflă vîntul	casă caldă	flori de măr
păștori harnici	noapte de sărbătoare	căldura sufletului

2. Construiți îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

cu fulgi pufoși	lemne
A ninge ...	a arde ...
...	...

COMPARAȚI !

Iesle – ясли	înger – ангел
colindă – колядка	colindători – колядующие
dar – дар, подарок	a răsplăti – расплачивать

3. Citiți poezia. Spuneți de ce copiii nu pot să doarmă sau să se joace.

ÎN SEARA DE CRĂCIUN

Afară ninge liniștit
În casă arde focul,
Iar noi, pe lîngă mama stînd,
De mult uitarăm¹ jocul.

E noapte, patul e făcut,
Dar cine să se culce,
Cînd mama spune de Iisus
Cu glasul rar² și dulce;

Cum s-a născut Hristos în frig
În ieslea³ cea săracă,
Cum boul peste el sufla⁴
Căldură ca să-i facă.

Cum au venit la ieslea lui
Păștorii⁵ de la stîină⁶
Și îngerii⁷ cîntînd din cer,
Cu flori de măr în mîină.

George Coșbuc

(8.09.1866, jud. Bistrița – 9.05.1918)

- ¹ **uitarăm** = am uitat – забыли
² rar – *sin.*: încet, domol
³ **iesle** – ясли, кормушка
 (для скота)

- ⁴ **a sufla** – a respira
⁵ **păstor** – *sin.*: cioban
⁶ stîină – овчарня
⁷ înger – ангел

4. Citiți poezia. Intitulați-o cu propoziții din text.

5. Citiți:

- propozițiile în care apare imaginea iernii;
- cele povestite de mama.

6. Completați prezentarea iernii din poezie cu observații, impresii, informații personale cu privire la aspectul pământului, copacilor, caselor; culorile acestui anotimp, sentimentele copiilor și adulților.
 Folosiți și textul «Viscolul».

7. Alcătuiți o scurtă povestire cu titlul «Mama spune de Iisus».
 Puteți începe astfel:

Pe mama lui Iisus o chema Maria.
 Iisus s-a născut în Bethleem. La
 nașterea lui au venit trei păstori...

- **I**-au adus (cui? lui, îi, i)
- **L**-au numit (pe cine? pe el, îl, I)

8. Completați:

- 1) A venit..., **dar**...
- 2) **Dacă** ar fi..., ...
- 3) **Cînd** vine iarna, ...
- 4) ..., **fiindcă** era frig.
- 5) Știu... **că**...

9. Citiți informația. Spuneți cum se colindă la voi.

COLINDA

Colinda este un cîntec de urare cu tematică bogată. Se colindă în ziua și în seara de Crăciun sau de Anul Nou, la fereastră sau în casă. Colindătorii sînt răsplătiți cu daruri.

9.1. Formulați întrebări la textul de mai sus, apoi improvizați un dialog. Folosiți și imaginea.

9.2. Spuneți o colindă.

- Citiți poezia. Învățați un fragment pe de rost.
- Scrieți două propoziții, folosind, la alegere, cuvintele: **îngeri, păstori, a sufla, iesle**.
- Descrieți în proză noaptea de Crăciun văzută de un poet.

COLINDE ȘI URĂTURI

1. Citiți urarea. Continuați-o.

Anul Nou cu fericire să-l începeți.
Și-n unire, tineri și bătrâni, să fiți!
Și cu toții să-nfloriți
...

COMPARAȚI !

sabie – сабля
daruri – дары

2. Citiți poeziile. Învățați pe de rost un fragment din poezia preferată.

URĂTURĂ

Aho, aho!
Mîine anul se-noiește,
Plugușorul se pornește
Și începe a brazda,
Pe la case a ura.

Iarna-i grea, omătu-i mare,
Semne bune anul are,
Semne bune de belșug
Ca și brazda de sub plug.
Mînați măi, hăi, hăi, hăi!

CE NE-ADUCE MOȘ CRĂCIUN

Ce ne-aduce Moș Crăciun?
Tot ce e frumos și bun:
Un cal mic de călărit,
Cărți frumoase de citit.

O păpușă, avioane,
Acuarele și creioane.
Trîmbiță¹ și săbioară²,
Pușculiță³ și vioară⁴.

Mere, nuci și ciocolată,
Biscuiți și înghețată,
Noi îi mulțumim nespus,
Pentru toate ce-a adus.

George Coșbuc

¹ **trîmbiță** – *sin.*: trompetă
² **săbioară (sabie)** – сабля
(маленькая)

³ **pușculiță (pușcă)** – ружье (маленькое)

⁴ **vioară** – виола

⁵ **nespus** – foarte mult (несказанно)

3. Răspundeți la întrebări.

1) Cum credeți, cine este Moș Crăciun? 2) Ce înseamnă «crăciun» în limba latină, dacă de Crăciun sărbătorim nașterea Domnului? (Comparați cu limba rusă – Рождество). 3) La cine vine Moș Crăciun? 4) Ce aduce el copiilor și celor maturi? 5) Cu ce îl întâmpină oamenii? Numiți câteva tradiții de Crăciun.

4. Faceți portretul lui Moș Crăciun.

5. Improvizați un dialog dintre Moș Crăciun și un copil care îl așteaptă pînă noaptea tîrziu. Folosiți replicile date.

- ...
- Bună seara, moșule, ... moș... Cră...
- ...
- Nu m-am speriat. Mă uit că semeni cu Moș Crăciun.
- ...
- Mata? Eu te aștept. Îmi era frică să nu adorm.
- ...

6. Citiți catrenul, completându-l cu rimele potrivite după sens.

Săniuța lui Săndel
 Cît îi el de ...
 Zboară de pe deal ca ...,
 Tocmai duduie pămîntul.

7. Citiți gluma,... zîmbiți. Scrieți verbul evidențiat la imperativ, persoana a doua plural (Dumneavoastră).

- Mămică, **scrie-mi** o scrisoare pentru Moș Crăciun!
- De ce n-o scrii tu?
- O să-mi trimită iarăși o carte de gramatică, dacă vede cum scriu.

- 7.1. De ce copilului i-i frică că Moș Crăciun îi va trimite o carte de gramatică?

8. Învățați pe de rost strofele preferate.

8.1.

Vine Moș Crăciun,
 Iată-l pe tăpșan (склон горы)!
 Vino, moșulică,
 Te-așteptăm de-un an!

Vasile Romanciuc

Iat-o sanie ușoară care trece peste văi...
 În văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi.

Vasile Alecsandri

8.2.

O, BRAD FRUMOS

O, brad frumos, o, brad frumos,
 Cu cetina¹ tot verde.

Tu ești copacul credincios²
 Ce frunza nu și-o pierde³.

O, brad frumos, o, brad frumos,
 Cu cetina tot verde.

O, brad frumos, o, brad frumos,
 Cu cetina tot verde.

Eu cînd te văd mă simt duios⁴,
 Tristețea ta mă pierde.

O, brad frumos, o, brad frumos,
 Cu cetina tot verde.

O, brad frumos, o, brad frumos,
 Cu Moș Crăciun cînd vine,

Te-am așteptat atîția ani
 Și-am plîns în rînd⁵ cu tine.

O, brad frumos, o, brad frumos,
 Am plîns în rînd cu tine.

- ¹ **cefină** – *sin.*: coroană
² **credincios** – верный
³ **a pierde** – терять

- ⁴ **duios** – *aici*: trist
⁵ **în rînd** – вместе

8.3.

TREI PĂSTORI

(colindă)

Trei păstori se întîlniră
 Și așa se sfătuiră:
 Haideți, fraților, să mergem,
 Floricele să culegem,
 Și să facem o cunună¹,
 S-o-mpletim² cu voie bună³
 Și s-o ducem lui Hristos,
 Să ne fie de folos.
 Raza⁴ soarelui, floarea soarelui.

- ¹ **cunună** – венок
² **s-o-mpletim** – сплетем

- ³ **cu voie bună** – с хорошим настроением
⁴ **rază** – луч

8.4.

COLINDIȚĂ

Colindiță cît mai multă!
 Să trăiască cine-ascultă!
 Sus la ceruri o-nălțăm
 Și la gazde o-nchinăm.

O-nchinăm cu veselie
 Și cu mare bucurie,
 C-am ajuns seara de-Ajun
 Și-a bătrînelui Crăciun.

Să rămîneți sănătoși,
 Sănătoși și bucuroși.

Sărbătoarea lui Hristos
 Să vă fie de folos!

8.5.

O, ce veste minunată
 În Bethleem ni se-arată
 C-astăzi s-a născut
 Cel făr' de-nceput,
 Cum au spus prorocii.

Păstorii văzînd în zare,
Din cer o lumină mare:
Ei se bucurau, ingerii cîntau
De minunea mare.

Folclor

Din voia tuturor
Un gînd spre cer trimit,
Acest prea trist popor
Să fie fericit!

Adrian Păunescu

8.6.

8.7.

SEMĂNATUL DE ANUL NOU

Semănatul se practică în dimineața zilei de Anul Nou. Cu semănatul umblă băieți și fete.

Copiii se organizează în grupuri sau umblă pe la rude și cîte unul. Cu semănatul mai merg și adulții. Și unii, și alții își urează sănătate, fericire, aruncînd boabe de grîu sau de porumb.

OBICEIURI DE IARNĂ LA ORAȘ

ÎNVAȚĂ DE LA NUFĂR
SĂ FII MEREU CURAT.

1. *Citiți catrenul. Spuneți cînd îl rostim și cum se numește.*

Să trăiți, să înfloriți
Ca merii, ca perii
În lunile primăverii.
La anul și la mulți ani!

NOTA BENE!

a ura – urătură – urare – urători   a pomeni – pomelnic
a scrie – scrisoare – scriitor   a telefona – telefon – telefonist

2. *Priviți imaginea. Alcătuiți propoziții. Conversați.*

3. Citiți textul. Spuneți ce au făcut Guguță și verișorul său.

MINISTRUL BUNELULUI

Guguță avea un unchi la oraș. În ajun¹ de Anul n ou a primit o scrisoare de la unchiul său că n-are cine ura orașul. Guguță a luat clopotul cel mare, și-a pregătit buhaiul² și tata l-a dus la tren.

La gară l-a întâlnit unchiul. Seara l-a urat mai întâi pe el. Apoi i-au dat lui Guguță o listă și i-au spus că n-ar fi rău să-l ureze și pe Grigore Vieru, că-i om de-al nostru de la țară³. Au început să ureze împreună cu verișorul⁴ său, căci acesta știa orașul.

Cînd au ieșit în curte, au început a suna din clopot. Din toate casele au apărut oameni cu căldări⁵ de gunoi în mîna.

Guguță a vrut să fugă, dar verișorul său a început să rîdă și i-a spus că așa-i

obiceiul la oraș. Dacă sună clopotul, e semn că a venit mașina după gunoi⁶.

Oamenii căutau mașina cu ochii, cînd colo îl văd pe Guguță.

– Se poate să vă urăm? au întrebat băieții.

– Urați, băieți, urați!

Au urat o casă, au urat alta, au urat o stradă și încă una, au urat un autobuz și un troleibuz.

– Tare aș vrea să-l urez acum pe tata! a zis Guguță cu tristețe cînd s-au întors la unchiul său.

A pus omul mîna pe receptor⁷, dar tata nu avea telefon...

– Lasă, nu te întrista, Guguță, facem noi ceva.

După Spiridon Vangheli

¹ în ajun – накануне

² buhai – instrument muzical ce imită mugetul taurului

³ de la țară – din sat

⁴ verișor – двоюродный брат

⁵ căldare – ведро

⁶ gunoi – мусор

⁷ receptor – телефонная трубка

REPRODUCETI !

4. Răspundeți, cu ajutorul textului, la întrebări.

1) Unde locuiește Guguță? 2) Cine l-a invitat la oraș? 3) Pentru ce? 4) Pe cine a urat Guguță mai întâi? 5) De ce au ieșit oamenii din case? 6) Ce l-a speriat pe Guguță? 7) Pe cine a urat Guguță împreună cu verișorul său? 8) Pe cine mai vroia să ureze?

5. Citiți:

- propozițiile în care se spune cum a ajuns Guguță la verișorul său;
- despre «obiceiurile» oamenilor de la oraș;
- propoziția în care se vorbește despre dorința lui Guguță.

6. Împărțiți textul în părți, intitulați-le și numerotați-le. Scrieți planul.

- ◆ La gară.
- ◆ Unchiul.
- ◆ Frica lui Guguță.
- ◆ Clopotul.
- ◆ Urații.
- ◆ Tristețea lui Guguță.

REZUMAȚI !

7. Povestești:

- detaliat textul, răspunzând la întrebări;
- fragmentul preferat.

8. Povestești textul în numele unui personaj (la alegere): al unchiului, al lui Guguță, al verișorului lui Guguță, al unui vecin, al clopoțelului etc.

Model: Ieri, când mă uitam la televizor, aud sunetul clopotului. Iau repede căldarea de gunoi și alerg afară. Caut cu ochii mașina, dar n-o văd. Văd doi băieți. Unul avea...

MEDITAȚI !

9. Gândeți-vă și spuneți: De ce textul «Ministrul bunelului» poartă epigraful «Învață de la nufăr să fi mereu curat»? De ce s-a întristat Guguță? Cum credeți că a procedat unchiul, văzându-l pe Guguță trist? Dacă credeți că:

- a trimis o telegramă, alcătuiți conținutul ei. Puteți începe astfel:

Dragă frate, lui Guguță i-i dor de tine...

- urătorii s-au dus în sat, spuneți cu ce mijloc de transport, cu cine etc.;
- urătorii au plecat cu-n covor zburător, atunci începeți așa:

Unchiul a spus o vrajă (колдовство) asupra covorului, s-au urcat și... «Înainte, nepoțele!» Într-o clipă au fost deasupra casei lui Guguță. Guguță a sunat din clopoțel. Din casă au început să iasă repede...

10. Alcătuiți continuarea povestirii (lucrați în echipe).

11. Improvizați un dialog dintre Guguță și rudele lui, folosind întrebările:

Unde ai fost? Cu cine ai umblat cu uratul? Pe cine ați urat? Cu ce ați ajuns acasă? etc.

12. Citiți ghicitoarea. Spuneți despre cine este ghicitoarea. Ce sentiment v-a trezit «personajul»?

În ajun de an îl cauți cu lumînarea
Ca veselă să-ți fie sărbătoarea,

Dar după ce cu viața-i ne jucăm,
Indiferenți în foc îl aruncăm.

- A căuta cu lumînarea = a căuta mult, insistent.

12.1. Ce am putea face ca să nu «sufere» brăduții?

- Citiți textul pe roluri.
- Povestiți textul în numele unui personaj (la alegere).
- Spuneți despre ce personaj al textului putem afirma că e curat la suflet ca nufărul.
- Copiați ghicitoarea și subliniați cel mai trist vers.
- Alcătuieți sfârșitul textului.

URĂTURA LUI GUGUȚĂ

- Citiți catrenul. Pronunțați corect diftongii.

Vine Moș Crăciun –
Barba i-i de **nea**.
Hai cu săniuța
Să ne dăm pe ea!

Vasile Romanciuc

- Numiți sinonimele cuvântului evidențiat.

- Formați îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

A ofta

- greu
- ...
- ...

A pomeni

- bunicii
- ...
- ...

NOTA BENE !

of! – a ofta
cioc! – a ciocni – a ciocăni – ciocan

boc! – a bocăni
vai! – a se văita

3. Citiți textul. Spuneți ce sentiment i-a cuprins pe toți ai casei: de bucurie, durere, mândrie, tristețe?

DAR CUM SĂ-ȚI DAU COLACUL?

... Mama, tata, surioara și bunelul stăteau la masă. Scaunul lui Guguță a venit lângă ei, pe masă îl aștepta furculița și mama a pus lângă ea o felie de pâine.

La televizor urau niște copii. Unul avea o hîrtie în mînă și trăgea cu coada ochiului¹, ceilalți strigau «hăi!» de parcă² au mîncat numai miercuri și vineri.

– Oare pe unde-i Guguță al nostru? a oftat³ mama.

– Cred că-i la bradul cela cît biserica⁴, a zis tata.

– Ia ascultați! a sărit surioara. Parcă-i aud buhaiul!

Deodată băieții din televizor s-au dat în lături⁵ și pe ecran a apărut Guguță.

– Se poate să vă urez? a întreat băiatul.

Ai casei și-au pierdut graiul⁶. Mama și-a revenit⁷ prima:

– Urează, urează, dragul mamei! Dar cum să-ți dau colacul?

Guguță a pornit urătura și cînd striga «Hăi-hăi!» trîntea⁸ cușma în pămînt.

– Iaca am văzut-o și pe asta! a zis tata, iar bunelul a umplut un pahar de vin și a ciocnit⁹ cu cușma lui Guguță din televizor:

– Să trăiești, ministrul bunelului!

După *Spiridon Vangheli*

¹ a trăge cu coada ochiului – под-глядывать, подсматривать

² de parcă – как будто

³ a ofta – вздохнуть

⁴ biserică – церковь

⁵ în lături – в сторону

⁶ a-și pierde graiul – a nu putea vorbi

⁷ a-și reveni – прийти в себя

⁸ a trînti – a arunca

⁹ a ciocni – чокаться

REPRODUCETI !

4. Răspundeți la întrebări cu ajutorul textului.

1) Cine s-a adunat la masa de sărbătoare? 2) Cine lipsea? 3) Cine îl mai aștepta pe Guguță în afară de familia lui? 4) Ce au văzut ei la televizor? 5) Cine l-a recunoscut prima pe Guguță? 6) Guguță ura frumos? 7) Spuneți cum erau ai casei.

5. Citiți:

- propozițiile care vă plac mai mult;
- textul pe roluri.

6. Explicați sensul expresiei evidențiate:

«Ceilalți strigau «hăi!» de parcă au mîncat numai miercuri și vineri».

6.1. Explicați sensul expresiei: **a trage cu ochiul**. Numiți echivalentul rusesc.

7. Povestiți detaliat fragmentul preferat.

REZUMAȚI !

8. Împărțiți textul în fragmente. Intitulați-le cu propoziții din text și numerotați-le.
- 8.1. Povestiți primul fragment și spuneți de ce scaunul lui Guguță «a venit» lângă ai casei.
9. Povestiți textul în numele unui personaj (la alegere): al bunicului, mamei, tatei, surioarei, pisicii, scaunului, furculiței ș.a.

Model: Eram la cină. Stăteam lângă masă. Stăpînul meu lipsea (nu era). M-am dat mai aproape de bunicul lui Guguță. Toți se uitau la televizor. Deodată...

MEDITAȚI !

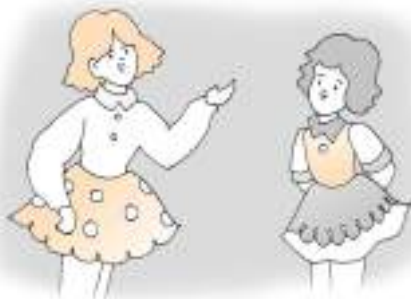
10. Priviți desenele și citiți expresiile ce le însoțesc. Spuneți ce expresii analogice cunoașteți în limba maternă. Alcătuiți propoziții.

Îi rîd ochii.

Doarme numai cu un ochi.

Este numai ochi și urechi.

Face cu ochiul.

11. *Gîndiți-vă și spuneți: De ce oare bunicul i-a zis nepotului «Să trăiești, ministru bunelului!»? De ce «ministru»? Alegeți răspunsul care vă pare corect. Propuneți și altele. Scrieți-le pe cele mai ingenioase.*

Guguță e băiat cuminte, ascultător, știe urături. Poate, deci, să fie ministru.

Pe Guguță îl arată la televizor. Dar la televizor îi arată numai pe oamenii mari.

Bunicul se mîndrește cu nepotul său. Dacă îl vede toată țara la televizor, înseamnă că e ministru.

12. *Improvizați un dialog dintre Guguță și mama sau tata (bunicul, surioara). Ei îl întrebă cum este orașul, ce a văzut la televiziune etc.*

13. *Amintiți-vă maximele învățate și scrieți-le pe cele care se referă la calitățile membrilor familiei lui Guguță.*
14. *Alcătuți, în scris, propoziții cu expresiile propuse în ex. 10. Continuați și maximele de la «Colacul de salvare».*
15. *Găsiți în text și scrieți sinonimele cuvintelor date. Alcătuiți propoziții, folosind aceste cuvinte.*

A sosi, a începe, a arunca.

- Homo...
- Vivat...

16. Continuați propozițiile. Folosiți verbele la modul condițional, prezent.

- 1) Dacă ar veni la mine Moș Crăciun, eu ....
- 2) Dacă aș avea 18 ani, eu ...
- 3) Dacă aș avea 1000 de lei, eu ...
- 4) Dacă aș merge cu uratul, eu ...
- 5) Dacă aș lucra la televiziune, eu ...

A. Citiți textul pe roluri.

B. Povestiți textul în numele unui personaj (la alegere).

C. Scrieți cinci întrebări pe care i le-ați adresa lui Guguță sau lui Spiridon Vangheli într-un interviu.

D. Reproduceți fragmentul preferat.

E. Argumentați că Guguță trăiește într-o familie unită, prietenoasă, iubitoare.

F. Găsiți în text și scrieți antonimele următoarelor cuvinte. Alcătuiți o propoziție cu trei dintre ele.

A pleca, al vostru, a zîmbi, a spune, a dispărea, a răspunde, a vărsa.

Copilul și Patria

SCUMPĂ ȚARĂ ȘI FRUMOASĂ. O! MOLDOVĂ, ȚARA MEA!...

SĂ NE IUBIM PATRIA!
AMEMUS PATRIAM! (l. latină)

1. Citiți versurile. Pronunțați corect sunetele [î], [ă].

Am în sînge o țară
și am un popor.
Am un cîntec în sînge,
nemuritor.

Vasile Romanciuc

COMPARAȚI !

plop – тополь
prag – порог
bambus – бамбук
cedru – кедр

2. Citiți denumirile de copaci. Alcătuiți propoziții cu două dintre ele. Indicați copacii care cresc în Moldova și patria celorlalte specii.

Stejar	tei	brad
salcîm	plop	mesteacăn
bambus	baobab	arțar
frasin	cocos	cedru

NOTA BENE !

a muri – muritor – nemuritor
înalt – înălțime – a înălța

a legăna – leagăn
a îndemna – îndemn

SINONIME :

drum – cale
patrie – țară

3. Citiți poezia. Ce este patria?

PATRIA

Patria e primul nostru leagăn;
Drumul pînă-n prag și înapoi,
plop¹-n fața casei și-un mesteacăn²
Ori un tei³ ce freamătă⁴ în noi.

Patria e cartea de citire,
Cîntecele toate scrise-n ea,
Tot ce-nveți cu dor și cu uimire⁵,
De la firul ierbii pîn' la stea.

Patria e marea și sînt munții
Care ne îndeamnă⁶ spre-nălțimi,
E lumina ochilor și-a frunții,
Tot ce înălțăm și ce iubim.

Ion Brad

¹ plop – тополь
² mesteacăn – береза
³ tei – липа

⁴ a freamăta – шелестеть
⁵ cu uimire – *sin.*: cu mirare
⁶ a îndemna – побуждать

4. Citiți propozițiile care indică sensul cuvîntului **patrie**.

5. Răspundeți la întrebări.

1) Cum se numește Patria noastră? 2) Ce înseamnă Patria pentru fiecare dintre noi? 3) Care este capitala țării noastre? 4) Ce culori are drapelul țării noastre?

6. Citiți și continuați.

patria este

- cartea de citire
- pragul casei
- teiul din poartă
- ...

6.1. Comentați una dintre afirmații.

6.2. Care este echivalentul rusesc al expresiei **lumina ochilor**?

7. Alcătuiți o povestire colectivă cu titlul «De altă lume nu mi-i dor». Folosiți și expresii din poezie.

8. Traduceți.

1) Родина – это родительский дом. 2) Книга – источник знаний.
3) Самое большое богатство это здоровье.

- Învățați un fragment pe de rost.
- Scrieți două propoziții, folosind cuvinte din ex. 3 sau modelul: ... este ...
- Povestiți în proză sau spuneți în versuri (un catren) despre patria noastră.

DORUL DE CASĂ

- Citiți versurile. Pronunțați corect diftongii.

Scumpă țară și frumoasă,
O! Moldova, țara mea!
Cine pleacă și te lasă
E pătruns de jale grea.

Vasile Alecsandri

- Citiți comparațiile. Formați propoziții cu cele evidențiate.

Model: Ionel s-a speriat, el e alb ca varul.

harnic ca furnica	gingașă ca floarea	dulce ca somnul
palid ca lămâia	blînd ca mielul	curat ca nufărul
rece ca gheața	înalt ca bradul	bun ca pîinea cea caldă

- Citiți și traduceți propozițiile.

1) Ar zbura, dacă ar fi rîndunică. 2) Ar vorbi omul, dacă ar putea. 3) Ar veni în genunchi acasă, dacă ar fi viu. 4) I-aș scrie lui Petrică, dacă aș ști adresa.

COMPARAȚI !

boală – боль, болезнь	lămîie – лимон
prag – порог	a lătra – лаять

NOTA BENE !

floare – a înflori – înflorit	părinte – părintesc
brațe – a îmbrățișa	lacrimă – a lăcrima – lăcrimioare
a vînde – vînzător	a pierdut graiul – i s-a întors graiul

- Citiți textul. Spuneți care este boala cea mai grea.

CASA PĂRINTEASCĂ

Asta a fost demult. Pe atunci Sandu era mic. Tata îl purta pe la doctori, dar degeaba.

– Du copilul la mare, în țările calde, i-a spus un doctor.

– Păi dacă ar fi rîndunică, a oftat tata.

Dar Sandu era palid¹ ca lămîia și se topea vîzînd cu ochii². Atunci tata a vîndut calul, a vîndut vaca, vițelul³ și a adunat bani pentru drum.

L-au urcat pe Sandu în tren. Și s-a dus. Îl aștepta cîinele la poartă, iar mama lăcrima.

Dacă ar fi o rîndunică, ar găsi drumul acasă, plîngea mama.

Au trecut mulți ani... Și iată că vine în sat un plic⁴ înflorit cu timbre⁵ și ștampile⁶. «Am scăpat de o boală și am dat peste alta, scria Sandu. Dorul de casa părintească – asta e boala cea mai grea».

Iar într-o zi mama vede la porțiță un

om alb-alb la cap. Oare de ce nu latră⁷ cîinele?

Omul s-a lăsat în genunchi⁸ și a intrat în ogradă, sărutînd pămîntul.

– E Sandu! a scăpat⁹ mama o farfurie. Sărmanul, e mai cărunt¹⁰ decît mine!

Omul a înconjurat¹¹ casa în genunchi.

– Sandu! s-a apropiat mama.

Omul s-a uitat lung la dînsa. N-a zis nimic.

– E mut¹², săracul! a început mama să plîngă.

Omul s-a ridicat în picioare. Dar tot atunci s-a lăsat iarăși în genunchi și a sărutat pragul. Apoi a sărutat ferestrele... S-au adunat mulți oameni.

– E mut ori a uitat limba? a întreat o femeie. Abia spre seară i s-a întors graiul.

– Bună seară, mamă! a zis Sandu și a îmbrățișat-o¹³. Dar cum să îmbrățișeze casa?

După *Spiridon Vangheli*

¹ **palid** – бледный

² văzînd cu ochii – *sin.*: repede

³ vițel – теленок

⁴ **plic** –

⁵ **timbru** – марка

⁶ ștampilă – печать, штемпель

⁷ **a lătra** – лаять

⁸ **genunchi** – колено

⁹ a scăpa – *aici*: уронить

¹⁰ **cărunt** – *aici*: седой

¹¹ **a înconjura** – обойти вокруг

¹² **mut** – nu poate vorbi

¹³ **a îmbrățișa** – обнять

REPRODUCEȚI!

5. Citiți:

- propozițiile din care aflăm cum era starea sănătății băiatului;
- propozițiile în care se vorbește despre scrisoarea primită de la fecior;
- fragmentul în care se arată cum au reacționat oamenii față de comportamentul lui Sandu;
- textul pe roluri;
- echivalentele expresiilor: **НА ГЛАЗАХ; ДОЛГИМ ВЗГЛЯДОМ.**

6. Răspundeți la întrebări.

- 1) Ce s-a întîmplat cu Sandu? 2) Ce trebuiau să facă părinții, ca să-l trateze?
- 3) Ce a făcut tatăl? 4) Cît timp Sandu nu a fost acasă? 5) Ce le-a scris el?
- 6) Ce a făcut feciorul, cînd s-a întors acasă? 7) De ce nu putea vorbi?

6.1. Cum înțelegeți expresia: **un plic înflorit cu ștampile?**

7. Povestești textul, folosind întrebările din ex. 6 și desenele-repere.

REZUMAȚI !

8. Împărțiți textul în fragmente, intitulați-le și numerotați-le. Folosiți versuri din poezia «Patria» și din cele propuse în ex. 1.
9. Reproduceți ultimul fragment. Puteți începe astfel:

După mulți ani Sandu s-a întors acasă. Îi era dor de casă. El a intrat în ogradă, a sărutat pământul, apoi a înconjurat casa în genunchi...

10. Povestești textul în numele unei vecine sau al unui alt personaj (mama, cîinele, ograda).

MEDITAȚI !

11. Gîndiți-vă și răspundeți: De ce părinții au zis: «Păi dacă ar fi rîndunică... Dacă ar fi o rîndunică, ar găsi drumul acasă»? De ce nu putea vorbi Sandu: a uitat limba sau era mut?

Ce a vrut să ne spună Sp. Vangheli prin «Dar cum să îmbrățișeze casa?» Lui Sandu îi era dor de casă? Argumentați.

-
◆ Doamne!	◆ Dorul de casă...
◆ Sărmanul copil.	◆ Pîine amară.
◆ E Sandu!	◆ Credeam că a uitat limba.

12. Improvizați un dialog dintre părinții care își așteaptă feciorul, dintre două vecine după întoarcerea lui Sandu, dintre Sandu și un prieten pînă la (după) întoarcere.

Model:

- – Ce faci, Sandu?
- Scriu o scrisoare acasă.
- De ce ești atît de trist, prietene?
- t are **mi-i dor de casă**, de...
- ...

- – De unde vii, mătușă Maria?
- ...
- Ce ai făcut?
- ...
- A venit? Când?
- ...
- E sănătos?
- ...
- Cum adică?
- ...

12.1. Cunoașteți vreun caz similar celui din text? Relatați-l.

13. Alcătuiți în scris o povestire cu unul dintre titlurile:

- «În țară străină nici primăvara nu-ți aduce bucurii».
- «Acasă și pereții te ajută».

14. Alcătuiți propoziții, folosind cuvintele date:

CĂRUNT

A ÎMBRĂȚIȘA

PALID

- A. Citiți textul pe roluri.
- B. Povestiți fragmentul preferat.
- C. Improvizați un dialog cu mama lui Sandu după întoarcerea feciorului.
- D. Scrieți câteva propoziții, folosind comparații (ex. 2).

LOCURI MINUNATE

1. Formați îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

A se speria **de** lup
umbră
... A ochi **în** uliu
iepure
...

2. Citiți propozițiile. Observați cum se traduc cuvintele evidențiate.

- 1) **Stînca se înălța** deasupra satului.
- 2) Lui Andrei îi place să meargă **călare**.
- 3) Maria Bieșu este o cîntăreață **vestită**.

COMPARAȚI !

voievod – воевода
lebedă – лебедь

veste – известие,
весть

NOTA BENE !

cal – călare – a călări
ochi – a ochi – ochelari

roată – a se roti
trist – a se întrista – tristețe

3. Citiți textul. Spuneți în cinstea cui a fost construită cetatea Sorocii.

CETATEA SOROCII

(legendă)

... Odată domnitorul Moldovei, Petru Rareș, se plimba călare¹ pe malul n istru-lui. Și mergînd el așa, iată vede, sus, pe cer, cum un uliu² s-a luat după două lebede. Atunci Petru Rareș a scos o săgeată, a ochit³ în uliu și a întins⁴ coarda arcului⁵... Dar tocmai în clipă⁶ aceea calul voievodului s-a speriat⁷ de ceva, s-a ridicat în două picioare și... Mîna voievodului a tremurat, iar săgeata, în loc să zboare spre uliu, a atins una din lebede. Biata⁸ pasăre a căzut în apa râului...

Domnitorul a mai tras o dată și a răpus uliul... Multă vreme s-a rotit lebedă în înaltul cerului, chemîndu-și prietena, dar... Ea nu a mai apărut.

Atunci, tristă și disperată⁹, s-a înălțat sus de tot, și-a strîns aripile și s-a aruncat pe o stîncă¹⁰ ascuțită, ce se afla lîngă satul Căsuța.

S-a întristat nespus voievodul și nu se putea liniști. Nu departe de el, lîngă o stîncă, un meșter cioplea ceva în piatră. Domnul s-a apropiat:

– E tare piatra?

– Da, e tare. Dacă vrei o cetate, să știi că va fi veșnică.

– Așa să fie! Ridicați o cetate de partea aceasta.

De atunci stîncă se numește a Lebedei, iar din piatra adusă din satul Căsuța (azi Cosăuți) a fost construită vestita¹¹ cetate a Sorocii.

¹ călare – верхом

² uliu – ястреб

³ a ochi – прицелиться

⁴ a întinde – *aici*: натянуть

⁵ arc –

⁶ clipă – *sin.*: moment

⁷ a se speria – испугаться

⁸ biată – *sin.*: sărmană

⁹ disperat – отчаявшийся

¹⁰ stîncă – скала

¹¹ vestit – *sin.*: cunoscut

REPRODUCETI !

4. Citiți propozițiile în care:

- se comunică despre «greșeala» voievodului;
- se vorbește despre lebăda ce a rămas în viață;
- este prezentat dialogul dintre Petru Rareș și meșterul pietrar.

5. Răspundeți la întrebări.

- 1) Pe unde mergea odată Petru Rareș? 2) Ce a văzut el? 3) Ce a făcut domnitorul? 4) Ce s-a întâmplat apoi? 5) De ce s-a sinucis a doua lebădă? 6) Din ce cauză s-a întristat voievodul? 7) Ce s-a construit lângă Soroca în memoria lebedei?

6. Povestiți detaliat primul alineat, folosiți și întrebările din ex. 5.

REZUMAȚI !

7. Împărțiți textul în trei fragmente, intitulați-le și citiți-le.
8. Povestiți fragmentul al doilea și spuneți de ce lebăda s-a aruncat pe o stîncă.
9. Povestiți textul în numele unui personaj (la alegere): al domnitorului, meșterului, celei de-a doua lebede, al altor martori oculari (свидетелей).

Model: Era o zi frumoasă, caldă. Cerul era senin. Pluteam în aer cu prietena mea și admiram (восхищались) frumusețea pământului. Deodată a apărut un uliu. Mă uitam după el și... Doamne, văd că prietena mea cade la pământ. Am căutat-o, am tot căutat-o, dar...

MEDITAȚI !

10. Citiți propozițiile. Înlocuiți cuvîntul evidențiat cu una dintre maximele latine. «Da, e tare. Dacă vrei o cetate, să știi că va fi **veșnică**».
11. Amintiți-vă ce știți despre orașul Soroca din textul învățat anul trecut și povestiți unde se află acest oraș, cum este, care sînt locurile de atracție pentru turiști etc.
- 11.1. Alcătuiți o povestire similară după versurile propuse mai jos.

Sînt orașe de poveste,
 Au și nume, și renume,
 n u mi-e dor de toate aceste –
 Chișinău-i unu-n lume.

Dumitru Matcovschi

NOTA BENE!

Modul imperativ

Forma afirmativă		Forma negativă
Ridicați o cetate! Construiți o mănăstire! Ședeți, băieți!	} (Voi)	Nu ridicați cetatea! Nu construiți mănăstirea! Nu ședeți, băieți!
A ridica A citi A lucra A veni A scrie		} (Tu) Nu ridica! nu citi! nu lucra! nu veni! nu scrie!

12. Puneți verbele la modul imperativ forma negativă. Alcătuiți trei propoziții.

Model: A striga – Nu striga! Nu strigați!

A arunca   a crede   a distruge   a fierbe   a împleti
a alunga   a ciopli   a discuta   a fugi   a ierta

13. Scrieți un eseu despre locul de baștină.

- Citiți textul pe roluri.
- Povestiți textul cu propriile cuvinte.
- Improvizați un dialog dintre un străin și un ghid sau un locuitor al orașului după conținutul textului.
- Imaginați-vă că vă aflați sus, pe cetate. Orașul se vede ca în palmă. Descrieți-l (5–6 propoziții).

Repere:

Orașul se găsește pe malul Nistrului. Soroca e un oraș mic, dar frumos.

- Alcătuiți în scris patru propoziții, folosind următoarele verbe la imperativ.
A ochi, a omorî, a fugi, a veni.

DOMNITORUL CURAJOS

1. Citiți versurile. Explicați sensul lor în limba maternă.

Un om și o stea
Fac o Țară.

2. Citiți, formulați întrebări.

Domn al primei Uniri, **Mihai Viteazul** este o personalitate remarcabilă a istoriei. S-a născut în anul **1558**, a murit tragic în 1601. Mihai a învățat să scrie și să citească. Cunoștea desigur limba română, dar a învățat și limbile turcă și greacă. În tinerețe a fost negustor. A dus o politică de întărire a statului. Împreună cu boierii, Mihai a decis să lupte împotriva turcilor. **Mihai Viteazul** a fost un militar curajos, diplomat ingenios, politician iscusit. Pentru aceste calități poporul l-a numit Mihai Viteazul.

NOTA BENE!

veste – vestit
marcă – remarcabil
popor – popular

treaz – a se trezi
viteaz – vitejește – vitejii
necaz – a necăji – necăjit

COMPARAȚI!

- viteaz – витязь
- veșnic – вечно
- vestit – известный
- auzit-ați – ați auzit
- văzut-ați – ați văzut

3. Citiți expresiv poezia. De ce strigă turcii «vai!»?

CÎNTECUL LUI MIHAI VITEAZUL

(folclor)

Auzit-ați de-un viteaz¹
Care veșnic șade treaz²
Cît e țara la necaz?³

Auzit-ați de-un Mihai
Ce sare pe șapte cai,
De strigă Stambulul⁴ vai?

El e Domnul cel vestit,
Care-n lume a venit
Pe luptat și biruit.

¹ viteaz – смелый

² treaz, nu doarme – aici: бдительный

³ necaz – sin.: întristare; беда

⁴ Stambul – Istanbul (Constantinopol),
vechea capitală a Turciei.

4. Citiți poezia. Învățați un fragment pe de rost.

5. Răspundeți la întrebări.

1) Cine a fost Mihai Viteazul? 2) De ce a fost numit «viteazul»? 3) Cum a fost el? 4) Când a trăit? 5) Demonstrați că domnitorul era viteaz și turcii se temeau de el.

6. Formați îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

Domn

iscusit
disperat
atent
...

Lebădă

superbă
...

7. Continuați șirul de sinonime. Alcătuiți propoziții.

- Veșnic – mereu – ...
- A sosit – s-a întors – ...
- Țară – stat – ...

8. Alcătuiți, la alegere, o micropovestire colectivă la tema «Patria», după versurile lui Zaharia Stancu.

Te-am iubit cum am iubit soarele,
Te-am iubit cum am iubit luna.
Te-am iubit, țară, te-am
iubit totdeauna.

Zaharia Stancu

9. Improvizați un interviu sau un dialog cu Mihai Viteazul.

- A. Citiți poezia și răspundeți la întrebări (ex. 5).
- B. Învățați un fragment pe de rost.
- C. Scrieți cinci întrebări pe care ați dori să le adresați lui Mihai Viteazul.
- D. Povestiți despre Mihai Viteazul în comparație cu Ștefan cel Mare.

DREPTATE ȘI LIBERTATE

1. Citiți perechile de cuvinte. Pronunțați corect sunetele [î], [ă]. Formați îmbinări de cuvinte.

Încălțat – descălțat
îmbrăcat – dezbrăcat

încuiat – descuiat
închis – deschis

2. Alcătuiți îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

A se plimba **cu** barca
mama
...

A încălța pantofi
cizmele
...

NOTA BENE!

piele – кожа
cu pielea – нагишом

cu pielea groasă – толстокожий,
бессовестный

COMPARAȚI!

bogat – богатый
echipaj – экипаж

țigan – цыган
slugă – слуга

3. Citiți textul. Spuneți dacă boierul a înțeles cum trebuie să se poarte.

Haiducul Bujor

(legendă)

Odată Bujor s-a întâlnit cu un boier care mergea într-o trăsură bogată. Era timp urât, ploua cu găleata¹, dar slugile boierului erau desculțe² și aproape cu pielea³. Bujor a oprit echipajul.

– Cum vă cheamă, cucoane? I-a întrebat pe boier. Boierul și-a spus numele.

– Da-a-a, boier mare! Da de ce oamenii dumitale sînt desculți?

– Aceștia-s țigani, cioare, a răspuns boierul.

– Și ce dacă-s țigani. Pe așa timp ar fi bine să fie încălțați⁴.

A spus aceasta, apoi l-a dat jos pe boier din trăsură, a poruncit să scoată cizmele și să se încalțe țiganul care stătea în glod⁵.

– Acum plimbă-te⁶, cucoane! și

Bujor l-a pus pe boier să fugă un ceas întreg în jurul trăsurii.

– Ține minte, boierule, aceasta a fost doar o glumă⁷, altă dată va fi mai rău.

După această «glumă» boierul a stat la pat o săptămână, dar vorba lui Bujor a ținut-o minte.

De atunci toate slugile boierului purtau cizme.

¹ **a ploua cu găleata** – a ploua tare

² **descult** – fără încălțăminte

³ **cu pielea** – *sin.*: dezbrăcat

⁴ **încălțat** – обутый

⁵ **glod** – noroi; грязь

⁶ **a se plimba** – прогуляться

⁷ **glumă** – шутка

4. *Citiți textul pe roluri.*

5. *Răspundeți la întrebări.*

1) Cine este Bujor? 2) Cu cine s-a întâlnit el odată? 3) Cum era timpul? 4) De ce Bujor a oprit echipajul? 5) De ce boierul își purta slugile descălțate? 6) Ce a făcut haiducul Bujor? 7) Cît timp a stat boierul la pat? De ce? 8) A uitat el vorba haiducului? 9) Demonstrați că Bujor e bun la inimă, mărinimos (великодушный).

6. *Reproduceți textul, răspunzînd la întrebări.*

7. *Povestiți textul în numele unei slugi.*

8. *Improvizați un dialog dintre boier și haiducul Bujor. Folosiți replici din text.*

9. *Alcătuieți o micropovestire, folosind ca titlu următoarele versuri:*

Ah! măicuță, draga mea,
Viața de haiduc e grea.

NOTA BENE !

Imperativul

A se așeza		(t u) Așază-te!	Nu te așeza!
		(Voi, Dvs.) Așezați-vă!	Nu vă așezați!
A se încălța		(t u) Încălță-te!	Nu te încălța!
		(Voi, Dvs.) Încălțați-vă!	Nu vă încălțați!

10. Transcrieți din text verbele la imperativ. Indicați cele patru forme (după modelul propus în tabel). Alcătuiți două propoziții. Scrieți-le.

COMPARAȚI !

- 10.1. Alcătuiți propoziții cu verbele din rubrica «Comparați!».

- Citiți textul pe roluri.
- Povestiți textul în numele boierului.
- Alcătuiți două propoziții, folosind îmbinări din ex. 2.

LEGENDA RÎULUI

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetul [i]. Alcătuiți două propoziții.

Cîndva	înainte	rîu
pămînt	a se întrista	Bîc
înapoi	a începe	scîrbă

2. Citiți propozițiile. Găsiți cuvintele necunoscute la vocabular.

- Ah, ce nuc **uriaș** crește lângă poarta casei.
- Uriașul** din poveste trăia într-un castel (**зámok**) de pe vârful muntelui.
- Lenuța a strîns o **poală** de mazăre.
- Vîntul bate **de la răsărit**.

COMPARAȚI !

roiană – поляна
codri – кодры

NOTA BENE !

plug – plugar
a muri – moarte – muritor
a se întrista – tristețe – trist
a curge – curgere – curs

3. Citiți textul. Spuneți de unde provine denumirea râului Bîc.

RÎUL BÎC

(folclor)

Cîndva, demult, trăiau pe aceste locuri oameni uriași¹. Cînd le trebuia ceva să ia de la vecini, făceau doi-trei pași și treceau Moldova de la Prut la Nistru.

Odată o fată de uriaș mergea prin codru și a găsit într-o poiană un om mic cu șase boi. El ara pămîntul cu un plug de lemn. Fata l-a luat pe plugar cu tot cu boi, i-a pus în poală² și i-a dus acasă la mamă-sa.

– **Ia** uite, mamă, am găsit niște gîze³.

– Acestea nu-s gîze. Du-i înapoi, draga mamei, și nu-i omorî. Cînd te vei întoarce, îți voi povesti.

Ajuns înapoi, omul a arat tot ogorul⁴ și s-a dus acasă.

Mama i-a povestit fetei:

– Acela este un om. Oamenii vor trăi în locul nostru, noi am rămas puțini.

Fata, auzind aceste vorbe, s-a întristat:

– **Vai** de mine! Niște bicisnici⁵ să trăiască, iar noi să murim?! Mă duc să-l omor cu boi cu tot.

– Ah, fata mea, degeaba te duci, nu-l vei mai găsi.

Așa a și fost. Fata nu l-a mai găsit. De scîrbă⁶ fata a început să plîngă. O lacrimă de uriaș a căzut și au început să curgă șuvoaie⁷ de apă. S-a făcut un râu, în care s-a înecat⁸ un bou. Rîul acesta s-a numit Bîc, căci așa numeau boul popoarele vecine care trăiau mai la răsărit⁹ de moldoveni.

¹ **uriaș** – om foarte mare

² **poală** – подол

³ **gîze** – . . .

⁴ **ogor** – *sin.*: cîmp

⁵ **bicisnic** – хилый, никчемный

⁶ **scîrbă** – досада, горе

⁷ **șuvoi** – поток

⁸ **a se îneca** – утонуть

⁹ **la răsărit** – *sin.*: la est

REPRODUCEȚI !

4. Citiți:

- propozițiile în care sînt caracterizați oamenii (uriașii);
- fragmentul în care se arată cum a luat naștere râul Bîc;
- textul pe roluri.

5. Răspundeți la întrebări.

- 1) Cine trăia cîndva pe pămîntul nostru? 2) Oamenii aceștia ajungeau cu greu la vecini? 3) Pe cine a văzut odată fata de uriaș? 4) Ce a făcut ea cu oamenii?
- 5) De ce mama i-a spus fiicei să-l ducă înapoi pe om? 6) De ce s-a supărat fata?
- 7) Cum a apărut râul Bîc?

6. Povestiți textul, răspunzînd la întrebări.

REZUMAȚI !

7. *Împărțiți textul în fragmente, intitulați-le, numerotați-le. Citiți fragmentele. Propuneți variante proprii.*

Model:

◆ Cîndva, demult...	◆ Noi să murim?
◆ Vecinii.	◆ Lacrimile uriașe.
◆ Poiana cu necunoscuți.	◆ Rîu de lacrimi.
	◆ Plugarul.

8. *Povestiți ultimul fragment și spuneți de ce plîngea fata.*
 9. *Priviți desenul. Descrieți-l, comparîndu-l cu conținutul textului.*

10. *Improvizați un dialog dintre mamă și fiică după ce l-a dus pe om înapoi în poiană. Folosiți expresii din text.*
 11. *Reproduceți textul în numele unui personaj: al mamei, fiicei, omului, rîului, boilor. Puteți începe astfel:*

Era primăvară. Se făcuse cald. Oamenii au ieșit în cîmp. Am ieșit și noi cu stăpînul nostru. Am lucrat vreo trei ore. Apoi a apărut...

MEDITAȚI !

12. *Gîndiți-vă și răspundeți: Cum ați proceda voi în situația fetei? Demonstrați că mama fetei e o femeie binevoitoare, rațională. Ce părere v-ați format despre fata-uriaș?*

12.1. *Formați două echipe. Organizați dezbateri (cu argumente pro și contra) cu privire la comportamentul fetei.*

13. *Improvizați un dialog dintre plugar și soția sa (soția sa și o vecină) după replicile propuse.*

– Ți-i foame?
 – ...
 – De ce nu ți-i foame? Ai lucrat doar toată ziua!
 – ...

- S-a întâmplat ceva?
- ...
- Apoi vîntul te-a dus înapoi?
- ...

- (Nu) mi-i bine.
- (Nu) ni-i cald.
- (Nu) ți-i rău.
- (Nu) vi-i dor.
- (Nu) i-i rece.
- (Nu) li-i sete.

14. Recitiți textul. Copiați propoziția ce conține trei verbe la imperativ. Alcătuiți propoziții în care să folosiți aceste verbe și la persoana a doua plural (voi, Dvs.).

15. Citiți fragmentul. Traduceți verbele.

«Mamă, bate-mă, ucide-mă, spînzură-mă, fă ce știi cu mine; numai dă-mi ceva de mîncare, că mor de foame!»

Ion Creangă

16. Scrieți gluma și puneți verbele la imperativ.

Mama: – Ionel, (a se duce) la rîu, dar nu (a se scălda), căci apa e rece.

Ionel: – Bine, mamă. Nu (a avea) grijă. Eu o să mă scald îmbrăcat.

17. Analizați desenele. Citiți replicile. Identificați personajele, precizați titlurile poveștilor.

– **Măi!** Ia dă-te jos și vezi ce are cocoșul cela în plise!

– **Cucurigu!** Boieri mari, dați punguța cu doi bani.

Cum ospăta el, **buf!** cade în groapa cu jaratic.

– **Văleu,** cumătră, tălpile mele...

17.1. Recitiți cuvintele evidențiate. Ce exprimă ele?

18. Alcătuiți propoziții, folosind interjecțiile (междометия) date.

Of! Ah! Tic-tac!
 Cea! Vai! poc!
 Ura! Uf! Bre!
 He-he! Au! Brr!

- durere
- bucurie
- satisfacție
- frig
- sunete
- milă
- tristețe
- adresare
- ordin
- chemare

- A. Citiți textul pe roluri.
- B. Povestiți textul în numele unui personaj (la alegere), folosind și interjecții.
- C. Scrieți propoziții, folosind verbele date la imperativ (forma afirmativă sau negativă).

A SE PLIMBA

A SE ÎNCĂLȚĂ

A DUCE

A SE DUCE

A LUA

URARE MOLDOVEI

1. Citiți versurile. Pronunțați corect sunetul [î].

De nu cînți această pîine,
 Sufletul pustiu rămîne,
 De nu cînți acest pămînt,
 Nu cunoști cuvîntul sfînt.

Serafim Belicov

2. Citiți propozițiile. Traduceți cuvintele necunoscute cu ajutorul dicționarului.

- 1) **Soarta** omului e în mîinile lui.
- 2) Scaunul se numea **Sfîntul** Nicolai.
- 3) Ce frumos **doineste** Gheorghe Zamfir!

COMPARAȚI !

sfînt – святой

veșnicie – вечность

NOTA BENE !

sfînt – a sfînți
 doină – a doini

cîntec – a cînta
 fluier – a fluiera

3. Citiți expresiv poezia. Ce îi dorește poetul Patriei sale?

SĂ TRĂIEȘTI, MOLDOVĂ

Să trăiești, Moldova,
Casa noastră sfântă¹,
Unde neamul² plînge,
Unde neamul cîntă.

Unde pruncul³ crește
Și învață graiul,
Unde mai doinește⁴
Fluierul și naiul.

Să trăiești, Moldova,
Și să treci prin soarte⁵,
Soarele cum trece
Soare peste moarte.

Să te știm, măicuță,
Cît o fi să fie
Astă lume mare,
Astă veșnicie.

Dumitru Matcovschi

¹ **sfînt** – святой

² **neam** – *sin.*: popor, nație

³ **prunc** – copil, sugaci

⁴ a doini – *sin.*: a cînta

⁵ soartă – судьба

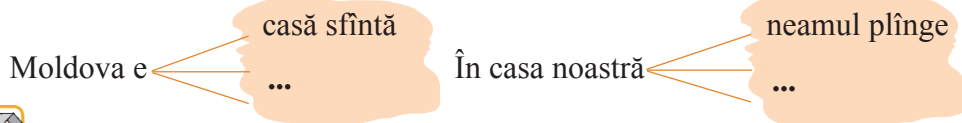
4. Citiți:

- versurile în care se arată ce reprezintă țara noastră pentru fiecare dintre noi;
- cu ce este comparată Moldova;
- versurile în care se spune că Moldova va exista veșnic.

5. Învățați un fragment pe de rost.

6. Amintiți-vă poezia «Patria» de Ion Brad (p. 100). Ce este comun între ea și poezia «Să trăiești, Moldova»? Argumentați.

7. Alcătuiți propoziții. Scrieți-le.

A. Învățați un fragment pe de rost.

B. Scrieți o scurtă urare Patriei (în proză sau în versuri). Folosiți imaginile de mai sus.

BRavo !!!

1. Completați propoziția.

Scumpă țară și...,
O! Moldovă, țara mea!

2. Continuați.

2.1. Amemus ...

2.2. Repetitio est ...

3. Citiți catrenul. Intitulați-l.

În Moldova noastră   Nu-i nici o poveste
Dau cireșii-n floare –   Mai fermecătoare.

Vasile Romanciuc

4. Alcătuiți o scurtă povestire, formată din 4–6 propoziții, cu titlul dat (la alegere).

4.1. «Casa părintească».

4.2. «Orașul iubit»
ori «Satul natal».

5. Citiți. Scrieți câte un sinonim pentru cuvintele evidențiate.

«**O țară**, o casă, **un grai** –
Afti mi-i de-ajuns pentru trai».

Vasile Romanciuc

6. Citiți. Scrieți ce exprimă cuvintele evidențiate.

6.1. Ah! iată primăvara cu sînu-i de verdeață.

Vasile Alecsandri

6.2. Văleu, cumătră, tăpșile mele...

Ion Creangă

**Magna
cum
laudae**

Copilul și literatura

MIT ȘI REALITATE

INVATĂ DE LA FLOARE
SĂ FII GINGAȘ CA EA.

1. Citești cuvintele. Pronunțați corect sunetul [ă]. Formați îmbinări de cuvinte.

Cunună
a îmbrățișa

pictură
nevestă

bărbat
spumă

supărat
soartă

2. Formați îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

Picătură **de**
 sînge
 ploaie
 ceai
 ...

A intra **în**
 casă
 muzeu
 Olimp
 ...

A se preface **în**
 broască
 pește
 ...

COMPARAȚI !

Zeus – Зевс
 zeiță – богиня
 zeu – бог

gigant – гигант
 mitologie – мифология
 Cipru – Кипр

NOTA BENE !

a lovi – lovitură – lovit
 mătase – mătăsos

Mitologia greacă:

Uranus – zeul cerului

Afrodita – zeița dragostei și a frumuseții

Olimp – munte în Grecia, locașul zeilor

3. Citești textul. Spuneți cu ce ocazie toți zeii din Olimp s-au ridicat în picioare.

CUM S-A NĂSCUT ZEIȚA AFRODITA

(legendă)

... Uranus a fost lovit¹ odată de un alt zeu. Și atunci sângele² s-a scurs³ în pământ. Acolo s-au născut giganții. Dar câteva picături⁴ de sânge au curs și în mare. Ele s-au prefăcut în spumă⁵. Și din această spumă albă a apărut cea mai minunată și mai frumoasă dintre zeițe. Era divină⁶ Afrodita. Zefirul, vântul de primăvară, a purtat-o pe apa mării pînă în Cipru, insulă⁷ ce i-a rămas dragă pe toată viața.

Zeițele-anotimpuri s-au adunat în jurul ei. Pe frunte i-au pus flori. I-au

pus cercei⁸ cu pietre scumpe în urechile trandafirii⁹. La gît i-au pus salbe¹⁰. Părul blond și mătăsos l-au strîns ușor, cu multă grijă, într-o coafură¹¹ mîndră.

Cînd a intrat Afrodita în Olimp, zeii s-au ridicat cu toții, uimiți¹² de atîta frumusețe, grație și gingășie. Au cerut-o mulți de soție. Dar... Cea mai frumoasă zeiță a avut ca soț pe cel mai urît bărbat din tot Olimpul. Urît,

dar priceput¹³, harnic și modest¹⁴.

Afrodita a devenit zeița dragostei.

După Alexandru Mitru

¹ a fi lovit – быть поверженным

² sânge – кровь

³ a se scurge – стекать, вытекать

⁴ picătură – капля

⁵ spumă – пена

⁶ divin – *sin.*: dumnezeiesc

⁷ insulă – остров

⁸ cercei – серьга

⁹ trandafiriu – *sin.*: роз

¹⁰ salbă – ожерелье

¹¹ coafură – прическа

¹² uimit – удивленный, пораженный

¹³ priceput – умелый

¹⁴ modest – скромный

REPRODUCEȚI !

4. Răspundeți la întrebări cu ajutorul textului.

1) Cine este Uranus? 2) Cine a apărut din sângele lui? 3) În ce s-au prefăcut picăturile care au curs în mare? 4) Ce s-a întîmplat după aceasta? 5) Cu ce a fost împodobită fata nou-născută? 6) Cum a fost întîlnită Afrodita în Olimp? 7) Cine a devenit soțul ei? 8) Cum era soția? 9) Dar soțul? 10) Demonstrați că Afrodita era uimitor de frumoasă.

REZUMAȚI !

5. Împărțiți textul în trei fragmente, dați-le titluri potrivite și numerotați-le. Citiți fiecare fragment.
6. Citiți textul, apoi povestiți-l, răspunzînd la întrebări.

MEDITAȚI !

7. Faceți portretul Afroditei. Puteți începe astfel:

Afrodita e zeița dragostei și a frumuseții. Ea are pe frunte flori, în urechi – ...

8. Improvizați un dialog dintre doi zei care au văzut-o pentru prima dată pe Afrodita în Olimp. Ei vorbesc despre frumusețea ei.

9. Formulați întrebări (în scris) ca să răspundeți cu următoarele propoziții:

- 1) Mariei îi place **spuma laptelui**.
- 2) Pe ghiocel a căzut **o picătură de sânge**.
- 3) Toți au rămas uimiți de **frumusețea Cenușăresei**.
- 4) Vecinul nostru este **harnic și modest**.

10. Scrieți trei propoziții, folosind îmbinări din ex. 2.

- A. Citiți textul și formulați patru întrebări-cheie.
- B. Povestiți fragmentul preferat.
- C. Scrieți două propoziții, folosind cuvintele: **modest, uimit**.
- D. Descrieți portretul Afroditei. Ce culori ați folosi dacă ați picta-o?

LEGENDA PRIMULUI OM

1. Formați îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

Om —————
 deștept
modest
 ager
 ...

Ființă —————
 ageră
înțeleaptă
 frumoasă
 ...

2. Priviți desenele. Alcătuiți propoziții.

Suflă în ceai (ciorbă, lapte).

Suflă vântul.

COMPARAȚI !

slavă – слава
a dăruii – дарить

prometeu – Прометей

NOTA BENE !

Mitologia greacă:

Prometeu – zeul care a răpit focul

Atena – zeița înțelepciunii, științei, artelor frumoase, s-a născut din capul lui Zeus

Zeus – zeul suprem, regele zeilor

înțelept – înțelepciune
a conduce – conducător

a slăvi – slavă
a mulțumi – mulțumesc

3. Citiți textul. Spuneți ce făcea omul creat de Prometeu.

CUM L-A FĂCUT PROMETEU PE OMUL-BĂRBAT

(legendă)

Încă de mic Prometeu era ager¹ și-l întreba pe tatăl său:

– Tată, de ce pământul e plin de flori, roade, sînt atîtea animale și păsări? Pentru cine? De ce n-a fost creată² o ființă³ cu minte⁴ ageră, înțeleaptă?

Tatăl nu-i răspundea.

Omul a început să umble pe pământ, să-și caute hrană, să trăiască.

Prometeu nu s-a mulțumit cu aceasta și a rugat-o pe zeița Atena să-l ajute: să-i dăruiască omului făcut din lut⁶ înțelepciune.

Cînd a devenit bărbat, pe Prometeu îl frămînta⁵ același gînd: cum să facă o ființă care să conducă totul pe pământ?

Gîndind așa, zeul a luat pământ, l-a udat cu apă proaspătă și rece dintr-un izvor. S-a apucat apoi de lucru. A făcut un corp de om, de bărbat, ce semăna cu zeii.

Atenei îi era drag Prometeu, ea a suflat⁷ peste acest om din lut și el a început să gîndească.

Lui Zeus însă nu i-a plăcut această faptă⁸ și el a hotărît ca omul să-i fie supus⁹ și să-l slăvească¹⁰.

După *Alexandru Mitru*

¹ **ager** – сообразительный

² a fi creat – быть созданным

³ **ființă** – существо

⁴ **minte** – ум

⁵ a-l frământa (gîndul) – беспокоить
мысль (его)

⁶ **lut** – глина

⁷ a sufla – подуть

⁸ **faptă** – *sin.*: lucru

⁹ **supus** – смиренный, покорный

¹⁰ **a slăvi** – *sin.*: a lăuda, a proslăvi

REPRODUCETI !

4. Citiți:

- propozițiile în care este exprimată dorința lui Prometeu;
- fragmentul în care se arată cum l-a făcut zeul pe om;
- propozițiile în care se spune despre ajutorul zeiței Atena.

5. Răspundeți la întrebări.

- 1) Ce îl întreba Prometeu pe tatăl său? 2) Ce a hotărît el cînd a crescut mare?
3) Cum l-a făcut Prometeu pe omul-bărbat? 4) Ce făceau oamenii? 5) Cine l-a ajutat pe zeu? 6) Ce vroia Zeus?

6. Povestiți detaliat textul, răspunzînd la întrebări (ex. 5).

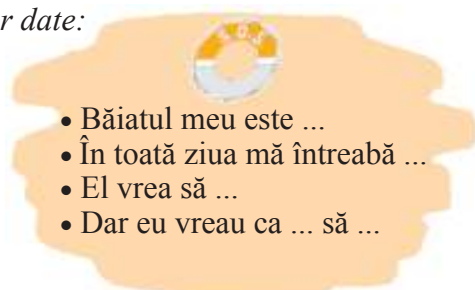
REZUMAȚI !

7. Citiți fragmentele ce corespund titlurilor date:

- ◆ Gîndurile zeului-copil.
- ◆ Omul creat de Prometeu.
- ◆ Ajutorul zeiței.

8. Povestiți fragmentul care vă place mai mult.

9. Povestiți textul în numele tatălui lui Prometeu.

MEDITAȚI !

10. Gîndiți-vă și răspundeți: De ce lui Zeus nu i-a plăcut fapta lui Prometeu? De ce Prometeu a cerut ajutor anume de la zeița Atena? Cum l-ați putea caracteriza pe zeul suprem ? Cum ați proceda voi în locul lui Zeus?

11. Improvizați un dialog cu prietenul vostru (prietena voastră) care vă întrebă despre primul om.

REȚINEȚI !

**Modul indicativ
Timpul prezent**

Eu povestesc
El/ea povestește

Eu caut
El/ea caută

**Modul conjunctiv
Timpul prezent**

Eu vreau să povestesc
El/ea vrea să povestească

Eu vreau să caut
El/ea vrea să caute

A povestii

A căuta

12. Citiți versurile. Completați-le după modelul evidențiat.

Am o soră mică-mică.
Gura ei – o florică.
Ea nu știe ... (a vorbi),
Știe numai să zîmbească.

13. Alcătuiți propoziții, folosind verbele: **a crește, a slăvi, a sufla, a întreba, a umbla** la modul conjunctiv. Vă va ajuta tabelul de mai sus.

Model: Eu vreau să privesc filmul «Amintiri din copilărie».

14. Ascultați/citiți gluma, ... zîmbiți. Traduceți verbele evidențiate.

– Ionică, **vrei să spui** că tatăl tău nu **te-a ajutat să rezolvi** problema?
– Nu m-a ajutat.
– Dă-ți cuvîntul!
– Bine. Nu m-a ajutat. A rezolvat-o singur...

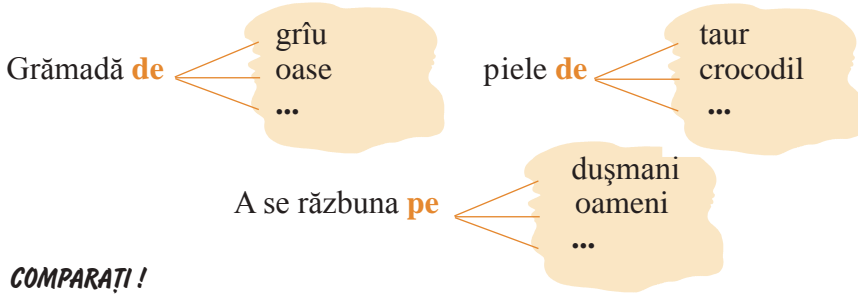

- A. Citiți textul cu intonația corespunzătoare.
B. Faceți portretul omului creat de Prometeu.
C. Improvizați un dialog cu părinții care vă întrebă despre primul om.
D. Traduceți propozițiile:

1) Человек начал ходить по земле. 2) Он начал искать еду.
3) Человек хотел жить. 4) Прометей попросил богиню помочь ему.

GRIJA FAȚĂ DE OAMENI

1. Citiți îmbinările de cuvinte. Formați două propoziții.

COMPARAȚI !

tron – трон
a slăvi – прославить
gol – ГОЛЫЙ

copită – копыто
a porunci – приказать, поручить

NOTA BENE !

anunț – a anunța
gras – grăsime

bun – bunuri –
bunătate – bunic(ă)

2. Citiți textul. Spuneți cine a procedat corect: Prometeu sau Zeus.

ZEUS E PĂCĂLIT

n-a trecut mult timp de la facerea bărbaților și Zeus a hotărît să-i adu-ne pe toți. Prometeu i-a anunțat.

La ziua aceea au pornit ei în gru-puri și duceau cu ei un taur mare după cum a poruncit Zeus.

După un timp oare-care au apărut și zeii, plutind pe nori de aur.

Zeus s-a așezat pe tron și a zis:

– Oameni, voi **trebuie să ne slăviți, să împărțiți** bunurile cu noi după cum voi îm-părți eu carnea acestui taur pe care îl va tăia Prometeu.

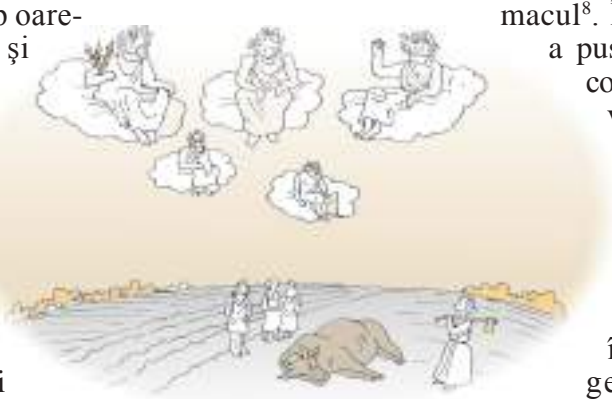
În vremea aceasta Prometeu tăia se

deja¹ taurul. Când îl tăia, el s-a gîndit că Zeus **vrea să-i păcălească** pe oa-meni și a împărțit carnea astfel². El a pus într-o grămadă bucățile cele mai bune, le-a învelit³ frumos cu pielea⁴ și a pus deasupra⁵ mațele⁶, fierea⁷ și sto-macul⁸.

În altă grămadă a pus oasele⁹ goale, copitele și le-a în-velit cu grăsime. Grămada¹⁰ a doua era mult mai mare.

– Zeus, a spus prome-teu, carnea e împărțită! Ale-ge singur, după voia ta, care e pentru sacrificii¹¹ și care e a oa-menilor!

Zeus, lacom fiind, a ales grămada cea

mare. Dar căutînd în grămadă, a văzut că sînt numai oase. Oamenii **au început să rîdă**. Zeus s-a supărat și **a hotărît să se răzbune**¹².

Zei, pe norii de aur, s-au ridicat spre Olimp, iar oamenii s-au dus înapoi rîzînd și chiuînd¹³.

După Alexandru Mitru

- ¹ **deja** – уже
² **astfel** – *sin.*: așa
³ a înveli – завернуть
⁴ **piele** – шкура
⁵ **deasupra** – *sin.*: pe, peste
⁶ **mațe** – кишки
⁷ fiere – желчный пузырь

- ⁸ **stomac** – желудок
⁹ **os** – кость
¹⁰ **grămadă** – куча
¹¹ **sacrificiu** – жертвe
¹² **a se răzbuna** – отомстить
¹³ rîzînd și chiuînd – с криками радости

REPRODUCETI !

3. Răspundeți la întrebări.

1) Cine i-a adunat pe oameni? 2) Ce duceau ei? 3) Cu ce au venit zeii? 4) Ce a spus Zeus oamenilor? 5) Ce a făcut Prometeu? 6) În cîte grămezi a pus el carnea? 7) Ce era în prima grămadă? 8) Dar în a doua? 9) De ce s-a supărat Zeus? 10) Ce a hotărît el?

4. Citiți textul și povestiți-l, folosind întrebările din ex. 3.

REZUMAȚI !

5. Împărțiți textul în fragmente, intitulați-le. Citiți fiecare fragment. Scrieți planul.

6. Faceți rezumatul textului. Puteți începe astfel:

După facerea bărbaților, Zeus a hotărît să vorbească cu ei. El i-a adunat și le-a spus că trebuie să-l slăvească și să împartă cu el bunurile. În timpul acesta Prometeu...

7. Povestiți textul în numele lui Prometeu care îi vorbește tatălui despre cele întîmplate.

Model: Tată, am fost la adunare. Zeus i-a chemat pe toți oamenii...

MEDITAȚI !

8. Gîndiți-vă și...

- numiți trăsăturile de caracter ale lui Zeus;
- presupuneți (предположите) cum s-a răzbunat Zeus.

- ingenios
- răzbunător
- onest
- orgolios
- grijuliu
- posesiv

9. Scrieți propozițiile. Puneți verbele dintre paranteze la modul conjunctiv. Vă poate ajuta textul.

- 1) Băieții au hotărât (a aduna) plante medicinale.
- 2) Zeus a hotărât (a se răzbuna).
- 3) Hangiul a vrut (a păcăli) pe țăranul sărac.
- 4) Smărăndița a început (a rîde) la lecție.

10. Copiați din text propozițiile ce conțin cuvinte evidențiate. Traduceți numai verbele.

11. Ascultați/citiți gluma, ... zîmbiți. Spuneți cum era farfuria. Cum ați aflat?

Un om a intrat într-un restaurant. S-a așezat la masă și (a începe a șterge) o farfurie cu fața de masă. Vine chelnerul și îi zice supărat:

– Ce faceți?! În primul rînd, farfuria e curată, în al doilea rînd, uitați-vă cum ați murdărit fața de masă...

11.1. Puneți verbele dintre paranteze la forma necesară.

A. Citiți textul pe roluri.

B. Povestiți textul în numele unui personaj.

C. Alcătuiți patru propoziții, folosind îmbinări de cuvinte din ex. 1.

D. Traduceți:

- 1) Зевс решил отомстить.
- 2) Люди начали обрабатывать землю.
- 3) Кто хочет веселиться?

FAPTA LUI PROMETEU

INVATĂ DE LA LUNĂ
SĂ NU TE ÎNSPĂIMINȚI.

1. Citiți adjectivele. Găsiți pentru fiecare animal din imagini câte un adjectiv potrivit și formați îmbinări de cuvinte.

îndrăzneț
grațios
blînd
fricos
furios
viclean
lacom

2. Alcătuiți îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

Model: Ana, aprinde, te rog, lumina!

A aprinde

focul
frunzele
...

A îndura

foame
întuneric
...

COMPARAȚI !

peșteră – пещера
nevoie – нужда

jar – жар
fructe – фрукты

NOTA BENE !

cald – a se încălzi – căldură
mulțumesc – a mulțumi
a închide – închis
fier – fierar – fierărie

Azi

azi-dimineată – сегодня утром
de azi înainte – отныне, впредь
de azi pe mâine – со дня на день
azi-mâine – сегодня-завтра

3. Citiți textul. Cum credeți, Prometeu a procedat bine sau rău?

PROMETEU ADUCE OAMENILOR FOCUL

Prometeu a cerut și mai înainte focul pentru oamenii săi. Dar Zeus îl amîna¹ de azi pe mâine. După întîmplarea cu împărțirea cărnii, nici nu vroia să audă de această rugăminte. Prometeu nu înceta să-l roage:

– Oamenii trăiesc greu. Îndură² frig, întuneric³, trăiesc numai în peșteri, mănîncă fructe, rădăcini, carne crudă⁴. Ei au nevoie de focul tău, ce se găsește închis în Olimp...

Zeus l-a alungat furios⁵.

Prometeu era prea îndrăzneț⁶ să se supună și s-a dus noaptea la fierărie⁷, unde ardea focul pentru stăpînul din Olimp. În timpul acesta fierarul tocmai

dormea. Îndrăznețul s-a furișat încet. Luînd o bucată de tulpină⁸ a unei plante verzi, a ascuns focul și a ieșit repede afară.

Prometeu a fugit prin noapte, a fugit neobosit spre oameni. I-a chemat și a aprins⁹ niște surcele¹⁰.

Și iată că ardea focul peste tot. Oamenii se încălzeau și-i mulțumeau lui Prometeu cu bucurie.

A aflat Zeus de cele întîmplate și a zis:

– Îi pedepsesc mai întîi pe oameni, să vadă și Prometeu. Pe urmă îi vine și rîndul lui...

După *Alexandru Mitru*

¹ a amîna – откладывать

² a îndura – sin.: a suferi, a suporta

³ întuneric – sin.: beznă

⁴ crud – sin.: nefiert

⁵ furios – tare supărat

⁶ îndrăzneț – ant.: fricos

⁷ fierărie – sin.: atelier în care fierarul prelucrează fierul

⁸ tulpină – ствол

⁹ a aprinde – зажечь

¹⁰ surcele – щепки

REPRODUCEȚI !

4. Răspundeți la întrebări.

1) Ce a cerut Prometeu de la Zeus? 2) De ce Zeus nu i-a dat focul? 3) În ce condiții trăiau oamenii? 4) Unde se afla focul? 5) Cine îl păzea? 6) Ce a făcut Prometeu? 7) Oamenii erau mulțumiți? 8) Care a fost reacția lui Zeus?

5. Citiți:

- fragmentul în care se arată cum era viața oamenilor;
- fragmentul în care se descrie fapta lui Prometeu;
- propozițiile ce exprimă bucuria oamenilor.

6. Povestiți detaliat textul, răspunzând la întrebări (ex. 4).

REZUMAȚI !

7. Împărțiți textul în fragmente, intitulați-le și numerotați-le.

8. Povestiți fragmentul preferat.

9. Povestiți legenda în numele lui Zeus sau Prometeu, folosind intonația adecvată: răutăcioasă, supărată sau bucuroasă, fericită.

Model:

- Prietene! Sînt atît de fericit! Am dus focul oamenilor. Acum ei...
- Ce obrăznicie! Cum a putut?! Cum a îndrăznit să ducă focul...

MEDITAȚI !

10. Gîndiți-vă și explicați în limba maternă maxima de mai jos:

«Învață de la lună să nu te înspăimînti».

De ce de la lună? Pentru că trăiește în întuneric?

11. Concretizați printr-o micropovestire calitățile lui Prometeu în raport cu cele ale lui Zeus.

Prometeu

deștept
înțelept

...

Zeus

deștept
egoist

...

11.1. Povestești în mod similar despre cineva dintre cunoscuții voștri. Folosești și adjective din ex. 1.

12. Improvizați un dialog dintre Prometeu și mama sa după începutul dat:

- N-ai fost noaptea acasă.
- Am fost la oameni, mamă.
- Îi iubești atât de mult. Ce ai făcut la ei?
- Le-am dus focul.
- Focul?! Cum adică? L-ai furat?!
- ...

13. Formați propoziții cu expresiile propuse la «Nota bene».

14. Copiați din text antonimele cuvintelor: **ușor, lumină, cald, fiartă, deschis, fricos, mult, înghețau.**

14.1. Alcătuiți propoziții cu trei perechi de antonime.

- A. Citiți textul, povesteți-l în numele unui personaj.
- B. Demonstrați că Prometeu este bun la inimă, grijuliu.
- C. Alcătuiți patru propoziții cu antonime (ex. 14).

FATA FIERARULUI

1. Citiți cuvintele. Fiți atenți cum se pronunță sunetul [c]. Formați îmbinări de cuvinte.

Întuneric	viclean	sacrificiu	chip
mijloc	fecioară	încet	a închide
cunună	cingătoare	ochi	a chema
noroc	niciodată	a ochi	foc

2. Alcătuiți îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

A împodobi

bradul
mireasa

...

A chema

meșterul
oamenii

...

3. Citiți propozițiile. Traduceți cuvintele evidențiate.

- 1) Eu m-am născut în zodia **fecioarei**. 2) Ce **broderii** frumoase face sora ta!
 3) Mergem afară, soarele e atît de **mîngîietor**! 4) E greu de săpat, tată, pămîntul e **ud**.

NOTA BENE!

a pedepsi – pedeapsă	aur – aurit
a lucra – lucrare	gingaș – gingășie
a porunci – poruncă	a muri – moarte – muritor

4. Citiți textul. Din ce a făcut fierarul fata?

**<<PROMETEU A FĂCUT BĂRBATUL,
 IAR TU SĂ-MI FACI FEMEIA...>>**

Zeus l-a chemat pe fierarul de la care Prometeu a furat focul și i-a spus:

– Să faci, din apă și pămînt, o fată. Să fie muritoare, dar chip¹ să aibă de zeiță. Prometeu a făcut bărbatul, iar tu să-mi faci femeia.

– Mă apuc repede de lucru, a zis fierarul, mulțumit că a scăpat atît de ușor de pedeapsă.

– Cînd vei termina lucrarea, să chemi toți zeii. Să spui că e din porunca mea. Și zeii s-o împodobească² pe fată cu cele mai alese daruri, a spus Zeus încet, zîmbind viclean. Apoi s-o aduci la mine, căci vreau să-i fac și eu un dar...

A luat fierarul o mîină de pămînt și a turnat deasupra apă. Din lutul ud³ a făcut un corp de o rară frumusețe cu chip dulce de fecioară⁴. Zeii au îmbrăcat-o cu o haină albă, la mijloc⁵ avea o cingătoare⁶ aurită, iar pe cap i-au pus un văl⁷ cu broderii⁸ nemaivăzute. Zeițele i-au dat gingășie, puterea⁹ de a sădi iubirea în inima bărbaților. Iar Hermes, zeul cel viclean, i-a dat fetei glasul lui mîngîietor¹⁰ și subțirel¹¹, i-a dat și vraja¹² ochilor.

După **Alexandru Mitru**

¹ chip – aici: внешность
² a îmmodobi – нарядить
³ ud – aici: влажный
⁴ fecioară – sin.: fată
⁵ mijloc – sin.: talie
⁶ cingătoare – пояс

⁷ văl – вуаль
⁸ broderie – вышивка
⁹ putere – сила
¹⁰ mîngîietor – sin.: blînd
¹¹ subțirel – тоненький
¹² vrajă – волшебство, очарование

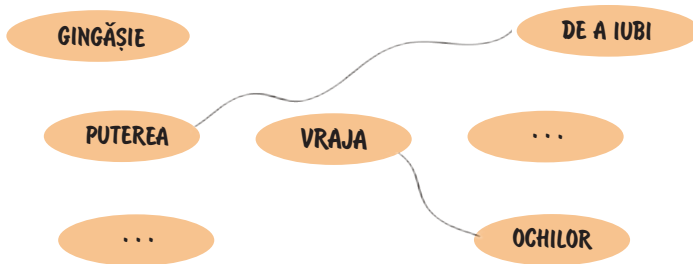
REPRODUCETI !

5. Răspundeți la întrebări.

1) Ce i-a poruncit Zeus fierarului? 2) Ce a răspuns fierarul? 3) De ce era bucuros? 4) Din ce a făcut el prima femeie? 5) Cu ce au împodobit-o zeii? 6) Ce i-au dat zeițele? 7) Dar Hermes?

6. Citiți propozițiile:

- ce exprimă porunca lui Zeus;
- în care se arată ce haine au adus zeii;
- în care se spune ce daruri i-au oferit zeițele, folosind reperele următoare:

7. Reproduceți detaliat textul (pe fragmente).

REZUMAȚI !

8. Împărțiți textul în fragmente, intitulați-le. Citiți fiecare fragment. Propuneți titluri și pentru text.

9. Povestiți fragmentul care vă place mai mult.

10. Povestiți textul în numele unui personaj: al lui Zeus, fierarului, unui zeu (unei zeițe), primei femei, Soarelui etc.

- ◆ Porunca lui Zeus.
- ◆ Femeia.
- ◆ Bărbatul.
- ◆ Podoabele fetei.
- ◆ Hainele deosebite.
- ◆ Calitățile femeii.

Model: E-e-eh! Bun lucru am făcut azi! Mă răzbun eu pe Prometeu. L-am chemat azi pe fierar și i-am spus să...

MEDITAȚI !

11. Gîndiți-vă și spuneți ce vrea să facă Zeus. Presupuneți (предположите) continuarea legendei.

12. *Improvizați dialoguri dintre personajele acestei legende (la alegere).*

Model:

- Fierarul, se poate să intru?
- Nu, nu se poate!
- De ce? Ce faci?
- Nu mă întreba. Nu pot să-ți spun. Lucrez din porunca lui Zeus.
- Ce ți-a poruncit Zeus?
- Lasă-mă în pace. Vino mai târziu.

13. *Scrieți propozițiile, completându-le.*

1) **Vreau să faci** o fecioară gingașă
...
...

2) **Zei au început să împodobească** fata cu haine albe
...
...

14. *Traduceți în scris propozițiile.*

- 1) Я хочу закончить пятый класс на «отлично».
- 2) Мой брат решил учиться в Университете.
- 3) Ты хочешь сегодня нарядить елку?
- 4) Сегодня мы должны пойти в библиотеку.

15. *Scrieți sinonimele cuvintelor:*

- A. *Citiți textul și răspundeți la întrebări (ex. 5).*
- B. *Faceți portretul femeii create de fierar.*
- C. *Improvizați un dialog cu fierarul.*
- D. *Scrieți trei propoziții, folosind îmbinări de cuvinte din ex. 2.*

OMUL ȘI SPERANȚA

1. Citiți. Observați formele de singular și plural ale substantivelor. Pronunțați corect sunetele.

Soție – soții
cutie – cutii
broderie – broderii

fecioară – fecioare
speranță – speranțe
suferință – suferințe

lacrimă – lacrimi
minciună – minciuni
picătură – picături

2. Formați îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

A se răspîndi

- vestea
- boala
- ...

A păstra

- darurile
- ...
- ...

COMPARAȚI !

meșter – мастер
dar – дар, подарок

NOTA BENE !

• Mitologia greacă:

Pandora – prima femeie

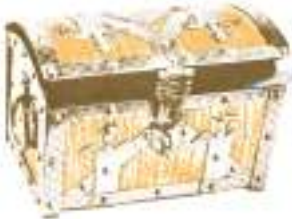
- noroc – удача, счастье
- nenorocire – несчастье
- meșter – a meșteri
- pămînt – pămînteni
- viclean – vicleșug

3. Citiți textul. Spuneți cum este Zeus.

CUTIA PANDOREI

Fierarul a meșterit o cutie¹ de aramă², închisă bine cu un capac³. Stăpînul lumii, Zeus, a deschis cutia și a pus în ea mai multe daruri.

– Te vei numi, frumoasă fată, Pandora, a spus Zeus. Păstrează daru-

rile de la zei, iar cutia de aramă s-o dăruiești soțului tău, după ce te vei căsători...

Apoi au coborît-o pe pămînt (Acolo pe atunci trăiau numai bărbați.). Fata a plăcut tuturor bărbaților. I-a plăcut și lui Prometeu, dar el le-a spus pămîntenilor:

– Cînd Zeus vă trimite daruri, ferivi-vă⁴ de vicleșug!...

Bărbații l-au ascultat pe Prometeu, numai Epimeteu, bunul său frate, stătea pe loc cuprins⁵ de dragoste. El a întins⁶

brațele către față, și ea, ca un fulg, s-a îndreptat spre el.

– Pandora o să-mi fie soție! Eu o vreau!

– Iată darul lui Zeus, a spus prima femeie și i-a întins cutia închisă, adusă din Olimp.

Soțul a luat cutia și a ridicat capacul. Și au început să iasă toate nenorocirile⁷

și relele: minciuna⁸, ura⁹, grija, invidia¹⁰, durerea, foamea, setea, suferința¹¹, ba chiar și moartea. Toate s-au răspândit¹² pe pământ.

Atunci bărbatul a închis speriat cutia, dar prea târziu: în cutie a rămas numai firava¹³ speranță¹⁴.

Astfel s-a răzbunat Zeus pe oamenii lui Prometeu.

După *Alexandru Mitr*

- ¹ **cutie** –
² aramă – медь
³ **capac** – крышка
⁴ **a se feri** – остерегаться
⁵ cuprins – охвачен
⁶ **a întinde** – протянуть
⁷ **nenorocire** – несчастье

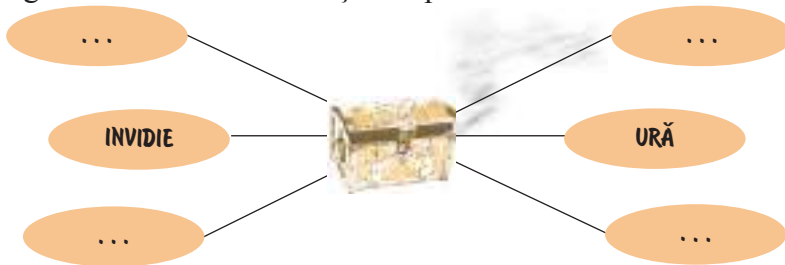
- ⁸ **minciună** – ant.: adevăr
⁹ ură – ant.: dragoste
¹⁰ **invidie** – зависть
¹¹ **suferință** – страдание
¹² **a se răspândi** – распространиться
¹³ **firav** – slab
¹⁴ **speranță** – надежда

REPRODUCETI !

4. *Citiți:*

- cuvintele lui Zeus adresate Pandorei;
- spusele lui Prometeu;
- dialogul dintre Pandora și fratele lui Prometeu;
- fragmentul în care se vorbește despre «darurile» lui Zeus.

5. *Găsiți în text răspunsurile la întrebări.*

- 1) Ce a meșterit fierarul? 2) Ce a pus Zeus în cutie? 3) Cum se numea prima femeie? 4) Unde au dus-o zei pe Pandora? 5) Ce le-a spus Prometeu bărbaților? 6) Cine nu l-a ascultat? 7) Cu cine s-a măritat fecioara? 8) Care au fost darurile de nuntă din partea lui Zeus? 9) Vă plac? De ce?

REZUMAȚI !

6. *Împărțiți textul în fragmente, intitulați-le, numerotați-le, apoi citiți-le.*
 7. *Povestiți pe scurt fragmentul preferat.*

8. Reproduceți textul în numele Pandorei sau al soțului ei; al lui Prometeu sau al lui Zeus. Folosiți intonația respectivă.

MEDITAȚI !

- Vai de fratele meu!
- Biata Pandora!
- Ce nenorocire!
- De ce oare Zeus e atât de răzbunător?

9. Gîndiți-vă și spuneți: De ce Zeus s-a răzbunat pe Prometeu? Cum ați proceda în continuare în locul lui Prometeu? Apreciați fapta lui Zeus.

10. Improvizați sfîrșitul dialogului.

- Zeus, ești mulțumit?
- Da, sînt foarte mulțumit.
- De ce ai făcut-o?
- Am demonstrat tuturor că sînt Zeus, rege în Cer și pe Pămînt.
- Cred totuși că ai procedat urît.
- ...

- 10.1. Improvizați dialoguri și dintre alți eroi ai legendei.

11. Continuați dialogul. Folosiți cuvinte noi și imaginea propusă.

- De unde vii, Andrei?
- Am fost la ziua de naștere a Lenuței.
- Cine a mai fost?
- Ce i-au dăruit Lenuței?
- ...

- 11.1. Relatați o întîmplare similară.

NOTA BENE !

Cazurile substantivului
(Падежи)

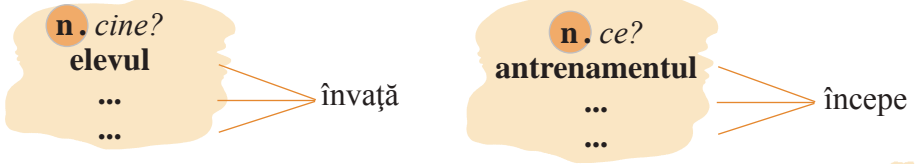
n ominativ (n.), genitiv (G.), dativ (D.), acuzativ (A.), vocativ (V.).

n. cine? ce? ce este? cine este?   **A.** pe cine? ce? la ce? despre cine?
despre ce? cu cine? de la cine?
ce fel de? etc.

Exemple:

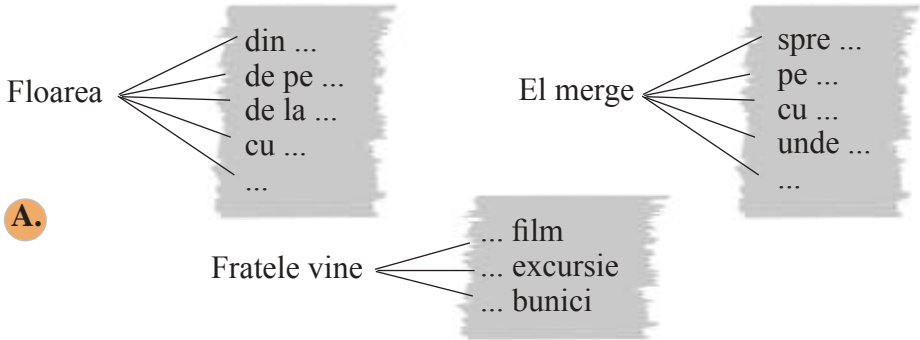
- 1) **Fierarul** a meșterit **o cutie de aramă**.
cine? **n.**   ce? **A.** ce fel de? **A.**
- 2) **Zeus** a deschis **cutia**.
cine? **n.**   ce? **A.**
- 3) Apoi au coborît-o **pe Pandora pe pămînt**.
pe cine? **A.** unde? **A.**

12. Completați schemele. Alcătuiți propoziții.

Model: Omul învață toată viața.

Antrenamentul începe după masă, la ora 15.00.

Model: Floarea de pe geamul acesta mi-a dăruit-o o colegă de clasă.

El merge cu autobuzul.

Fratele vine de la farmacie.

13. Scrieți propoziția. Explicați sensul ei în limba maternă.

Cutia Pandorei simbolizează izvorul tuturor nenorocirilor.

14. Scrieți substantivele, formați pluralul (model la ex. 1).

Albie, statuie, cucoană, faptă, furnică, pungă, speranță.

15. Alcătuiți propoziții, folosind cuvintele: **copac, minciună, ură, firav.**

16. Scrieți antonimele următoarelor cuvinte: **ură, suferință, tristețe, nenorocire, minciună.** Includeți-le în propoziții.

A. Citiți textul pe roluri.

B. Faceți rezumatul textului.

C. Descrieți cutia Pandorei.

D. Improvizați un dialog cu unul dintre eroii legendei.

E. Formulați 4-5 sfaturi pentru pămînteni.

Copilul și natura

PRIMĂVARA

1. Citiți expresiv. Pronunțați corect sunetele.

Din alte țări vin înapoi
cocori și rîndunele
și vine primăvara iar,
cîntînd, la noi, cu ele...

2. Citiți. Observați formarea numărului plural. Alcătuiți două propoziții.

Floare – flori
vioară – vioari
ploaie – ploi

vînt – vînturi
neam – neamuri
îngheț – înghețuri

COMPARAȚI !

codru – кодры
goi – голые

veselie – веселье
veste – известие

NOTA BENE !

a lipsi – lipsit
lin – liniștit

veste – a vesti – vestit – vestitori
soare – însorit – cu soare

3. Citiți poezia. Spuneți ce ne aduce primăvara.

VESTITORII PRIMĂVERII

(fragmente)

Din alte țări, de soare pline,
Pe unde-ați fost și voi străine¹,
Veniți, dragi păsări, înapoi
Veniți cu bine!

De frunze și de cîntec goi
Plîng codrii cei lipsiți de voi.

Cu voi vin florile-n cîmpie
Și nopțile cu poezie
Și vînturi line², calde ploi
Și veselie.

Voi toate le luați cu voi
Și iar le-aduceți înapoi!

George Coșbuc

¹ străin – чужой

² lin – тихий, спокойный

4. Citiți propozițiile. Găsiți în poezie imaginile respective. Citiți-le.

- 1) Păsările se întorc din țările cu mult soare.
- 2) Dragi păsări, vă așteptăm cu drag.
- 3) Pădurea este fără frunze, fără păsări.

- 4) Codrul e trist și pustiu.
 5) Dragi păsărele, voi aduceți flori, nopți senine, aduceți viață.

4.1. *Formulați întrebări la propozițiile de mai sus și răspundeți cu versuri din poezie.*

5. *Priviți desenele. Citiți versurile. Faceți o descriere a primăverii.*

S-au topit nămeții,
 Veseli ies băieții
 După ghiociei.

I. Onu

Dimineața când răsare,
 Lunca toată e în floare.

Dumitru Matcovschi

NOTA BENE !

Cazurile: **genitiv** – al (a, ai, ale) cui?
dativ – cui?

Genitiv

- În **cutia Pandorei** a mai rămas speranța.
 Această **cutie** este **a Pandorei**.

a cui
cutie?

Fratele lui Prometeu era cuprins de dragoste.
 Acest **frate** este **al lui Prometeu**.

al cui
frate?

Florile mamei sînt superbe.
Ale mamei flori sînt superbe.

ale cui
flori?

Vestitorii primăverii sînt ghiociei.
Vestitorii gingași **ai primăverii** sînt ghiociei.

ai cui
vestitori?

- Atena i-a dăruit **omului** înțelepciune.

cui
a dăruit?

Dativ

prometeu le-a spus **pămîntenilor** să fie atenți.

cui
a spus?

Mama i-a pregătit **Irinei (Olgăi, Mariei)** un mărțișor.

cui
a pregătit?

Mama le-a pregătit **ficelor** cîte un mărțișor.

cui
a pregătit?

REȚINEȚI !

Lui Carmen
lui Catrinel

} *nume feminine cu terminații
 neobișnuite*

6. Scrieți propoziții, folosind substantivele date la diferite cazuri.

Ploaie, fum, plic, belșug, frunză, Alina, Carmen, Mihaela.

- A. Învățați poezia pe de rost.
 B. Descrieți anotimpul primăvara pe meleagurile noastre. Puteți folosi cuvinte și îmbinări de cuvinte din poezie (pag. 140).

SĂRBĂTOAREA FEMEILOR

1.

Mai frumoasă decît viața
 Doar femeia poate fi.

.....
 Mai regină decît floarea
 Doar femeia poate fi.

Dumitru Matcovschi

COMPARAȚI !

NOTA BENE !

odihnă (hodină) – отдых
 somn – сон

obosit – neobosit

2. Mamă

frumoasă
 dulce
 ...
 ...

Frumoasă ca o floare
 gingașă ca o ...
 harnică ca o ...
 bună ca o ...
 senină ca ...

3.

PAȘII' MAMEI

Buna mea, neobosita,
 Chiar la anii ei acum,
 Numai duca și venita,
 n umai deal² și numai drum.

Umblă buna mea bătrînă
 Ba la fermă, ba la deal,
 Fără somn, fără hodină,
 Ca un val³ din mal⁴ în mal.

Cîte drumuri ea frămîntă⁵,
 Dac-ai fi să le măsoară⁶,
 Ai înconjura⁷ pămîntul
 Jur de jur de multe ori.

Petru Zadnipru

(13.01.1927, s. Sauca, r. Ocnița – 23.09.1976)

¹ pas – шаг

² deal – холм

³ val – волна

⁴ mal – берег

⁵ a frămînta – месить

⁶ a măsura – измерить

⁷ a înconjura – обойти

4.

5.

SĂ-NTÎRZIE PRIMĂVARA...

Tot mai mică, mai tăcută
E măicuța mea bătrînă –
E acum cît o sămînță,
Ce se uită în țărînă¹.

O sămînță e și, Doamne! –
Eu mă rog înțîia dată
Să-ntîrzie² primăvara,
Să nu-nceapă semănatul...

Vasile Romanciuc

¹ țărînă – sin.: pămînt

² să-ntîrzie – чтобы опоздала

6.

«**Mama** înseamnă neuitarea casei părintești, limba – totul. Cine n-are mamă, n-are nimic, spunea un proverb. Mama este copilăria noastră îmbătrînită. «Ți-a venit băiatul!» Mama aleargă într-un suflet. N-o văd, văd numai direcția din care aleargă după frunzele filfîind repede ca niște aripi. Iată, răsare întîi lacrima ei, mai mare, ca trupul mamei. Lacrimi de bucurie. Mă sărută. «Ai venit?» O sărut și eu, are obrazul amar: «Am venit, mamă».

După Grigore Vieru

7.

FEMEIA ROMANĂ

Femeia romană, mamă și soție, matroana, era stimată în cetate. Ea avea dreptul să fie stimată de copii, de bărbat, spre deosebire de grecoaiice, care erau izolate în încăperi separate, unde trăiau alături de sclave.

Matroana putea ieși din casă, singură sau însoțită, pentru a face cumpărături, vizite.

O inscripție funerară notează astfel portretul ideal al matroanei romane: «Domum servavit lanam fecit pueros educavit», ceea ce în limba română înseamnă: a vegheat asupra casei, a tors lînă, și-a crescut (educat) copiii (puii).

COPILUL DIN NAZARET

ÎNVAȚĂ DE LA MIEL
SĂ AI BLÎNDEȚEA SA.

1. Citiți îmbinările de cuvinte. Traduceți-le. Alcătuiți propoziții.

Valuri — line
mari
supărate

Soare — bucuros
vesel
îngrozit

Copii — bucuroși
fericiți
triști

2. Priviți imaginile. Povestiți după întrebări.

A.

B.

- A. Cum e soarele? Ce se vede pe cer? Cum este marea? Ce fac băieții?
B. De ce s-a întristat soarele? Din ce cauză s-a îngrozit marea, curcubeul?
Ce face unul dintre băieți?

NOTA BENE!

duios – duioșie
invidie – a invidia – invidios

3. Citești textul. Spuneți de ce păsările lui Iisus erau atât de frumoase.

ZBURAȚI, ZBURAȚI!

S-au întâmplat acestea pe când Domnul Iisus Hristos era copil la Nazaret și se juca bucuros cu copiii din satul Lui.

Odată, după o ploaie caldă de vară, câțiva copii s-au adunat pe malul unui râuleț din apropiere. Frământau lutul moale, făceau păsărele și le așezau pe malul apei. Fiecare copil se străduia¹ să facă păsările mai frumoase decât ale celorlalți. Cu toate acestea², păsările micuțului Iisus erau cele mai frumoase, căci tot ce făcea El, făcea cu mare dragoste și duioșie.

Soarele era la apus³ și razele⁴ lui cădeau pe fața apei⁵ și apa era de toate culorile curcubeului⁶. Micuțul Iisus lua cu mâna culorile de pe fața apei și vopsea⁷ păsărelele. Erau chiar mai frumoase decât cele vii. Toți copiii erau uimiți de această frumusețe. Iar unii îl invidiau cu

invidie neagră.

Iuda, care era și el printre copii, era înciudat⁸, mai ales că păsările lui erau urâte și grosolane⁹. Furios¹⁰, și-a strivit¹¹ păsările cu picioarele. S-a repezit și la celelalte. Toți copiii priveau îngroziți¹² la el, dar nu-l împiedicau¹³, căci el era cel mai mare și cel mai puternic. Apoi Iuda s-a îndreptat și spre păsările lui Iisus.

Micul Iisus, când a văzut pe Iuda gata să sară cu picioarele peste păsări, s-a repezit și El, și, bătând din palme, a strigat cât a putut de tare:

– **Zburați, zburați, păsărelelor!**

Și... minune¹⁴! Păsările lui Iisus au zburat în măslinul verde de lângă casă.

Din cartea «*Raiul copiilor*»

¹ a se strădui – стараться

² cu toate acestea – все равно

³ apus – закат

⁴ rază – луч

⁵ fața apei – поверхность воды

⁶ curcubeu –

⁷ a vopsi – а colora

⁸ înciudat – разозленный

⁹ grosolan – образчик

¹⁰ furios – разъяренный

¹¹ a strivi – растоптать

¹² îngrozit – с ужасом

¹³ a nu împiedica – не препятствовать

¹⁴ minune – *sin.*: miracol

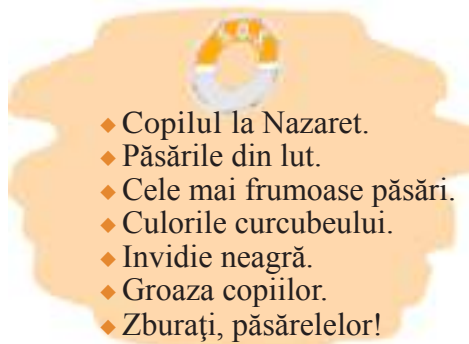
4. Răspundeți la întrebări.

1) Când s-au întâmplat cele descrise în text? 2) Unde se aflau copiii? 3) Ce făceau ei din lut? 4) Cum erau păsările micului Iisus? De ce? 5) Ce fel de băiat era Iuda? 6) De ce și-a strivit el păsările?

5. Citești textul pe fragmente. Intitulați-le cu propoziții din text sau folosiți titlurile din «Colacul de salvare» (pag. 146).

6. Povestiți detaliat fragmentul cel mai poetic, după părerea voastră.

7. Reproduceți textul, folosind întrebările din ex. 4 și planul din «Colacul de salvare».
8. Povestiți textul în numele unui personaj al textului. Folosiți întrebările și imaginile de la ex. 2.
9. Improvizați un dialog dintre doi băieți care erau de față când s-a produs minunea.

Repere:

- Ce rău și furios este!
- Păsările erau foarte frumoase.
- De toate culorile curcubeului.
- Și ale mele erau frumoase, dar... s-a întâmplat o minune.

NOTA BENE !

Cazurile: **vocativul**

masculin	feminin			
<ul style="list-style-type: none"> • băiete • Vasile • Victore 	<ul style="list-style-type: none"> • mămico • Rodico 	dar și	<ul style="list-style-type: none"> • mămică • Rodica 	<ul style="list-style-type: none"> • fraților • doamnelor • Victor

Exemple:

- 1) Scumpă țară și frumoasă,
O! **Moldovă**, țara mea!...

Vasile Alecsandri

- 2) **Mario**, ia mai pune ... pe foc.
Ileano, ia vezi tu de o oală cu lapte...

Geo Bogza

- 3) Cobori în jos, **lucefăr** blînd, ...

Mihai Eminescu

- 4) **Codrule, codruțule**,
Ce mai faci, drăguțule!

Mihai Eminescu

- 5) **Mamă**, bate-mă, ucide-mă... dă-mi ceva de mîncare.

Ion Creangă

10. Transcrieți din text propoziția care conține un substantiv în vocativ.
11. Adresați-vă unul altuia cu diferite rugăminți, sfaturi etc.
12. Alcătuiți, în scris, propoziții cu îmbinările de cuvinte din ex. 1.
13. Copiați propozițiile care descriu păsărelele lui Iisus și felul în care le făcea.

- A. Citiți textul și răspundeți la întrebări (ex. 4).
- B. Povestiți fragmentul preferat.
- C. Scrieți o micropovestire după imagini (ex. 2) și intitulați-o.

SĂRBĂTORILE DE PAȘTI

1.

Și cât e de frumos în sat:
Creștinii vin tăcuți din vale
Și doi de se-nțîlnesc în cale
Își zic: Hristos a înviat!

George Coșbuc

NOTA BENE!

cer – ceresc	sfânt – a sfinți
mamă – maică – mumă	roșu – a înroși
nou – a înnoi – a reînnoi	sînge – a sîngera

2.

SFINTELE PAȘTI

Sfintele Paști e o sărbătoare a vieții care simbolizează miracolul Învierii Domnului. Este una dintre sărbătorile cele mai importante ale creștinilor. Esența acestei sărbători creștine este amintirea vie a patimii (suferinței), a morții și a Învierii lui Iisus Hristos.

Sărbătoarea Paștelui e sărbătoarea luminii și a bucuriei. Este un moment de liniște sufletească și de apropiere de familie.

Farmecul deosebit sînt tradițiile și simbolurile pascale: oul vopsit, mielul, dar și bucatele tradiționale de Paști. Acestea sînt diferite: cozonacul, pasca, iepurașul. Minunată este și slujba de sîmbătă seara cînd creștinii primesc lumina sfîntă.

3.

– HRISTOS A ÎNVIAT!
– ADEVĂRAT A ÎNVIAT!

– HRISTOS S-A ÎNĂLȚAT!
– ADEVĂRAT S-A ÎNĂLȚAT!

4.

Maria Îl vede viu, și nu-și crede ochilor. Da, e El. Mîinile Lui erau slabe, obosite și aveau o culoare de ceară¹. Din ele cădeau picături de sînge, înroșind iarba verde.

– Doamne, a șoptit Maria, mîna Ta sîngerează încă.

– Da, Maria, sîngerează, dar nu mai doare.

– Leagă-Ți mîna cu marama² asta.

Nazarineanul a luat-o și și-a șters mîinile. Apoi i-a întins-o³ înapoi; femeia a luat-o și a acoperit⁴ coșul în care erau pîine și ouă.

Cînd a venit acasă, Maria s-a uitat în coș. Abia acum a observat că ouăle nu mai erau albe. Le-a atins⁵ cu mîna, dar roșul sîngeriu de pe ele nu s-a șters. Atunci a înțeles taina acestei întîmplări.

– Doamne, acesta e darul învierii⁶ Tale și noi n-o să uităm aceasta niciodată.

După E. Copăceanu

¹ ceară – воск

² maramă – тонкий, праздничный женский платок

³ a întinde – протянуть

⁴ a acoperi – накрыть (платком)

⁵ a atinge – притронуться

⁶ înviere – воскресение

5.

ÎNVIEREA DOMNULUI IISUS

Era duminică. Au trecut trei zile de la îngroparea Domnului Iisus. Dis-de-dimineață, Maria Magdalena cu alte femei credincioase au venit la mormînt cu miresme pentru Iisus, după cum era obiceiul. Dar ce-au văzut? Piatra era răsturnată, iar mormîntul gol. Îngerul le-a spus femeilor că Hristos a înviat. Femeile au pornit să vestească această minune.

De Paști există tradiția de a mânca carne de miel. Mielul Îl simbolizează pe Domnul Iisus. Culoarea roșie simbolizează sîngele vărsat pe Cruce. Ouăle simbolizează mormîntul, iar ciocnirea lor – deschiderea lui. Cel care ciocnește ouăle spune: „Hristos a înviat!”, iar celălalt răspunde: „Adevărat a înviat!”.

6.

PAȘTILE ÎN SAT

Azi în sat,
Parcă-i ziua mai frumoasă
Și șoseaua mai voioasă.
Am plecat acum cu toții,
Și bunicul, și nepoții,
La altar, la închinat!

Bucuroși
Ne-am întors apoi acasă
Și ne-am așezat la masă.
Apoi mult ne-am veselit
Și la masă am ciocnit
Ouă roșii.

R. Niger

BRAVO !!!

1. Completați versurile cu cuvintele potrivite după sens.

- 1.1.** Un fir de ... verde,
O rază-ncălzitoare,
Un gândăcel, un flutur,
Un clopoțel în floare.

Vasile Alecsandri

2

- 1.2.** De te-ai face-n văi o ...
Te-aș găsi după suflare,
Spune-ți-aș vorbe cerești:
«Maică, tot frumoasă ești!»

Grigore Vieru

2

- 1.3.** Intitulați catrenele de mai sus.

2-4

2. Citiți textul cu atenție. Completați-l după sens.

PLOAIA

- 2.1.** Știi de ce plouă? Pământul e **negru**
și o roagă pe Ploaie să vină să-l spele.
Ploaia vine din cer și-l spală și
Pământul se face ...

Spiridon Vangheli

3

POAMA

- 2.2.** Poama trăiește în strugurași. Când o rup
eu, e acră. Când o rupe ... – e dulce.
Ea se face **dulce** în mâna **mamei**.

Spiridon Vangheli

3

- 3.** Priviți imaginea. Scrieți 4-5
propoziții la tema «A venit
primăvara!».

3-15

4. Citiți și completați comparațiile.

4.1. ...ca cerul.

4.2. ...ca o floare.

4.3. ...ca un brad.

4.4. ...ca o furnică.

4.5. ...ca o pâine.

4.6. ...ca un ghiocel.

5. Alcătuiți enunțuri cu trei comparații la alegere.

6. Descrieți, la alegere, portretul mamei, bunicii, surorii, verișoarei, folosind comparații (4 – 5 enunțuri).

7. Ghiciți.

7.1. Dulce murmură în zbor
Pe razele de soare
Și trăiește doar cu flori
De cum naște, pînă moare.

7.2. Trece, trece, trece,
Trece ... rece.
Și revine-n țară
Doamna primăvară.

Dumitru Matcovschi

MINUNILE DIN PRAJMA NOASTRĂ

1. Citiți. Pronunțați corect sunetul [o] și diftongii. Formați îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

Vorbă	neordinar	dintr-odată	soare	culoare
orice	atmosferă	portocaliu	joacă	coboară
fenomen	orizont	dorit	se poate	compară

COMPARAȚI !

- Paște – Пасха
  - nuanță – нюанс, оттенок
  - automobil *vechi* – *старый* автомобиль
  - om *bătrîn* – *старый* человек
- triunghi – треугольник
 orizont – горизонт

NOTA BENE !

- vechi – străvechi
- buni – străbuni
- lumină – a lumina – luminos
- soare – solar – însorit
- a cerceta – cercetător – cercetaș
- a dansa – dans – dansator
- a apărea – a dispărea

2. Citiți textul. Ați văzut vreodată cele descrise în text?

ȘI SOARELE DANSEAZĂ

O străveche credință¹ populară zice că «soarele joacă» o dată la Paște și altă dată la Sînchetru (Sfîntul Petru). Cercetînd² acest fenomen³, savanții⁴ au stabilit⁵ că acest «dans» al soarelui se poate vedea în orice zi, în special, primăvara și la începutul verii. E vorba de razele de lumină care trec neordinar⁶ prin atmosferă.

Deci cum dansează soarele?

Aflîndu-se la orizont, soarele își schimbă dintr-odată forma. Discul solar ia forma unui triunghi, după aceasta a unei ciuperci și apoi a unui ou. În acest timp se schimbă și culoarea soarelui, apar nuanțe roșii și portocalii.

Dar minunea nu se termină aici. După cum am spus, el mai și dansează: ba se înalță, ba coboară, iar cînd ajunge la orizont, dispăre⁷ sau apare în fața celor care-l privesc.

Dacă doriți să vedeți un soare-ciu-percă ce «dansează», fiți atenți, adică cu ochii în patru⁸.

Din cartea «Enciclopedia minunilor»

¹ credință – вера

² cercetînd – изучая

³ fenomen – явление

⁴ savant – ученый

⁵ a stabili – определить

⁶ neordinar – *sin.*: neobișnuit

⁷ a dispărea – *ant.*: a apărea

⁸ cu ochii în patru – foarte atent

3. Citiți fragmentul în care se spune:

- cînd «dansează» soarele;
- cum este acest dans;
- despre culorile soarelui.

4. Răspundeți la întrebări.

1) Cînd dansează soarele? 2) Ce își schimbă soarele? 3) Ce formă ia discul solar? 4) Ce culori poate avea soarele? 5) Cum dansează el? 6) Cum credeți, se aseamănă «dansul» soarelui cu cel al mingii? Demonstrați.

5. Povestiți textul, răspunzînd la întrebări.

6. Citiți. Încercați să continuați în versuri sau în proză.

Soarele-i mai mare,
Pe cînd eu sînt mic.

...

7. Citiți miniatura lui Spiridon Vangheli despre stele. Încercați să povestiți în același fel despre picăturile de ploaie, despre fulgii de zăpadă, despre soare. Folosiți «vîntul» ca fenomen al naturii.

STELELE

Știi de unde se iau Stelele? Le fac Norii. Cînd îl mănîncă pe Soare, Norii fac fărîmături și ele se împrăștie pe cer.

A. Citiți textul și răspundeți la întrebări (ex. 4).

B. Desenați un soare asemănător celui din text și descrieți-l.

Model: Soarele meu e roșu, ca un morcov mare. El dansează pe cer, iar iepurii... stau cu gura căscată.

FULGERUL

1. Citiți. Pronunțați corect sunetul [g].

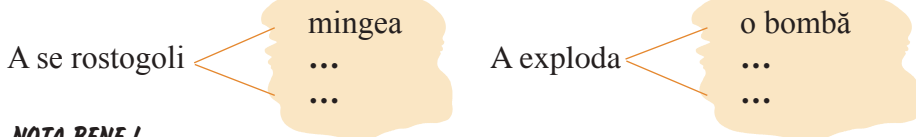
Ger	gît	a cîștiga	înghețată	gîză
a înghiți	fulger	a distruge	înger	ghem
a se rostogoli	argintiu	enigmă	înțelegere	grajd

COMPARAȚI !

glob – глобус, шар
plop – тополь

gîscă – гусыня
gînsac – гусь

2. Formați îmbinări de cuvinte, apoi două propoziții.

NOTA BENE !

urmă – a urmări
fulger – a fulgera

3. Citiți textul. Spuneți dacă ați văzut vreodată un astfel de fenomen.

FERIȚI-VĂ DE FULGERUL GLOBULAR¹!

Doi copii s-au ascuns de ploaie într-un grajd². Deodată în vârful unui plop din apropiere a apărut o minge de foc galbenă-roșatică. Ea «a sărit» de pe o creangă pe alta, apoi a coborît pe pământ și s-a rostogolit³ spre grajd. Mingea, ca o bucată de fier încins⁴, împrăștia în jur scînteii⁵ portocalii. Copiii nu se mișcau.

Cînd mingea a ajuns lîngă ei, cel mai mic a lovit-o cu piciorul și ea a explodat⁶. Copiii au fost aruncați la pământ, dar au rămas vii. Mai rău a fost cu vitele⁷. Din douăsprezece vaci, care se aflau în grajd, unsprezece au fost ucise.

Fulgerul globular se mișcă destul de încet, ca un om care aleargă. El poate fi ușor urmărit⁸ cu ochii. Calea lui deseori coincide⁹ cu direcția vîntu-

lui. Uneori fulgerul acesta se oprește. Cînd se mișcă însă, răspîndește un sîșit¹⁰, de parcă ar fi un gînsac.

Fulgerul globular mai e și astăzi o enigmă¹¹. Savanții au încă mult de lucru.

Din cartea «Enciclopedia minunilor»

- ¹ **fulger globular** – шаровая молния   ⁷ **vite** – скот
² **grajd** – конюшня   ⁸ **a urmări cu ochii** – проследить
³ **a se rostogoli** – подкатиться   взглядом
⁴ **încins** – раскаленный   ⁹ **a coincide** – совпадать
⁵ **scînteie** – искра   ¹⁰ **sîsîit** – шипение
⁶ **a exploda** – взорваться   ¹¹ **enigmă** – загадка

4. *Răspundeți la întrebări.*

1) Ce au văzut odată copiii? 2) Cu ce seamănă fulgerul globular? 3) Spuneți cum se mișca el. 4) Ce a făcut copilul cel mai mic? 5) Ce trebuia să facă el? 6) Cum credeți, ce s-a întîmplat mai departe?

5. *Citiți și împărțiți textul în fragmente, intitulați-le.*

6. *Reproduceți fragmentul preferat.*

7. *Povestiți textul în numele unui copil care le comunică (сообщает) părinților despre cele întîmplate.*

8. *Descrieți fulgerul globular. Puteți începe astfel:*

Fulgerul globular seamănă cu o minge de foc. El împrăștie scînteii. Are culoare galbenă-roșiatică. Se mișcă...

9. *Improvizați dialoguri dintre un copil și prietenii săi după replicile date.*

- Am auzit că ieri s-a întîmplat ceva. Ne spui și nouă?
 – ...
 – Unde erați?
 – ...
 – Cum era fulgerul?
 – ...
 – Ce a făcut Ionică?
 – ...
 – Ce s-a întîmplat mai departe?
 – ...

10. *Citiți propozițiile în care se dau sfaturi de comportare în timpul ploii cu fulgere. Scrieți-le la persoana a II-a singular (tu).*

Model: Nu stați sub copacii înalți! – Nu sta sub copacii înalți!

- Intrați în casă! – ...
- Închideți ferestrele, ușile! – ...
- Stingeați (deconectați) lumina! – ...
- Stați liniștit! – ...
- Nu alergați! – ...
- Nu strigați! – ...

- A. Citiți textul, povestiți-l conform întrebărilor din ex. 4.
 B. Improvizați un dialog cu unul dintre personajele textului.

NISIPURI PERICULOASE

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetele [d], [t], [n]. Formați îmbinări de cuvinte.

Germania	minute	a nimerit	se deplasa	enigmă
undeva	a dispărut	nisip	a întins	repede
a cotit	a deschis	prăpastie	vite	spate

2. Formați îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

3. Citiți propozițiile. Formulați întrebări.

- 1) Republica San Marino are **cea mai mică** armată. Ea numără vreo 60 de militari.
 2) Bătrînul a săpat **o fântînă adîncă**.
 3) Ieri jucam fotbal **în curte** și am nimerit cu mingea în fereastră.

COMPARAȚI !

autostradă – автострада	prăpastie – пропасть
Germania – Германия	șofer – шофер
coloană – колонна	subtropical – субтропический
provizii – провизии	rucsac – рюкзак

NOTA BENE !

cot – a coti – cotitură	a se deplasa – deplasare
a locui – locuință – locuit – nelocuit	nisip – nisipos

4. Citiți textul. De ce sînt periculoase nisipurile mișcătoare?

NISIPUL ÎNGHITE OAMENI?!

În primăvara anului 1945 pe o autostradă din Germania se deplasa¹ o coloană de automobile americane pline cu provizii. Pe neașteptate au apărut avioane fasciste. Un șofer a cotit² brusc³ și și-a ascuns mașina în tufarii de la marginea drumului. Peste cîteva minute avioanele au dispărut. În acest timp autocamionul

ascuns în tufarii a intrat atît de adînc⁴ în pămînt, încît șoferul n-a mai putut să deschidă ușa cabinei. Mașina a nimerit⁵ în nisipurile mișcătoare⁶ (asemănătoare

cu mlaștinile⁷), unde își pierd uneori viața și animalele, și oamenii.

Speriat, ostașul american abia a reușit să iasă prin partea de sus a cabinei. Iar camionul greu a fost înghițit de prăpastia nisipoasă chiar sub ochii militarului⁸ care s-a salvat, agățîndu-se⁹ de un tufiș din apropiere.

Altă dată doi studenți călătoreau printr-o țară subtropicală cu scopul de a aduna plante rare. Locurile acelea erau nelocuite. Ei mergeau încet cu rucsacurile în spate. Pămîntul era nisipos. Cel care mergea primul a făcut cîteva pași pe nisip și a simțit că se scufundă¹⁰. «Ajută-mă! Mai repede! Sînt nisipuri mișcătoare!» a strigat el, încercînd să se sprijine cu mîinile.

Tovarășul său i-a întins o prăjină¹¹ lungă, dar acela n-a mai reușit s-o apuce, căci nisipul îi ținea mîinile. În cîteva minute el a dispărut în nisip chiar sub ochii tovarășului zguduit¹².

Din cartea «Enciclopedia minunilor»

¹ a se deplasa – *sin.*: a merge

² a coti – повернуть

³ brusc – резко

⁴ adînc – глубоко

⁵ a nimeri – попасть

⁶ nisipuri mișcătoare – зыбучие пески

⁷ mlaștină – болото

⁸ militar – persoană care face parte din armată

⁹ agățîndu-se – цепляясь

¹⁰ a se scufunda – тонуть

¹¹ prăjină – шест

¹² zguduit – потрясенный

REPRODUCETI !

5. Răspundeți la întrebări.

- 1) Cînd au avut loc cele descrise în text? 2) Unde s-a ascuns șoferul? 3) Ce s-a întîmplat cu unul dintre autocamioane? 4) De ce șoferul n-a putut să iasă pe ușă? 5) Putem spune că el a avut noroc? De ce? 6) Ce adunau studenții? 7) Ce s-a întîmplat cu unul dintre ei? 8) Ce a strigat el? 9) Spuneți cum a încercat să-l ajute tovarășul său. 10) De ce nu l-a putut salva?

6. Împărțiți textul în două fragmente. Intitulați-le. Propuneți apoi un alt titlu pentru text.
- 6.1. Citiți prima parte a textului, povestiți-o după întrebări (1–5).
- 6.2. Citiți partea a doua, povestiți-o, răspunzând la celelalte întrebări (6–10).
7. Citiți proverbul. Explicați sensul lui în limba maternă. Citiți (transcrieți din text) fragmentele care pot avea următorul titlu.

Frica are ochi mari.

8. Alcătuiți un dialog pe tema «Minunile din preajma noastră». Vorbiți despre fulger, nisipuri mișcătoare sau alte fenomene. Puteți începe astfel:
- Ce carte citești, feciorașule?
  - Citesc enciclopedia «Vreau să știu».
  - Îți place?
  - Desigur.
  - Despre ce ai citit?
  - Despre nisipurile mișcătoare.
  - Îmi povestești și mie?
  - Cu plăcere.
  - ...

-
- **Îmi** place ...
  - **Îți** place ...
  - **Mi-a** plăcut ...
  - **Ți-a** plăcut ...

9. Citiți din text propozițiile care conțin verbe la modul imperativ. Spuneți, cui s-a adresat cel care mergea primul: unei sau mai multor persoane?

10. Scrieți poezia lui Constantin Dragomir «Despre unii părinți». Părinții voștri seamănă cu cei din poezie?

- 10.1. Puneți verbele din primele două strofe la imperativ plural (voi, Dvs.).

DESPRE UNII PĂRINȚI

- Nu lua!
- Nu te-așeza!
- Nu umbla!
- Nu-i treaba ta!

- Nu vorbi!
- Nu te suci!
- Nu sări!
- Nu te-nvîrți!

- Nu mînca!
- Nu răsufila!
- Nu lăsa!
- Nu arunca!

- 10.2. Modificați primele strofe, punînd verbele la imperativ singular (tu) forma afirmativă, așa după cum ar spune «alți» părinți.

- A. Citiți textul și răspundeți la întrebări (ex. 5).
- B. Povestiți unul dintre fragmente.
- C. Modificați ultima strofă (poezia «Despre unii părinți») după modelele exersate la lecție.

MINUNILE APEI

MINTE SĂNĂTOASĂ ÎN CORP SĂNĂTOS.
MENS SANA IN CORPORE SANO. (l. latină)

1. Citiți. Formulați trei propoziții.

2. Citiți propozițiile. Observați utilizarea expresiilor evidențiate.

1) Tratamentul lui Sandu a durat **mulți ani la rând** (много лет подряд).
2) Stați **în rând**, vă rog! (в ряд). 3) **În primul rând** (в первую очередь, во-первых, прежде всего), hai să mergem la expoziție. 4) Copiii, ieșiți **pe rând** (по очереди, один за другим)!

COMPARAȚI !

dovadă – довод
siberian – сибиряк
identic – идентичный, такой же

vîrstă – возраст
hîtru – хитрый
obișnuit – обычный

NOTA BENE !

- apeduct = apă duce
- greu – greutate

3. Citiți textul. Spuneți dacă găinile știu ce e bun sau nu.

APĂ VIE?!

Da-da, apă vie! Apa de zăpadă e apă vie. Așteptați dovezi? Cu plăcere!

Savanții siberieni au făcut experiențe cu două grupe de găini identice ca vîrstă și greutate. Una dintre ele a băut apă de zăpadă, iar alta – apă obișnuită din apeduct¹. Experiența² a durat³ trei luni și jumătate. Găinile

din prima grupă au ouat 538 de ouă, iar cele din a doua doar 272, adică⁴ aproape⁵ în jumătate. În plus, ouăle găinilor care au băut apă de zăpadă erau mai mari.

Mai doriți exemple?

O scroafă a fost adăpată⁶ cu apă de zăpadă. Peste două luni a fătat 10 purcei. Când au împlinit⁷ o lună, purceii adăpați cu apă vie cântăreau câte 9 kilograme, pe când cei crescuți în condiții obișnuite – abia 5 kilograme.

Dar să vedeți cât de hîtri sînt puișorii de găină... Când le pui o farfurie cu apă obișnuită, ei beau pe rînd⁸, liniștit. Dacă însă le torni apă de zăpadă, în care mai plutesc și bucățele de gheață, acești ștren-gari⁹ gălbiori încep să bea cu sete, se luptă cu vecinii, se urcă în farfurie.

Ei, ce mai ziceți acum?

Din cartea «Enciclopedia minunilor»

¹ **apeduct** – водопровод

² experiență – опыт

³ **a dura** – длиться

⁴ **adică** – то есть

⁵ **aproape** – *aici*: почти

⁶ **adăpat** – напоен

⁷ **a împlini** – исполниться

⁸ **pe rînd** – по очереди

⁹ ștren-gar – сорванец

¹⁰ destul – достаточно

4. Răspundeți la întrebări.

1) Ce au demonstrat savanții? 2) Ce fel de experiențe au făcut ei? 3) Rezultatele au fost interesante? Concretizați.

5. Împărțiți textul în trei părți. Intitulați-le, apoi citiți-le.

6. Reproduceți fragmentul care vă place mai mult. Puteți începe astfel:

Îmi place fragmentul despre puișori. Puișorii sînt galbeni... Ei știu care apă e mai bună: cea vie. Nici mie nu-mi place apa din apeduct. Când le dai puișorilor apă...

7. Povestiți textul în numele unui «erou» al textului (al puișorului, purcelului, găinii ș.a.). Exprimați satisfacția (удовлетворение) lui. Vă va ajuta «Colacul de salvare».

Model:

Ga-ga-ga! Unde-i apa?
Aha, iat-o! Ce miros?!
Vai, ce bună e! ga-ga-ga!

Interjecția

- Piu-piu!
- Co-co-co!
- Groh-groh!
- Ah, ce bu-u-un e!
- Vai! Mai vreau!
- Dă-te la o parte!

8. *Improvizați un dialog dintre doi puișori (rățuște, boboeci ș.a.) care «vorbesc» despre apa vie. Folosiți «Colacul de salvare».*
9. *Continuați șirul de sinonime, folosind și textul. Alcătuiți propoziții.*

a intona
a doini
...

plai
pămînt
...

nea
omăt
...

deștept
înțelept
...

10. *Traduceți propozițiile.*

1) Мне исполнилось 12 лет. 2) Опыт длился много лет подряд.
3) Не люблю воду из водопровода. 4) Какая вкусная вода!

11. *Ascultați/citiți textul. Cum credeți că sînt islandezii? De ce?*

□ Islanda e un exemplu clasic de țară cu ghețari veșnici. Cojocul de gheață are cîțiva kilometri grosime. Cel mai mare ghețar al Islandei are o lungime de 150 de kilometri.

- A. *Povestiți fragmentul care v-a plăcut cel mai mult.*
- B. *Faceți o descriere a puilor.*
- C. *Scriveți propoziții, folosind îmbinările: **pe rînd, în primul rînd, a-i fi sete.***
- D. *Alcătuiți propoziții în care să folosiți interjecții.*
- E. *Găsiți informații curioase din viața animalelor și faceți o relatare.*

PRIETEN CREDINCIOS

1. Citiți îmbinările de cuvinte. Pronunțați corect sunetele [ă], [î]. Construiți propoziții.

Stăpîn grijuliu
a se smulge din mînă

mormînt îngrijit
glas răscolitor

bătrîn iubitor
a se uita întrebător

COMPARAȚI !

labă – лапа

leu – лев

NOTA BENE !

a aștepta – așteptat – neașteptat
drag – dragoste – îndrăgit

cald – a încălzi
mic – micuț

2. Priviți desenele. Citiți și rețineți sensul expresiilor.

Lenuța a alergat
într-un suflet la autobuz.

Ion își ia rămas bun
de la mama.

• Lumea celor fără dor
• Locul de veci

3. Citiți textul. Pe cine încă mai așteaptă Leu?

LEU, SAU UN CÎINE CARE A IUBIT

Leu, un cățel, s-a născut micuț ca toți cățelii. Inițial stăpînii l-au numit Rîndunel, de zglobiu¹ ce era. A fost Rîndunel vreo trei săptămîni, pînă cînd s-a întîlnit cu noul său stăpîn², alături de care avea să-și ducă viața pînă în acea ultimă zi.

S-au plăcut din primele clipe. Cățelul l-a îndrăgit chiar de la prima întîlnire, **cînd** bătrînul, văzîndu-l, a exclamat cu mirare și nedumerire³: Rîndunel?! Ce fel de Rîndunel, dom-

nilor?! Uitați-vă ce labe are – de leu! E Leu!

Cățelul i-a răspuns afirmativ⁴ cu codița-i vioaie, lingîndu-i pantofii, **fiindcă** mai sus nu ajungea.

Au trăit alături vreo cinci ani, plini de credință și de bucuria că nu sînt singuri, că se au unul pe altul.

Dar a venit o zi, o ultimă zi, cum vin toate zilele acelea triste și neașteptate⁶, în care bătrînul a plecat în lumea celor fără dor...

A rămas Leu singur, lipsit de dragostea și grija care-i încălzea sufletul. Nici rămas bun nu și-a luat.

Au uitat⁷ toți de el în acea zi.

t ulbura⁸ noapți la rînd liniștea vecinilor, pînă cînd într-o zi niște oameni buni au hotărît să-l ducă la cimitir⁹.

Acolo, abia au reușit să facă cîțiva pași, iar Leu s-a smuls¹⁰ din mîinile celor care-l du-

ceau și a fugit într-un suflet drept la mormîntul¹¹ bătrînului.

O, Doamne! Cum a știut un cîine că anume acesta e locul de veci al fostului stăpîn?!

Alerga pierdut¹² în jurul mormîntului, îl mirosea, se uita întrebător și cu slabă speranță la cei din jur, îl adulmeca¹³ cu dor...

Cu greu l-au adus acasă. E liniște de atunci în noaptea. Uneori, însă, Leu tot mai caută cu dor spre poartă...

¹ **zglobiu** – *sin.*: vioi

² **stăpîn** – хозяин

³ **nedumerire** – *sin.*: dezorientare

⁴ afirmativ – утвердительно

⁵ **a linge** – лизать

⁶ **neșteptat** – *ant.*: așteptat

⁷ a uita – забывать

⁸ a tulbura – нарушать

⁹ **cimitir** – locul de veci al omului

¹⁰ **a se smulge** – *aici*: вырваться

¹¹ **mormînt** – могила

¹² pierdut – *aici*: растерянный

¹³ a adulmeca – *sin.*: a miroși

REPRODUCEȚI !

4. Citiți:

- propozițiile în care este descris cățelul;
- propozițiile care demonstrează tristețea, dorul și disperarea prietenului patrupe;
- propoziția care demonstrează că Leu s-a resemnat (смирился) cu pierderea stăpînului.

5. Răspundeți la întrebări.

1) Cine este Leu? 2) Cum se numea la început? De ce? 3) Care erau relațiile dintre stăpîn și Leu? 4) Ce s-a întîmplat într-o zi? 5) Ce credeți despre Leu?

REZUMAȚI !

6. Împărțiți textul în două fragmente. Dați-le titluri potrivite.

6.1. Spuneți ce sentimente vă trezesc aceste fragmente. Numiți cîteva perechi de antonime care reflectă starea sufletească a personajului.

Model:

Fericire

Disperare

7. Găsiți în text câteva propoziții care ar putea servi drept titlu. Scrieți-le.

8. Reproduceți textul:

- la persoana a treia;
  - la persoana întâi, «în numele» lui Leu.
-
  - viață liniștită
  - inimă
  - înțelegere
  - simțiri puternice
  - împreună
  - al șaselea simț
  - fără griji

MEDITAȚI !

9. Cum credeți:

- care e cauza tristeții/dorului acestui câine?
- de ce a putut câinele să găsească singur mormântul stăpînului?

10. Construiți un posibil final al acestei drame:

Model: Au trecut vreo optsprezece luni. Durerea iarăși l-a cuprins pe Leu. Într-o zi a fugit singur la mormântul stăpînului. Nu mai vroia nici să mănînce, nici să revină acasă...

11. Relatați cazuri similare despre vreun câine sau un alt animal:

- o întâmplare;
- un film;
- o carte etc.

12. Relatați despre «activitățile» cîinilor-grăniceri, sanitari, poștași, salvatori în caz de incendii sau seisme, specializați în identificarea drogurilor sau a altor tipuri de contrabandă etc.

Conjuncția

- a) Și, nici: *Tata a spus că vine și mergem la muzeu. Nici mi-i foame, nici mi-i sete...*
- b) dar, iar, însă, ci: *Andreea a intrat în casă, dar a ieșit repede. Nu cîntă, ci desenează.*
- c) ori, sau, ori..., ori, sau ..., sau: *Azi sau mâine va ninge.*
- d) deci, așadar: *A zîmbit, deci a înțeles.*
- e) ca să, că, căci, dacă, deși, cînd, deoarece, fiindcă etc.: *Eu știu că ești talentată. Deși avea doar 18 ani, scria povești. A înțeles căci i-a explicat colega.*

13. Copiați din text propozițiile ce conțin cuvinte evidențiate. Traduceți-le. Observați și rețineți sensul acestor cuvinte.
14. Alcătuiți propoziții, folosind conjuncții adecvate.

Model: Bunica m-a numit Svetlana, dar tata îmi zise Luminița.

15. Găsiți în text și scrieți antonimele următoarelor cuvinte:

a se despărți
moarte
negativ
tristețe

aici
a veni
zile
vechi

- 15.1. Alcătuiți enunțuri cu perechi de antonime, folosind și conjuncții potrivite.

Model:

- **Ziua** ninge, **noaptea** ninge, dimineața ninge iară...
- Aș vrea să plece zilele **triste** și să vină cele **vesele**.
- El mergea **nici** pe drum, **nici** pe cărare.

16. Citiți informația. Credeți că se poate întâmpla așa ceva? De ce?

□ Cică a fost odată un om care toată viața a fost prisăcar (пчеловод). După plecarea prisăcarului în lumea celor fără dor, un roi de albine a ieșit din stup și l-a însoțit în zbor pînă la cimitir. Apoi s-a așezat pe mormînt...

- A. Citiți textul. Faceți descrierea cîinelui Leu.
- B. Redați conținutul fragmentului care v-a impresionat.
- C. Relatați o întâmplare despre unul dintre prietenii necuvîntători ai omului.
- D. Scrieți sfîrșitul acestei întâmplări (5–6 propoziții).

DIN VIAȚA PĂSĂRILOR

1. Ascultați și povestiți în limba maternă.

□ Cea mai veche pasăre de pe Glob e kiwi. Ea trăiește numai în Noua Zeelandă. Este chiar emblema acestei țări.

2. Citiți îmbinările de cuvinte. Pronunțați corect diftongii. Alcătuiți propoziții.

Viermi gustoși
mireasă grijulie

stăncuță iubitoare
dragoste fierbinte

cioc puternic
dezmierdări dulci

NOTA BENE !

a suna – sunet
a curăța – curat

pene – penaj
casă – căsnicie

3. Citiți textul. Prin ce v-a impresionat «soțul»?

STĂNCUȚELE

Masculul e foarte grijuliu cu stăncuța sa. Când găsește ceva gustos, neapărat îi aduce și miresei¹ sale. Ea, la rîndul ei, în semn de recunoștință² și dragoste, emite³ niște sunete care seamănă cu ale puișorilor. Ca oamenii, nu? Și noi doar, cînd vrem să ne exprimăm dragostea,

folosim nume gingașe, și vorbim ca niște copii.

«Mireasa» e și ea atentă, grijulie. Îi curăță uneori penajul⁴.

Chiar și după mulți ani de «căsnicie», masculul continuă să-și hrănească soția cu aceeași gingășie și căldură și i se adresează cu aceeași intonație de iubire.

Din cartea
«Inelul împăratului Solomon»

¹ mireasă – невеста

² recunoștință – признательность

³ a emite – издать

⁴ penaj – оперенье

4. Argumentați că «mirele»-stancă e grijuliu, iubitor, atent.

5. Reproduceți textul în numele stăncuței-«mireasă». Puteți începe astfel:

Soțul meu e foarte frumos și galant. Când găsește ceva...

6. Citiți microtextul în gînd. Demonstrați prin gesturi (cîte doi elevi) cele citite.

«BUNĂ ZIUA» LA STĂNCUȚE

□ Stanca-femelă se lasă în pirostrie în fața masculului și într-un fel deosebit mișcă din aripi și coadă. Aceste mișcări fac parte din ceremonia de salut, ele simbolizînd smerenia, fidelitatea soției față de soțul său.

6.1. Povestiți textul în limba maternă.

6.2. Formulați întrebări.

7. Descrieți fazanul:

- cum este;
- unde trăiește;
- cu ce se hrănește etc.

A. Citiți textul și formulați în scris patru întrebări.

B. Povestiți momentele cele mai interesante din textul despre stăncuțe.

PAPAGALII DE LÎNGĂ NOI

1. Citiți. Pronunțați corect sunetul [o].

A se odihni
a se convinge
deodată

ogradă
copac
a se îmbolnăvi

a dormi
de obicei
multicolor

imposibil
a împodobi
a se opri

COMPARAȚI !

papagal – попугай
a se odihni – отдыхать

NOTA BENE !

A striga – strigînd
 крича
 закричав

A citi – citînd
 читая
 прочитав

A răspunde – răspunzînd
 отвечаю
 ответил

2. Citiți textul. Cum credeți, copacul a fost împodobit cu ocazia (по случаю) Anului Nou?

NĂZBÎTIILE¹ PAPAGALULUI GACADU

Într-o zi, după prînz, tatăl meu se odihnea în curte. Deodată am auzit înjurături² supărate din locul unde se odihnea el. Alergînd într-acolo, l-am văzut pe tata strigînd, iar puțin într-o parte, pe copac, stătea papagalul.

L-am întrebat, speriat, pe tata:

– Doamne, ce s-a întîmplat? te-ai îmbolnăvit?

– Nu, nu m-am îmbolnăvit, dar cînd dormeam, creatura³ asta blestemată⁴ de papagal mi-a rupt⁵ toți nasturii de la haine.

Cînd m-am uitat pe jos, m-am convins⁶ că tata avea dreptate.

Altă dată a pățit-o⁷ mama. Papagalul o iubea foarte mult. Deseori ea împletea în livadă. Și odată, cînd mama nu era acolo, papagalul a luat ața cu ciocul și a înfășurat⁸ un copac pînă la vîrf cu lîna frumoasă și multicoloră. Curios⁹ e că era imposibil s-o descurci¹⁰ din frunzișul bogat.

Oaspeții noștri se opreau uimiți lîngă această minune. Nu puteau înțelege cine și cu ce scop a împodobit astfel copacul.

După *Conrad Lorentz*
din cartea «*Inelul împăratului Solomon*»

¹ năzbîtie – шалость

² înjurătură – ругань

^{3,4} creatură blestemată – проклятое создание

⁵ a rupte – aici: откусить

⁶ a se convinge – убедиться

⁷ a pățit-o – пострадала

⁸ a înfășura – окутать

⁹ curios – любопытно

¹⁰ a descurca – распутать

REPRODUCETI !

3. Răspundeți la întrebări.
  - 1) Unde se odihnea tatăl? 2) De ce era el supărat? 3) Unde îi erau nasturii?
  - 4) Pe cine iubea papagalul? 5) Cum credeți, de ce a înfășurat el ața pe copac?
4. Citiți pe roluri prima parte a textului.
5. Intitulați fiecare parte cu propoziții din text.
6. Ilustrați textul.

REZUMAȚI !

7. Reproduceți textul după întrebări și ilustrația la text.
8. Reproduceți dialogul dintre tată și fecior. Folosiți replici din text.

9. Scrieți, punând verbele dintre paranteze la gerunziu după modelul de la «Nota bene».
  - 1) Oamenii îl vedeau pe boier (a alerga) și (a striga) întruna. 2) M-am bucurat mult (a primi) scrisoarea Dumitale și m-am întristat (a afla) din ea că nu ești tocmai bine. (**M. Eminescu**) 3) Moșneagul (a vedea) aceste mari bogății, nu știa ce să facă de bucurie. (**I. Creangă**) 4) Zeii, pe norii de aur, s-au ridicat spre Olimp, iar oamenii s-au dus înapoi (a rîde) și (a chiui). (**A. Mitru**)
10. Ascultați/citiți în gînd. Povestiți despre struț (српач) în limba maternă.

UN STRUȚ CARE NU ERA LACOM

□ În timpul unei operații chirurgicale, în stomacul unui struț de la grădina zoologică din Londra, medicii au găsit: două batiste, trei mănuși, o casetă, o frînghie, un pieptene, o sonerie de la un ceas deșteptător, un colier și câteva monede. Cu toate acestea, îngrijitorul a declarat că acest struț nu era deloc lacom, precum frații și surorile lui.

- A. Citiți textul pe roluri.
- B. Povestiți fragmentul preferat.
- C. Relatați un caz similar celui descris în informațiile de mai sus.

LUMINĂ SAU ÎNTUNERIC

1. Citiți cuvintele. Pronunțați corect sunetul [ă]. Formați îmbinări de cuvinte.

Albină	bunică	băiat	piatră	învățător
dulceață	păianjen	fată	a lăsa	acasă
țesător	a găsi	a săruta	a trăi	părinți

2. Citiți propozițiile. Căutați sensul cuvintelor necunoscute în dicționar. Formulați întrebări ca să puteți răspunde cu aceste propoziții.

- 1) Bunica mea a **țesut** în viața ei multe covoare. Ea este o **țesătoare** vestită.
- 2) Tata și feciorii construiesc o casă: feciorii **cară** piatră, iar tata **zidește**.
- 3) Mă iertați, **am uitat** când pornește trenul.

NOTA BENE !

a învăța – învățăcel
a țese – țesător

3. Citiți textul. Spuneți care personaj vă trezește simpatie.

ALBINA

(legendă)

A fost odată o femeie care avea doi copii, un băiat și o fată. Copiii au plecat de acasă să caute de lucru, căci mama lor nu avea puteri să-i întrețină¹.

Băiatul a intrat învățăcel la un țesător², iar fata căra³ piatră pentru zidarii⁴ care făceau case.

După câțiva vreme mama s-a îmbolnăvit și a rugat pe un om din sat să ducă veste copiilor. Omul a umblat mult, în sfârșit a găsit și pe băiat, și pe fată. Băiatul țesea un covor și a răspuns:

– Ce să-i fac? Las' să moară. E bătrână și i-a venit ceasul. Nu pot pleca, am mult de lucru.

Apoi omul a venit la fată. Când i-a spus de ce a venit, fata a lăsat lucrul, a început să plîngă și a plecat într-un suflet⁵ acasă.

Mamă-sa, când a văzut-o, s-a ridicat din pat și, de bucurie, i s-a liniștit sufletul. Dar s-a întristat și s-a supărat pe fecioru-său. A sărutat-o⁶ pe fată și a zis:

– Băiatul meu a uitat⁷ de mine, dar eu îl iert, fiindcă vă iubesc pe amîndoi⁸.

A zis vorbele acestea, a închis ochii și a murit. În clipa aceea fata s-a prefăcut în albină, iar băiatul în păianjen⁹.

De atunci păianjenul trăiește singur, veșnic singur, fără frați și surori, fără

părinți. Oamenii îl urăsc¹⁰, îi rup pînza¹¹ și îl omoară.

Albina însă e veselă și zboară de pe o floare pe alta, trăiește cu părinții, cu frații și surorile. Oamenii o iubesc. Casa ei e un fagure¹² de miere.

¹ a întreține – содержать

² țesător – persoană care țese covoare etc.

³ a căra – таскать

⁴ zidar – каменщик

⁵ într-un suflet – sin.: foarte repede

⁶ a săruta – поцеловать

⁷ a uita – ant.: a ține minte

⁸ pe amîndoi – обоих

⁹ păianjen – паук

¹⁰ a urî – ant.: a iubi

¹¹ pînză (de păianjen) – паутина

¹² fagure – соты

REPRODUCEȚI !

4. Citiți:

- propozițiile ce arată ocupațiile copiilor;
- răspunsul fiecărui copil la chemarea mamei;
- ultimele vorbe părintești;
- despre viața albinei și a păianjenului.

5. Reproduceți detaliat textul, folosind imaginile și întrebările date.

1) De ce au plecat copiii de acasă? 2) Ce făcea băiatul? 3) Dar fata? 4) S-a supărat mama pe copiii săi? 5) În ce s-au prefăcut copiii? De ce?

REZUMAȚI !

6. Împărțiți textul în fragmente, intitulați-le cu propoziții din text. Folosiți și maximele de mai jos. Găsiți și alte variante.

◆ Învață de la soare cum trebuie s-apui.

◆ Finis coronat opus.

◆ Învață de la păsări să fii mereu în zbor.

◆ Errare humanum est.

6.1. Povestiți fragmentul preferat.

7. *Relatați conținutul legendei în numele unui personaj: al fetei, băiatului, mamei, bărbatului care i-a căutat pe copii, păianjenului, albinei. Exprimați și atitudinea lor personală.*

Model:

- Da-a, am greșit. Recunosc. Îmi pare rău, dar e prea târziu. Oamenii mă urăsc, îmi rup pînza...
- Nu-mi pasă că nu mă iubește nimeni. Mare brînză! trăiesc și singur. Rupeți, rupeți pînza! Țes eu alta. Ha-ha-ha!

MEDITAȚI !

8. *Gîndiți-vă și spuneți: De ce fata s-a prefăcut în albină, iar băiatul în păianjen? De ce totuși s-au prefăcut, doar mama l-a iertat pe fiu, iar fata a venit s-o vadă?*
9. *Improvizați dialoguri dintre personajele legendei.*

Model:

- Bună ziua, mamă!
- Bună ziua, scumpa mamei.
- Mamă, ești bolnavă?
- Bolnavă..., dar sînt foarte bucuroasă că ai venit.
- Am venit într-un suflet.
- Fratele tău însă n-a venit. N-are timp...
- Mamă!.. Nu te întrista!
- Eu îl iert, fiindcă îl iubesc.

10. *Faceți o relatare, folosind ca titlu unul dintre următoarele proverbe:*

- Albina alege florile nu după frumusețe, dar după dulceață.
- Albina are și miere, are și fiere (яд).
- Are suflet de lup.

11. *Citiți informațiile de mai jos. Scrieți și altele similare.*

Înainte de ploaie:

- cîinele este neliniștit, se culcă și se scoală mereu;
- fluturii zboară spre lumina din ferestre;
- albinele zboară grăbite spre stup (улей).

12. *Ghiciți.*

Haine nu-mi cos,
Da pînză țes mereu.

- A. Citiți textul. Povestiți fragmentul care vă place mai mult.
- B. Realizați un dialog dintre două personaje (în baza textului).
- C. Scrieți cîte un sfat pentru fiică și fecior.

FIDELITATEA PĂUNULUI

1. Citiți. Pronunțați corect sunetul [ă]. Formați propoziții.

Cocoș mîndru
găină mare
rătoi frumos

rață sălbatică
păun minunat
păuniță somnoroasă

gînsac desculț
gîscă grijulie
lebadă grațioasă

NOTA BENE !

A însura

Bunicul vrea să însoare nepotul.
(Дед хочет женить внука).

A se însura

Nepotul vrea să se însoare.
(Внук хочет жениться).

2. Citiți textul. Spuneți cum este păunița: indiferentă, atentă, neserioasă, leneșă sau iresponsabilă (безответственная).

DE CE-I FRUMOS PĂUNUL?

(legendă)

păunul¹ și păunița au hotărît să se căsătorească².

Păunul era foarte bucuros și în ziua nunții³ a început să se gătească încă de dimineață, cum i se cuvine⁴ unui mire. S-a împodobit foarte frumos.

Păunița însă nu s-a împodobit, zicea că mai are timp.

Pe la amiază a venit păunul s-o ia de la părinți și s-o ducă la el acasă. Cînd colo – păunița nu e gata. Ea l-a rugat să mai aștepte pînă se va împodobi. Mirele însă a zis că o ia așa cum este, fiindcă îi este dragă, și s-au dus la casa lor.

Și în zilele noastre soțul păuniței este mai gătit și mai frumos decît ea. Așa e?! Numai coada cît face!..

¹ păun – павлин

² a se căsători – жениться

³ nuntă – свадьба

⁴ cum se cuvine – как подобает

3. Găsiți în text răspunsurile la următoarele întrebări:

- 1) Ce au hotărât păunul și păunița? 2) Ce a făcut păunul de dimineață?
3) Dar păunița? 4) De ce păunul e mai frumos? 5) Ce trăsături avea păunița?

4. Reproduceți textul în baza întrebărilor din ex. 3.

5. Citiți și observați utilizarea a două verbe.

- a se căsători – (el, ea) vrea **să se căsătorească**
a se odihni – (ei, ele) pot **să se odihnească**
a se spăla – (el, ea) începe **să se spele**
a se duce – (el, ea, ei, ele) trebuie **să se ducă**

- Eu **citesc** – pot să **citesc**
tu **citești** – poți să **citești**
noi **citim** – putem să **citim**
Voi **citiți** – puteți să **citiți**

Exemple:

- 1) Sora mea **vrea să se căsătorească**.
(primul verb) (al doilea verb)
- 2) E târziu, dar Ilieș abia **începe să se spele**.
3) Bunica mea a lucrat 40 de ani, acum **poate să se odihnească**.
4) Ei **trebuie să se ducă** la piață după cumpărături.

6. Modificați verbele dintre paranteze după modelul din ex. 5.

- 1) Oaspeții n-au vrut (a se așeza) la masă.
2) Băieții doresc (a se înscrie) la secția de baschet. 3) Vlad știe (a se furișa) ca o pisică. 4) Zăpada a început (a se topi).

- se așază – vrea/vor să se așeze
- ea locuiește – poate/pot să locuiască

7. Ascultați/citiți, ... zîmbiți și traduceți cuvintele evidențiate.

- Nene Ioane, de când **ai început să porți** ochelari?
– De când **am vrut să omor** o muscă.
– Cum adică?
– Păi, nu era muscă, ci o piuneză (кнопка).

8. Ghiciți.

Cine cîntă ziua-ntreagă,
Dar și noaptea dinspre zori,
Și nu are, Doamne dragă,
Nici tu zi de sărbători?

A. Povestiți despre păun, folosind și alte informații (din «Enciclopedie» sau din alte surse).

B. Scrieți, în 3–4 propoziții, ce ați dori să faceți în următoarea zi de odihnă.

VEVERIȚA ȘI CIOCĂNITOAREA

1. Citiți cuvintele. Observați formarea numărului plural.

Casă – case
alună – alună
labă – labe
veveriță – veverițe

coadă – cozi
coajă – coji
dimineață – dimineți
inimă – inimi

scorbură – scorbură
sfert – sferturi

2. Formați îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

A se zgîria **la** picior
față
...

A se ascunde **în** casă
pom
copac
...

NOTA BENE!

alun – alună
plin – a umplea

furie – furios – a se înfuria
ghem – a se ghemui

3. Citiți textul. Spuneți de ce această pasăre se numește «ciocănitoare».

CIOC! CIOC! CIOC!

...Demult, demult veverița a găsit într-o zi un pom care avea fructe tari¹, dar dulci și gustoase. Acela era un alun². *I-au plăcut alunele și s-a gândit să adune cât mai multe pentru iarnă. A umplut scorbură. Tocmai se bucura că va avea ce mânca toată iarna, când, într-o dimineață, s-a zgîriat³ la

picior într-o coajă⁴ de alună. De unde? Doar nici nu s-a atins⁵ încă de alunele adunate. Când se uită, un sfert⁶ din ele sînt mîncate!

S-a întristat veverița, dar și s-a înfuriat. *A hotărît să-l prindă pe hoț. S-a ghemuit în fundul scorburii și a așteptat. Cine credeți că era? Ciocănitoarea. Așa cum umblă ea peste tot, a găsit alunele. Din ziua aceea venea mereu încoace și lua prînzul. În dimineața când o aștepta veverița, a sosit tot așa de veselă, dar abia a intrat în scorbură că veverița s-a repezit spre ea. Ciocănitoarea a vrut să iasă afară, dar veverița a prins-o de coadă⁷. Atunci ciocănitoarea a lăsat coada în laba veveriței și pe ici țî-i drumul⁸.

*Mai tîrziu, când i-a venit inima la loc⁹ și s-a văzut fără coadă, s-a întors la

veverița să se roage. N-a mai intrat în scorbură, dar a bătut cu ciocul: Cioc! Cioc! Cioc! Dar veverița și-a schimbat

casa. De atunci ciocănitorea mereu ciocănește la fiecare copac și își caută coada.

După *Emil Gîrleanu*

- ¹ tare – твердый
² alun – лесной орешек, фундук
³ a se zgîria – поцарапаться
⁴ coajă – скорлупа
⁵ a se atinge – притронуться

- ⁶ sfert – четверть
⁷ coadă – хвост
⁸ pe ici și-i drumul – a fugit, a plecat repede
⁹ i-a venit inima la loc – s-a liniștit

REPRODUCEȚI !

4. Răspundeți la întrebări, folosind doar vocabularul.

1) Ce fructe a găsit veverița? 2) Ce s-a gândit ea? 3) Ce a observat într-o dimineață? 4) Pe cine a prins? 5) Ce caută ea și acum prin copaci? 6) Credeți că ciocănitorea e hoată? De ce?

5. Împărțiți textul în fragmente, intitulați-le și citiți-le.

REZUMAȚI !

6. Alcătuiți rezumatul textului, dezvoltînd următoarele idei principale:

- ◆ Veverița și-a strîns alune pentru iarnă, dar cineva a furat din ele.
- ◆ Veverița a hotărît să prindă hoțul și a aflat că este ciocănitorea.
- ◆ Veverița i-a smuls ciocănitorii coada.
- ◆ De atunci ciocănitorea își caută coada.

7. Povestiți textul în numele unui personaj: al veveriței, ciocănitorii, alunelor, copacului, cerului.

8. Improvizați un dialog dintre două veverițe (ciocănitori etc.) după replicile date.

- Bună ziua. Sînteți vecina cea nouă?
- ...
- Unde ați locuit pînă acum?
- ...
- Pe strada Alunilor? E la marginea pădurii?
- ...
- De ce ați venit înapoi?
- ...
- Ați fugit de ciocănitore?! Doar e mică, de ce vi-i frică de ea?
- ...

MEDITAȚI !

9. *Imaginați-vă că sînteți la judecată. Formați două echipe: una de avocați și alta de acuzatori. Înviniți-o sau îndreptați-o pe ciocănitoare.*

Model:

Vină (acuzatori)

E rea

E hoață.

A știut că alunele nu sînt ale ei.

...

Dreptate (avocați)

E bună

Nu e hoață.

Ciocănitorea n-a știut că fructele aparțin altcuiva.

...

10. *Scrieți proverbul. Cum credeți, i se potrivește ciocănitorii?*

A mîncat rușinea împreună cu mămăliga.

11. *Traduceți propozițiile.*

1) Волк захотел сесть, но стул растаял и он упал. 2) Я решила записаться в кружок румынского языка. 3) Старик решил отдохнуть, но его разбудил попугай.

12. *Citiți gluma, ...zîmbiți.*

La pescuit, Gică, văzînd că tatăl, în loc de **pește**, scoate din **apă** ba un **pantof**, ba o **cratiță**, ba o **pălărie**, a zis:

– Hai, tăticule, să plecăm de aici. Se vede că locuiește cineva sub apă.

- 12.1. *Puneți substantivele evidențiate la numărul plural.*

- A. *Citiți textul. Reproduceți-l în numele unui personaj (la alegere).*
 B. *Improvizați un dialog după modelul din ex. 8.*
 C. *Copiați din text propozițiile cu asterisc (со звездочкой). Traduceți-le.*

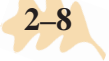
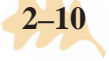

BRAVO !!!

1. Citiți propozițiile, completați-le.

- 1.1. Broasca-țestoasă nu primește în casă pe nimeni, căci...
- 1.2. Dacă stăpînul nu vroia să rămînă fără nasturi, atunci trebuia să-și apere (ce?) ...
- 1.3. Veverița și-a adunat alune, ... ciocănitoarea i le-a furat.
- 1.4. Bunica vrea ... (a se odihni).
- 1.5. Păunul a hotărît ... (a se căsători).

2. Răspundeți la întrebări.

- 2.1. Ce fel de animale sînt păunii? Unde trăiesc? În Moldova sînt păuni? Ei au dușmani?
- 2.2. Ce fel de animal este căprioara? Unde trăiește ea? Cu ce se hrănește? Cum este căprioara? Care sînt dușmanii ei?

3. Alcătuiți un eseu, pornind de la unul din catrenele date (4–6 propoziții).

- 3.1. Cînd s-a întors
La puii ei cu hrana,
Găsise cuibul gol
Și amuțit.
- 3.2. Gîscă, gîscă, ga-ga-ga,
Ce tot strigi, nu mai striga,
Că te-aude vulpea rea
Și-o să vină să te ia!

Grigore Vieru

4. Scrieți un dialog dintre ciocănitoare și prietena ei după textul «Cioc! Cioc! Cioc!» (cîte 3–4 replici pentru fiecare personaj).

3–24

5. Citiți. Formulați cîte 3–4 întrebări pentru fiecare propoziție.

- 5.1. Animalul cel mai «gros de obraz» este hipopotamul. Pielea lui are o grosime de cinci centimetri și cîntărește aproximativ 250 de kilograme.

3–12

5.2. O molie (моль) micuță s-a întors din vizită de la vecini.

Mamă-sa o întreabă:

– Cum ți-a mers?

– Minunat. Îndată ce mă vedeau, toți aplaudau.

3–12

6. Citiți textul. Formulați un sfat pentru Costel (1–2 propoziții).

VIRGULĂ SAU CODIȚĂ

– Copii, nu se zice codiță, ci virgulă!
explică învățătoarea.

Peste câteva zile un coleg îl întreabă
pe Costel:

– De ce ai lipsit ieri de la școală? Ai
fost bolnav?

– Nu. Dar tata a tăiat porcul și eu a
trebuit să-l țin de virgulă.

3–6

7. Ghiciți.

7.1. Strânge merele cu acul,
Nu cu mâna sau cu sacul.

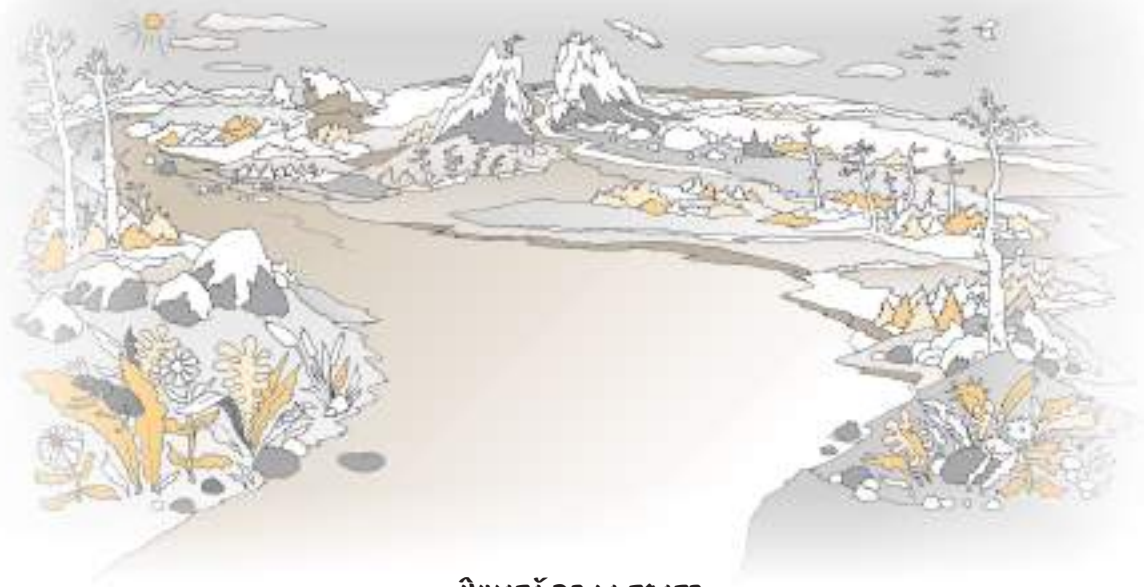
2

7.2. Cine-n lanț mereu păzește
Casa omului cuminte
Și de hoți îl prevestește,
Și credința nu și-o vinde?

2

Magna
cum
laudae

ÎNVAȚĂ DE LA TOATE

Învață de la soare cum trebuie s-apui.

Învață de la piatră cît trebuie să spui.

Învață de la nufăr să fii mereu curat.

Învață de la ape să nu dai înapoi.

Învață de la stîncă să-nduri furtuna grea.

Învață de la greier, cînd singur ești, să cînți.

Învață de la lună să nu te înspăimînți.

Învață de la vulturi, cînd umerii ți-s grei

Și du-te la furnică să vezi povara ei!

Învață de la floare să fii gingaș ca ea.

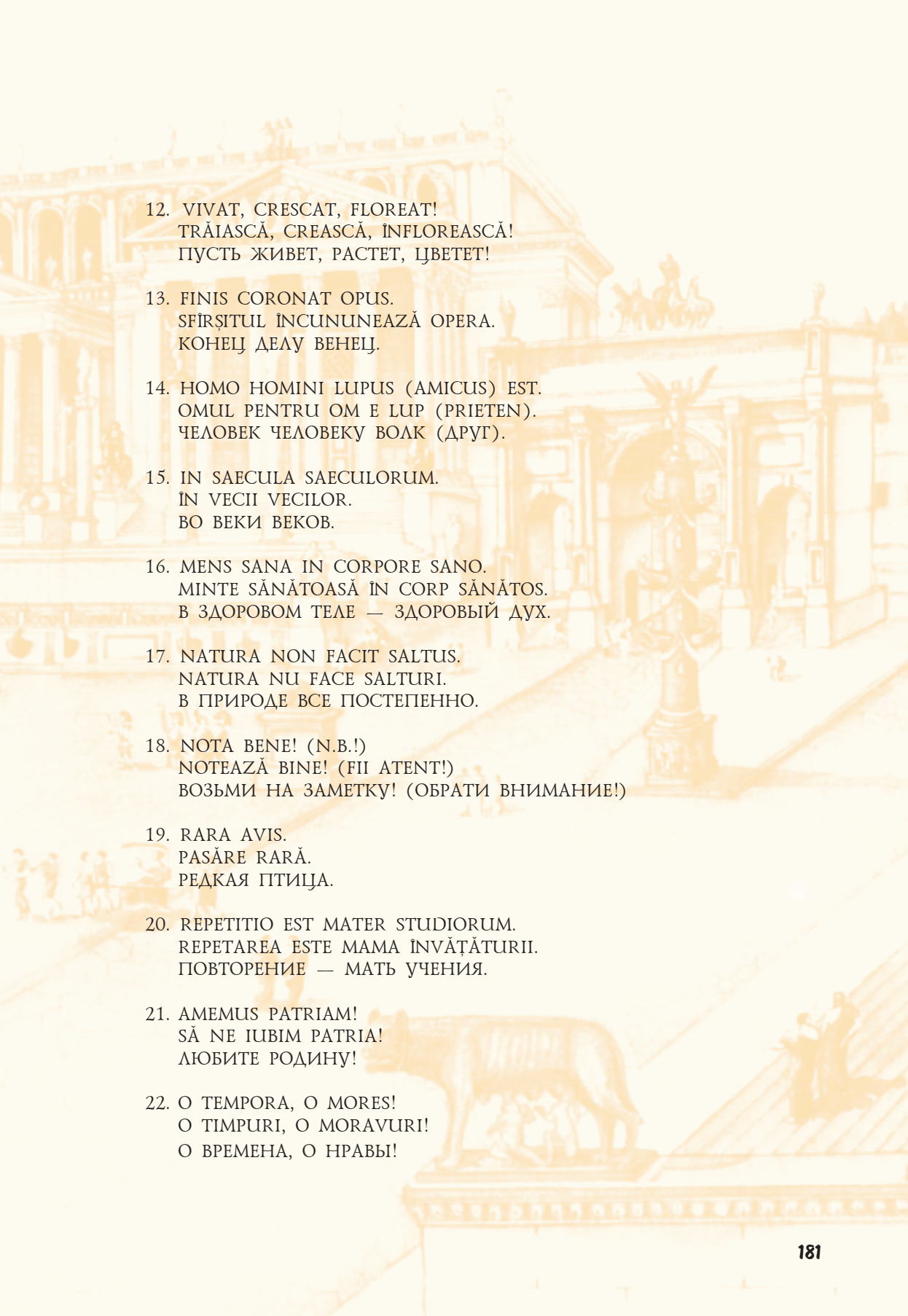
Învață de la miel să ai blîndețea sa.

Învață de la păsări să fii mereu în zbor.

Învață de la toate, căci toate-ți sînt surori.

MAXIME LATINE

1. ALTER EGO.
UN ALT EU.
ВТОРОЕ «Я».
2. AUT CAESAR, AUT NIHIL.
ORI TOTUL, ORI NIMIC. (ORI DAN, ORI CĂPITAN.)
ИЛИ ПАН, ИЛИ ПРОПАЛ.
3. BIS.
DE DOUĂ ORI.
ДВА РАЗА.
4. QUI BONO?
LA CE BUN?
ДЛЯ ЧЕГО?
5. DE GUSTIBUS NON EST DISPUTANDUM.
DESPRE GUSTURI NU SE DISCUTĂ.
О ВКУСАХ НЕ СПОРЯТ.
6. DE MORTUIS AUT BENE, AUT NIHIL.
DESPRE MORTI SĂ VORBEȘTI ORI DE BINE, ORI NIMIC.
О МЕРТВЫХ ГОВОРЯТ ИЛИ ХОРОШО, ИЛИ НИЧЕГО.
7. DUM SPIRO, SPERO.
CÎT TIMP RESPIR, SPER. (OMUL CÎT TRĂIEȘTE, SPERĂ.)
ПОКА ДЫШУ — НАДЕЮСЬ.
8. ERRARE HUMANUM EST.
ORICE OM POATE GREȘI.
ОШИБАТЬСЯ СВОЙСТВЕННО ЧЕЛОВЕКУ.
9. EX NIHILO NIHIL.
DIN NIMIC NIMIC (NU IESE).
ИЗ НИЧЕГО — НИЧЕГО (НЕ БЕРЕТСЯ).
10. EX UNITATE VIRES.
ÎN UNIRE E PUTEREA.
СИЛА В ЕДИНСТВЕ.
11. FACILE DICTU, DIFFICILE FACTU.
UȘOR DE SPUS, GREU DE FĂCUT.
ЛЕГКО СКАЗАТЬ, ТРУДНО СДЕЛАТЬ.

-
12. VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!
TRĂIASCĂ, CREASCĂ, ÎNFLOREASCĂ!
ПУСТЬ ЖИВЕТ, РАСТЕТ, ЦВЕТЕТ!
13. FINIS CORONAT OPUS.
SFÎRȘITUL ÎNCUNUNEAZĂ OPERA.
КОНЕЦ ДЕЛУ ВЕНЕЦ.
14. HOMO HOMINI LUPUS (AMICUS) EST.
OMUL PENTRU OM E LUP (PRIETEN).
ЧЕЛОВЕК ЧЕЛОВЕКУ ВОЛК (ДРУГ).
15. IN SAECULA SAECULORUM.
IN VECII VECILOR.
ВО ВЕКИ ВЕКОВ.
16. MENS SANA IN CORPORE SANO.
MINTE SĂNĂTOASĂ ÎN CORP SĂNĂTOS.
В ЗДОРОВОМ ТЕЛЕ — ЗДОРОВЫЙ ДУХ.
17. NATURA NON FACIT SALTUS.
NATURA NU FACE SALTURI.
В ПРИРОДЕ ВСЕ ПОСТЕПЕННО.
18. NOTA BENE! (N.B.!)
NOTEAZĂ BINE! (FII ATENT!)
ВОЗЬМИ НА ЗАМЕТКУ! (ОБРАТИ ВНИМАНИЕ!)
19. RARA AVIS.
PASĂRE RARĂ.
РЕДКАЯ ПТИЦА.
20. REPETITIO EST MATER STUDIORUM.
РЕПЕТАРЕА ESTE МАМА ÎNVĂȚĂTURII.
ПОВТОРЕНИЕ — МАТЬ УЧЕНИЯ.
21. AMEMUS PATRIAM!
SĂ NE IUBIM PATRIA!
ЛЮБИТЕ РОДИНУ!
22. O TEMPORA, O MORES!
O TIMPURI, O MORAVURI!
О ВРЕМЕНА, О НРАВЫ!

VOCABULAR ROMÂN-RUS

A

a acoperi – покрывать
adânc – глубокий, глубоко
adică – то есть, значит
a aduce – приносить, привозить
a aduna – собирать, накапливать
(în) ajun – накануне
albie – корыто
ales – избранный, изысканный
alun – лесной орех
alună – лесной орешек
a alunga – гнать, прогнать
amîndoi – вдвоем
amiază – полдень
a-și aminti – вспоминать
apeduct – водопровод
aproape – близко, почти
a se apropia – приближаться, подходить
(prin) apropiere – поблизости
a ara – пахать
arc – лук (оружие)
a arde – гореть
argintiu – серебристый
a arunca – бросать, выбрасывать
a ascunde – прятать
astfel – так, таким образом
aîtea – столько

B

a bate – бить, стучать
ba una, ba alta – то одно, то другое
belșug – изобилие, богатство
biet – бедняга, бедняжка
bici – кнут
bicicletă – велосипед
a binecuvînta – благословлять
biserică – церковь
a boci – причитаять
bot – морда
bou – бык
(în) brațe – (на) руки
broască – 1. лягушка; 2. дверной замок
broască-țeastoasă – черепаха
broderie – вышивка
brumă – иней, заморозки
brusc – резко
bucătar – повар
buhai – бык, бугай
buruiană – бурьян, трава

C

capac – крышка
călare – верхом
a călca – 1. ступать; 2. гладить
căldare – ведро
a căra – возить, везти
cărunt – седой
a căuta – искать
a câștiga – 1. зарабатывать; 2. выигрывать
celălalt – другой
a cere – просить, требовать
a cerceta – изучать
a cerne – сеять
a certa – ругать
cicatrice – шрам
cică – мол, якобы
cioban – пастух
a ciocni – чокаться
cineva – кто-то, кто-нибудь
a ciopli – вырезать, высекать
ciudat – странный, странно
cizmar – сапожник
chin – мука
clipă – мгновение, миг
coadă – хвост
coajă – скорлупа, корка, кожура
colți – клыки
concluzie – вывод
a se convinge – убедиться
corb – ворон
a coti – повернуть
a crede – 1. считать; 2. думать; 3. верить
credincios – верный, преданный
credință – вера
a crește – расти
crin – лилия
crud – 1. сырой; 2. жестокий
cucoană – барыня
cumplit – жестокий, лютый
cunună – венок
curcubeu – радуга
cutie – коробка

D

dator – должный, обязанный
deja – уже
a deochea – сглазить
deosebire – разница
(în) depărtare – вдалеке

a se deplasa – передвигаться
a deranja – беспокоить
des – часто, густо
descult – босиком
deşert – пустой, порожний
adeşerta – опоражнить, высыпать
a discuta – беседовать
disperat – отчаянный, отчаянно
a distruge – уничтожать
a divulga – разглашать
domol – медленно, тихо
dovadă – довод
drac – черт
dreptate – правда
duios – нежный, нежно
Dumnezeu – Бог
a dura – 1. строить; 2. длиться

E

ecou – эхо
enigmă – загадка, тайна
experiență – опыт
a exploda – взрываться
eveniment – событие

F

a fabrica – делать, производить
faptă – 1. поступок; 2. проступок
(de) față – в присутствии
fecioară – дева
fenomen – явление
ferestruică – форточка
fie – пусть
fierar – кузнец
a fierbe – варить, кипятить
ființă – существо
fior – трепет, дрожь
firav – нежный, хрупкий
flăcău – парень
foc – огонь
frunziș – листва
a fugi – убежать
fulger – молния
fum – дым
fund – дно
a fura – красть
furios – яростный, яростно
a se furișa – подкрадываться
furnică – муравей

G

galben – 1. желтый; 2. червонец
gard – забор
gaură – дырка, отверстие
genunchi – колено

ghem – клубок
gîză – букашка
glod – грязь
gol – 1. голый; 2. пустой
gospodină – хозяйка
grămadă – куча
grăunte – зерно
greier – сверчок, кузнечик
grîu – пшеница
grosolan – грубый
gunoi – мусор
gușă – зоб

H

hoț – вор

J

judecată – суд
judecător – судья
jurămînt – клятва

I

iapă – кобыла
iarăși – снова, опять
a ierta – прощать
iesle – кормушка
a-și imagina – представлять (себе)
imediat – срочно, немедленно
important – важный, важно
ingenios – находчивый
inscripție – надпись
insistent – настойчивый, настойчиво
a insulta – оскорблять
invidie – зависть
invitație – приглашение
isteț – находчивый
a izgoni – изгонять, прогонять

Î

a se îmbolnăvi – заболеть
a îmbrățișa – обнимать
împărat – император, царь
a împleti – вязать
a împlini – исполниться
a împodobi – украшать
a împrăști – разбрасывать
împrejur – вокруг
a împrumuta – одалживать
înapoi – назад
a încăleca – садиться верхом (на лошадь)
încălțat – обутый
a înconjura – обходить, огибать
încredere – вера
a se îndrăgosti – влюбляться

îndrăzneț – смелый, смело
a îndura – терпеть
a se îneca – тонуть, топить
a înfășura – окутывать, наматывать
înger – ангел
îngheț – заморозки
înghițitură – глоток
îngrozit – пришедший в ужас
a înhăța – хватать
a se însura – жениться
a întinde – протягивать, натягивать
întristat – опечаленный
întuneric – темнота, темно
a înțelege – понимать
înțelepciune – мудрость
a se înțepa – уколоться
a învia – оживать
înviere – воскресение

L

a lăcrima – прослезиться, плакать
a lăsa – оставлять
a lătra – лаять
(în) lături – в сторону
a lăuda – хвалить
lăutar – лэутар, музыкант
a se legăna – качаться
lemne – дрова
lin – тихий, тихо; спокойный, спокойно
a se liniști – успокаиваться
lume – народ, люди
a lupta – воевать, сражаться, бороться

M

mal – берег
mațe – кишки
mărunt – мелкий, мелко
a măsura – измерять
miazănoapte – север
miazăzi – юг
miel – ягненок
mijloc – 1. середина, центр; 2. талия
milă – жалость, милосердие
minciună – обман
minte – ум
minune – чудо
miop – близорукий
mirat – удивленный, удивленно
mire – жених
mireasă – невеста
a mișca – двигать
mișcător – движущийся, зыбучий
a mîngîia – ласкать
mîngîietor – ласковый
mînz – жеребенок

moarte – смерть
modest – скромный
a mușca – кусать
mut – немой

N

năzbîții – шалости
neam – народ, нация, род, родня
neapărat – непременно
necaz – огорчение, досада
negreșit – непременно
negustor – купец
nemaipomenit – неслыханный, неслыханно
nenorocire – беда, несчастье
neputincios – беспомощный
nerecunoscător – неблагодарный
nevastă – жена
nevăzut – невидимый, тайный, тайком
niciodată – никогда
a nimeri – попадать
noroc – удача, везение
nuntă – свадьба

O

a obosi – уставать
obraz – щека
ochelari – очки
a ochi – целиться
a ofta – вздыхать
oglindă – зеркало
omenie – человечность
a omori – убивать
a orbi – слепнуть, ослеплять
orbitor – ослепительный, ослепительно
os – кость

P

palid – бледный
parcă – будто
pas – шаг
a păcăli – обманывать
păianjen – паук
părinte – родитель, батюшка
păstor – пастух
a păți – случаться
păun – павлин
a păzi – охранять
a pedepsi – наказывать
penaj – оперение
pernă – подушка
personalitate – личность
piatră – камень
picătură – капля
piele – кожа, шкура
plapumă – одеяло
plete – волосы (длинные)

plíc – конверт
a se plimba – прогуливаться, гулять
a pluti – плыть
poală – подол
poate – может быть, возможно
podea – пол
romană – милостыня, подаяние
pomelnic – поминальник
a se porni – отправляться
a se posomori – опечалиться
poznă – шалость
pradă – добыча
prăjină – шест
a se preface – превращаться, притворяться
primejdie – опасность
a pricepe – уметь, разбираться
printre – среди
probă – попытка
a propune – предлагать
prostie – глупость
a proveni – происходить
prunc – младенец
pumn – кулак
pungă – кошелек
purice – блоха

R

rază – луч
răcoare – прохлада
răgușit – охрипший
a răsări – всходить
răsărit – 1. взошедший; 2. восход, восток
a se răspîndi – распространяться
a răsplăti – расплачиваться
răstignit – распятый
a se răzbuna – мстить
receptor – телефонная трубка
a recunoaște – узнавать
recunoștință – признательность
a refuza – отказывать
a reuși – успевать, удаваться
a-și reveni – приходить в себя
(pe) rînd – по очереди
a se rostogoli – катиться
rude – родственники
a se ruga – молиться
ruginit – ржавый, пожелтевший
a rupe – рвать
rușinos – стеснительный, стыдливый

S

sacrificiu – жертва
salivă – слюна
sapă – мотыга

săgeată – стрела
a sălbățici – одичать
sămîntă – зерно, семя; семена
sărac – бедный
sărman – бедняга
a săruta – целовать
a scăpa – 1. ронять; 2. спастись
a se schimba – меняться
sclav – раб
scorbură – дупло
a se scufunda – тонуть
seceriș – жатва
secetă – засуха
separat – отдельный, отдельно
sfert – четверть
a sfinți – святить, освящать
sfînt – святой
sfîșietor – душераздирающий
siguranță – безопасность
a simți – чувствовать
singur – сам, один
sînge – кровь
a slăvi – славить
a smulge – вырвать
soartă – судьба
a socoti – считать
soție – жена
a sparge – разбивать
a se speria – пугаться
speranță – надежда
spin – шип, колючка
spumă – пена
a stabili – установить, определить
statură – рост
stîncă – скала
stomac – желудок
strat – 1. слой; 2. грядка
străin – чужой
a striga – кричать
a strivi – давить, топтать
strop – капля
succes – успех
a suferi – страдать
suferință – страдание
a sufla – дуть
supărat – сердитый, сердито
a suporta – переносить, выдерживать,
 терпеть
supus – покорный, смиренный
sur – серый
surcică – щепка

Ș

șarpe – змея
ștampilă – печать
a șuiera – свистеть

T

tare – громко, сильно
timbru – марка
traistă – котомка
a trece – проходить
a tremura – дрожать
a trînti – бросать
troian – сугроб
trompă – хобот
tufă – куст, кустарник
a se tulbura – мутнеть
tulpină – ствол
turmă – 1. стадо, отара; 2. толпа

Ț

(la) țară – в деревне
țesător – ткач
țînțar – комар

U

ud – мокрый
uimit – удивленный, удивленно
a uita – забывать
ulcior – кувшин
uliu – ястреб
a umbla – ходить
umbros – тенистый
a umfla – надувать

ură – ненависть
uriaș – великан
a urî – ненавидеть
urît – некрасивый, урод
urmă – след
a se usca – сохнуть, высохнуть
ușor – легко

V

val – волна
văl – вуаль
verișor – двоюродный брат
a vărsa – разливать, проливать
vechi – старый
vestit – известный
veștejit – увядший, вялый
vierme – червь
vioară – скрипка
viscol – метель
vită – скот
voce – голос
a vopsi – красить
vraja – колдовство, волшебство

Z

a zbiera – бляеть, орать
zeamă – суп на курином бульоне
zgîrcit – жадный
a se zgîria – (по)царапаться

EXPRESII ȘI ÎMBINĂRI DE CUVINTE

a avea dreptate – быть правым
a avea grijă – заботиться
a avea milă (de) – пожалеть
a avea nevoie – нуждаться
ba una, ba alta – то одно, то другое
a-și bate joc – глумиться, издеваться
bate vîntul – дует ветер
a bufni în plîns – расплакаться
a bufni în rîs – прыскать со смеху
a cădea pe gînduri – задуматься
cu pielea – нагишом
din tot sufletul – от всей души
după părerea mea (lui) – по моему (его) мнению
a fi cu ochii în patru = a fi atent – быть начеку, смотреть в оба
a fi frămîntat de un gînd – терзаться мыслями
a i se face milă – сжалиться
a înghiți noduri – глотать слюнки

într-un suflet = foarte repede – одним духом, вмиг
lapte acru – кислое молоко
a muri de foame (frică) – умереть с голоду (со страху)
a-și pierde graiul – потерять дар речи, не быть в состоянии и слова вымолвить
a prinde la minte – поумнеть
a purta de grijă – заботиться
a trage cu coada ochiului – подглядывать, подсматривать
a ține minte – помнить
a se ține de cuvînt – держать слово
a ține în secret – держать в секрете
a-i veni inima la loc – успокоиться, прийти в себя
viță-de-vie – виноградная лоза
voie bună – веселье, хорошее настроение
zgîrie-brînză – жадный

VOCABULAR RUS-ROMÂN

A

ангел – înger

Б

бабушка – părinte
бедный – sărac
бедняга – sărman (-ă)
бедняжка – biet, biată
безопасность – siguranță
берег – mal
беседовать – a discuta
беспокоить – a deranja
беспомощный – neputincios
бить – a bate
благословлять – a binecuvînta
бледный – palid
блестеть – a zbiera
близко – aproape
близорукий – miop
блоха – purice
Бог – Dumnezeu
босиком – desculț
брат (двоюродный) – văr, verișor
бросать – a arunca
будто – parcă
букашка – gîză
бурьян – buruiană
бык – bou, taur

В

важный – important
варить – a fierbe
вдвоем – amîndoi
ведро – căldare
везение – noroc
великан – uriaș
велосипед – bicicletă
венюк – cunună
вера – încredere, credință
верить – a crede
верхом – călare
вздыхать – a ofta
взрываться – a exploda
влюбляться – a se îndrăgosti
водопровод – apeduct
возить – a căra
волна – val

возможно – poate
вокруг – împrejur
волосы – păr, plete
вор – hoț
ворон – corb
воскрешение – înviere
восток – răsărit
вспоминать – a-și aminti
всходить – a răsări
вуаль – văl
выбрасывать – a arunca
вывод – concluzie
вырвать – a smulge
вырезать – a ciopli
высыпать – a deșerta
вышивка – broderie
вязать – a împleti

Г

глоток – înghițitură
глубокий – adînc
глупость – prostie
гнать – a alunga
голос – voce, glas
гореть – a arde
громко – tare
грубый – grosolan
грязь – noroi, glod
густо – des

Д

вдалеке – în depărtare
двигать – a mișca
дева – fecioară
(в) деревне – la țară
длиться – a dura
дно – fund
добыча – pradă
довод – dovadă
досада – necaz
дрова – lemne
дрожать – a tremura
другой – celălalt
душло – scorbură
дуть – a sufla
душераздирающий – sfișietor
дым – fum

Ж

жадный – zgîrcit
 жалость – milă
 жатва – seceriș
 желудок – stomac
 жена – nevastă, soție
 жениться – a se însura
 жених – mire
 жеребенок – mînz
 жертва – sacrificiu
 жестокий – crud, cumplit

З

заболеть – a se îmbolnăvi
 забор – gard
 забывать – a uita
 зависть – invidie
 загадка – enigmă
 заморозки – brumă, înghețuri
 зарабатывать – a câștiga
 засуха – secetă
 зеркало – oglindă
 зерна – grăunți, boabe
 змея – șarpe
 значит – adică
 зоб – gușă

И

избранный – ales
 известный – vestit
 изгонять – a izgoni
 измерять – a măsura
 изобилие – belșug
 изучать – a cerceta
 изысканный – ales
 император – împărat
 искать – a căuta
 исполниться – a împlini

К

камень – piatră
 капля – picătură, strop
 катиться – a se rostogoli
 качаться – a se legăna
 клубок – ghem
 кльки – colți
 клятва – jurămînt
 кнут – bici
 кобыла – iarpă
 кожа – piele

колдовство – vrajă
 колено – genunchi
 комар – țînțar
 конверт – plic
 кормушка – iesle
 коробка – cutie
 корыто – albie
 кошелек – pungă
 красить – a vopsi
 красть – a fura
 кричать – a striga
 кровь – sînge
 крышка – capac
 кто-нибудь – cineva
 кувшин – ulcior
 кузнец – fierar
 кулак – pumn
 купец – negustor
 кусать – a mușca
 куст – tufă
 куча – grămadă

Л

ласкать – a mîngîia
 ласковый – mîngîietor
 лаять – a lătra
 легко – ușor
 лесной орех – alun
 лесной орешек – alună
 лилия – crin
 листва – frunziș
 личность – personalitate
 лук (оружие) – arc
 луч – rază

М

марка – timbru
 мгновение – clipă
 мелкий – mărunt
 меняться – a se schimba
 метель – viscol
 милостыня – pomană
 младенец – prunc
 мокрый – ud
 молиться – a se ruga
 молния – fulger
 морда – bot
 мотыга – sapă
 мстить – a se răzbuna
 мудрость – înțelepciune
 мука – chin
 мудрый – înțelept
 муравей – furnică

мусор – gunoi
мутнеть – a se tulbura

Н

надежда – speranță
надпись – inscripție
назад – înapoi
надувать – a umfla
накануне – în ajun
наказывать – a pedepsi
накапливать – a aduna
(на) руки – în brațe
настойчивый – insistent
находчивый – isteț, ingenios
неблагодарный – nerecunoscător
невеста – mireasă
нежный – duios
некрасивый – urât
немедленно – imediat
немой – mut
ненавидеть – a urî
ненависть – ură
непрерывно – negreșit, neapărat
непрестанно – mereu
неслыханный – nemaipomenit
несчастье – nenorocire
никогда – niciodată

О

обман – minciună
обманывать – a păcăli, a amăgi
обнимать – a îmbrățișa
обутый – încălțat
обходить – a înconjura
обязанный – dator
огонь – foc
одалживать – a împrumuta
одеяло – plapumă
одичать – a sălbătici
оживлять – a învia
окутывать – a înfășura
оперение – penaj
опечаленный – întristat
опечалиться – a se posomorî,
a se întrista
определять – a stabili
опыт – experiență
орать – a zbiera
оскорблять – a insulta
ослепительный – orbitor
оставлять – a lăsa
отверстие – gaură
отдельный – separat

отказывать – a refuza
отправляться – a se porni
отчаянный – disperat
(по) очереди – pe rând
очки – ochelari
охранять – a păzi
охрипший – răgușit

П

павлин – păun
парень – flăcău
пастух – păstor, cioban
паук – păianjen
пахать – a ara
пена – spumă
передвигаться – a se deplasa
печать – ștampilă
плыть – a pluti
поблизости – pe aproape
повар – bucătar
повернуть – a coti
подкрадываться – a se furișa
подол – poală
подушка – pernă
пожелтевший – ruginit, îngălbenit
покорный – supus
покрывать – a acoperi
пол – podea
полдень – amiază
понимание – înțelegere
попадать – a nimeri
попытка – probă
почти – aproape
правда – dreptate
превращаться – a se preface
преданный – credincios, fidel
предлагать – a propune
представлять (себе) – a-și imagina
приближаться – a se apropia
привозить – a aduce
приглашение – invitație
признательность – recunoștință
приносить – a aduce
(в) присутствии – de față
притворяться – a se preface
причитать – a boci
прогуливаться – a se plimba
производить – a fabrica, a produce
происходить – a proveni
просить – a cere
прослезиться – a lăcrima
проступок – faptă rea
протягивать – a întinde
проходить – a trece

прощать – a ierta
 прохлада – răcoare
 пугаться – a se speria
 пустой – gol, deșert
 пусть – fie
 пшеница – grâu
 прятать – a ascunde

Р

раб – sclav
 радуга – curcubeu
 разбрасывать – a împrăștia
 разбивать – a sparge
 разглашать – a divulga
 разливать – a vărsa
 разница – deosebire
 распространяться – a se răspîndi
 расплачиваться – a plăti o datorie; перен.
 a se răzbuna
 распятый – răstignit
 расти – a crește
 рвать – a rupe
 резко – brusc
 родитель – părinte
 родственник – rudă
 рост – statură
 ругать – a certa

С

сам – singur
 сапожник – cizmar
 свадьба – nuntă
 сверчок – greier
 свистеть – a șuiera
 святить – a sfinți
 святой – sfînt
 седой – cărunt
 семена – semințe
 серебристый – argintiu
 сердитый – supărat
 середина – mijloc
 серый – sur
 сеять – a semăna
 скала – stîncă
 скорлупа – coajă
 скот – vită
 скрипка – vioară
 скромный – modest
 славить – a slăvi
 след – urmă
 слепнуть – a orbi
 слой – strat
 слюна – salivă

смелый – îndrăzneț
 смерть – moarte
 снова – iarăși
 событие – eveniment, fapt
 сохнуть – a se usca
 сражаться – a lupta
 среди – printre
 стадо – turmă
 старый – vechi, bătrîn
 ствол – tulpină
 стеснительный – rușinos
 столько – atît, atîtea
 (в) сторону – în lături
 страдание – suferință
 страдать – a suferi
 странный – ciudat
 стрела – săgeată
 ступить – a călca
 стучать – a bate
 сугроб – troian
 суд – judecată
 судьба – soartă
 судья – judecător
 суп (на курином бульоне) – zeamă
 существо – ființă
 считать – a socoti

Т

тайком – nevăzut
 таким образом – astfel
 темнота – întuneric
 тенистый – umbros
 терпеть – a îndura, a suporta
 тихо – domol, lin
 ткач – țesător
 тонуть – a se îneca, a se scufunda
 то одно, то другое – ba una, ba alta
 топтать – a strivi
 трепет – fior
 трубка (телефонная) – receptor

У

убегать – a fugi
 убеждаться – a se convinge
 убивать – a omorî
 увядший – veștejit
 удивленный – mirat, uimit
 уже – deja
 узнавать – a recunoaște
 уколоться – a se înțepa
 украшать – a împodobi
 ум – minte
 уничтожать – a distruge

успевать – a reuși
 успех – succes
 успокаиваться – a se liniști
 уставать – a obosi

Ф

форточка – ferestruică

Х

хвалить – a lăuda
 хватать – a înhăța
 хвост – coadă
 хобот – trompă
 ходить – a umbla
 хозяйка – gospodină
 хрупкий – firav

Ц

царапаться – a se zgîria
 целиться – a ochi
 целовать – a săruta
 церковь – biserică

Ч

часто – des, deseori
 человечность – omenie
 червонец – galben
 червь – vierme
 черт – drac

четверть – sfert
 чокаться – a ciocni
 чувствовать – a simți
 чудо – minune
 чужой – străin

Ш

шаг – pas
 шалость – poznă, năzbitie
 шест – prăjină
 шип – spin
 шкура – piele
 шрам – cicatrice

Щ

щека – obraz
 щепка – surcică

Э

эхо – ecou

Я

явление – fenomen
 ягненок – miel
 якобы – sică
 яростный – furios
 ястреб – uliu